

Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina

VISOKO SUDSKO I TUŽILAČKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ ZA 2019. GODINU

Visoko sudsko i tužilačko vijeće priprema godišnji izvještaj na jednom od službenih jezika BiH, naizmjenično, sljedećim redoslijedom – na bosanskom, srpskom i hrvatskom jeziku.

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ PREDSJEDNIKA VSTV-a	7
SASTAV VSTV-a.....	12
Organizaciona struktura VSTV-a.....	14
BUDŽET VSTV-a.....	16
Finansiranje aktivnosti VSTV-a	16
Finansiranje projektnih aktivnosti usmjerenih na reformu pravosudnog sistema iz donatorskih sredstava	16
Ulaganja u pravosuđe u Bosni i Hercegovini	18
Revizije	19
Poglavlje 1: EVROPSKE INTEGRACIJE	20
1.1 Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji	20
1.2 Izvještaj stručnjaka o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini.....	23
1.3 Podrška Evropske unije pravosuđu BiH u implementaciji Državne strategije i procesuiranju predmeta ratnih zločina – realizacija i nastavak podrške	25
1.3.1 Faza podrške Evropske unije IPA 2013, „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH” – realizacija.....	25
1.3.2 Faza podrške Evropske unije IPA 2017, „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH” – nastavak podrške.....	26
Poglavlje 2: NEZAVISNOST PRAVOSUĐA	28
2.1 VSTV i nezavisnost pravosuđa	28
2.2 Učestvovanje VSTV-a u budžetskom procesu za sudove i tužilaštva.....	28
2.3 Informacija o finansiranju sudija i tužilaca, koji su prethodno finansirani kroz IPA 2013, u okvirima redovnih budžeta sudova i tužilaštava	29
2.4 Budžeti sudova i tužilaštava u 2019. godini	30
2.5 Budžetski trendovi	33
Poglavlje 3: IMENOVANJA I OCJENJIVANJE	34
3.1 Procedura za imenovanje nosilaca pravosudne funkcije	34
3.1.1 Zakonski okvir i propisana procedura	34
3.2 Ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija.....	37
3.2.1 Primjena novih kriterija koji su usvojeni u skladu s preporukama iz Stručne analize (Peer Review) o ocjenjivanju rada sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini.....	37
Poglavlje 4: EFIKASNOST PRAVOSUĐA	39
4.1 Efikasnost sudova	39
4.1.1 Unapređenje upravljanja sudovima.....	39
4.1.2 Unapređenje načina upravljanja sudskim predmetima od strane sudija.....	42
4.1.3 Intenziviranje upotrebe ARS metoda u rješavanju sudskih sporova.....	47
4.1.4 Reforma izvršnog postupka	48
4.1.5 Implementacija SOKOP-Mal sistema.....	50
4.1.6 Rekonstrukcija, adaptacija i modernizacija objekata pravosudnih institucija radi unapređenja pružanja usluga građanima	51
4.2 Efikasnost tužilaštava.....	55
4.2.1 Analiza stanja i mjere za rješavanje starih predmeta u tužilaštvima.....	56
4.2.2 Unapređenje zajedničkog rada tužilaca i policije	57
4.2.3 Transparentnost rada tužilaštava, podrška nevladinim organizacijama i udruženjima tužilaca	58
4.3 Informacije o aktivnostima na procesuiranju predmeta ratnih zločina.....	58
Poglavlje 5: KVALITET RADA PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA	60
5.1 Pokazatelji o kvalitetu rada sudova u 2019. godini	60
5.1.1 Kvalitet odluka i statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama.....	60
5.1.2 Unapređenje kvaliteta sudskih postupaka i sudskih odluka	63
5.1.3 Uvođenje sistema mentorstva za novoimenovane sudije i stručne saradnike.....	66
5.1.4 Unapređenje rodne jednakosti u pravosuđu i pružanje podrške pripadnicima ranjivih grupa u ostvarenju njihovih prava	67
5.1.5 Jačanje veza pravosuđa sa sektorom medija kako bi javnost i mediji bolje razumjeli ulogu, nadležnosti i procese rada sudova i kako bi se poboljšao ugled i povjerenje javnosti u pravosuđe.....	69

5.2	Pokazatelji o kvalitetu rada tužilaštava u 2019. godini.....	69
5.2.1	Kvalitet odluka u tužilaštvima prema kriterijima VSTV-a BiH	70
5.2.2	Statistički pokazatelji o sudskim odlukama	71
5.3	Obuka nosilaca pravosudnih funkcija	72
5.4	Informacije o okruglim stolovima organiziranim u okviru projekta „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH”	76
5.5	Informacioni sistem Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a.....	76
5.6	Koordinacija rada panela za ujednačavanje sudske prakse u BiH.....	79
Poglavlje 6:	INTEGRITET I ODGOVORNOST	80
6.1	Integritet.....	80
6.2	Disciplinski postupci	81
6.2.1	Pritužbe na povredu dužnosti nosilaca pravosudnih funkcija	81
6.2.2	Pokrenuti disciplinski postupci	81
6.2.3	Okončani disciplinski postupci	84
6.2.4	Privremena udaljenja od vršenja dužnosti	86
Poglavlje 7:	DIGITALNA TRANSFORMACIJA PRAVOSUĐA BiH.....	87
7.2	Razvoj i implementacija Sistema za automatsko upravljanje predmetima u radu disciplinskih komisija VSTV-a BiH (DKCMS)	89
7.3	Digitalizacija arhiva pravosudnih institucija	90
7.4	Aktivnosti Radne grupe za strateško planiranje i razvoj Sistema za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima u BiH (CMS/TCMS).....	92
7.5	Savremeni način pristupa pravdi - mobilne aplikacije za pristup sudskim predmetima.....	93
7.6	Daljnji razvoj Sistema za izvještavanje i podršku odlučivanju	94
7.7	Podrška upravljanju ljudskim resursima u pravosuđu i procesu imenovanja nosilaca pravosudne funkcije - Informacioni sistem za upravljanje ljudskim resursima u pravosuđu BiH (HRMIS).....	95
7.8	Osiguravanje dugoročne održivosti i sigurnosti pravosudnog informacionog sistema.....	96
PRILOG 1:	PREPORUKE	98
	Imenovanja i ocjenjivanje	98
	Efikasnost pravosuđa i kvalitet rada pravosudnih institucija.....	98
	Integritet i odgovornost	100
	Digitalna transformacija pravosuđa BiH.....	100
PRILOG 2:	IZVJEŠTAJ O RADU SUDOVA.....	101
	Analiza rada sudova.....	101
	Protok predmeta – po nivoima	101
	Neriješeni predmeti u sudovima.....	101
	Priliv predmeta u sudovima.....	102
	Promjena broja neriješenih predmeta i promjena priliva predmeta	103
	Riješeni predmeti u sudovima.....	103
	Protok predmeta – po vrstama predmeta	104
	Neriješeni predmeti po vrstama	104
	Priliv predmeta po vrstama	104
	Riješeni predmeti po vrstama	105
	Kvalitet i kvantitet rada	106
	Nastupanje zastarjelosti	106
PRILOG 3:	IZVJEŠTAJ O RADU TUŽILAŠTAVA	108
	Analiza rada tužilaštava	108
	Prijave	108
	Istrage	109
	Podignute optužnice	109
	Donesene presude	110
	Neriješeni predmeti	111
	Zastarjelost krivičnog gonjenja.....	111
	Struktura kriminala.....	112
	Kvalitet i kvantitet rada	114

UVODNA RIJEČ PREDSEDNIKA VSTV-a

Poštovani,

zadovoljstvo mi je predstaviti vam Godišnji izvještaj Visokog sudskog i tužilačkog vijeća za 2019. godinu koji sadrži informacije o najznačajnijim aktivnostima i rezultatima rada VSTV-a i pravosuđa u Bosni i Hercegovini u protekloj godini.

Kao i prethodnih godina, VSTV je ostao dosljedan svojoj misiji osiguranja nezavisnog, nepristrasnog i profesionalnog pravosuđa u BiH, koje omogućava jednak pristup pravdi i jednakost svih građana pred zakonom.

Kako je naglašeno u Mišljenju Evropske komisije, vladavina prava i osnovna prava su temeljne vrijednosti Evropske unije zato je Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine odlučno da preuzme punu odgovornost u procesu daljnjeg usklađivanja bosanskohercegovačkog pravosuđa s evropskim standardima i brižljivom njegovanju vladavine prava.

U kontekstu predstavljanja rezultata rada, podsjetio bih da je krajem maja 2019. godine Evropska komisija objavila Paket proširenja za 2019. godinu koji obuhvata Saopštenje o politici proširenja, Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU i Analitički izvještaj.

U navedenom mišljenju, pored konstatacije da je BiH dostigla određeni nivo pripremljenosti za provođenje *acquisa* i evropskih standarda u oblasti vladavine prava, ukazano je i na preostale nedostatke u ovoj oblasti te zaključeno da se za otpočinjanje pregovora mora postići potreban stepen usklađenosti s kriterijima za članstvo, posebno kriterijima kojima se zahtijeva stabilnost institucija koje garantiraju demokratiju i vladavinu prava.

S tim u vezi, istaknuto je da BiH mora temeljito poboljšati svoj zakonodavni i institucionalni okvir, a u svrhu realizacije navedenih prioriteta pripremljen je Akcioni plan za realizaciju prioriteta iz Analitičkog izvještaja Evropske komisije.

Na VSTV se u ovom Akcionom planu odnosi 14 mjera usmjerenih na realizaciju prioriteta u oblasti „Vladavina prava i osnovna prava“, i ono što možemo s ponosom istaknuti jeste da smo u protekloj godini ostvarili dobre rezultate na realizaciji navedenih prioriteta.

Tako je VSTV na osnovu postojećeg zakonodavnog okvira i svojih nadležnosti usvojio određeni broj pravila s ciljem otklanjanja identificiranih nedostataka u pravosuđu, posebno onih koji se odnose na kriterije za imenovanje i ocjenjivanje rada sudija i tužilaca.

S tim u vezi, VSTV trenutno implementira nove procedure, u skladu s preporukama stručnih misija Evropske komisije o pravosuđu tzv. preporukama *Peer Review*, koje se odnose na unapređenje pismenog i kvalifikacionog testiranja, uvođenje zahtjevnijih procedura testiranja i unapređenje strukturiranog razgovora, uvođenje razlike između prvog imenovanja i napredovanja, propisivanje posebnih pravila o izboru predsjednika sudova i glavnih tužilaca, te poštivanje utvrđene rang-liste.

Pored toga, održani su TAEIX-ovi seminari na temu pravnog lijeka kojim bi se osporavale odluke VSTV-a i provjere podobnosti kandidata u postupku imenovanja, te usvojen zaključak o neophodnosti pripreme odgovarajućih rješenja za budući zakonski i podzakonski okvir.

U cilju unapređenja upotrebe informacionih tehnologija u procesu imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija, osigurane su pretpostavke za uvođenje *online* prijavljivanja kandidata, uspostavljanje regionalnih centara za provođenje kvalifikacionog testiranja, te obavljanje razgovora pomoću videolinka na regionalnom nivou, što će u svakom slučaju značajno doprinijeti efikasnijem i ekonomičnijem postupku imenovanja sudija, tužilaca i stručnih saradnika.

U januaru 2019. godine na snagu su stupili kriteriji za ocjenjivanje rada svih sudija i tužilaca s ciljem reformiranja prethodnog sistema ocjenjivanja zasnovanog na kvantitetu, koji se mogao zloupotrebjavati davanjem prioriteta lakšim predmetima kako bi se ostvarila norma ili zanemarivanjem kvaliteta obrazloženja. Novi kriteriji se zasnivaju na EU standardima i osiguravaju da ukupna ocjena rada nosilaca pravosudnih funkcija iskazuje i kvalitet rada.

U skladu s tim sudovi i tužilaštva dosljedno prate ostvarenje kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja prema novim kriterijima za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca. Ocjene rada za 2019.

godinu bit će utvrđene u prvom kvartalu 2020. godine i koristit će se u postupku imenovanja u skladu s Poslovnikom VSTV-a.

Kada je riječ o brojčanim podacima vezanim za imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija u 2019. godini, potrebno je istaknuti da su u tom periodu objavljena četiri konkursa u okviru kojih je oglašeno 117 upražnjenih pozicija u pravosuđu. U tom periodu obrađena je 1191 prijava od 779 aplikantata. Na kvalifikaciono testiranje pozvana su 154 kandidata, dok je pismenom testiranju pristupilo 79 kandidata.

VSTV je tokom 2019. godine proveo i niz aktivnosti s ciljem unapređenja u oblasti disciplinskih postupaka, uz uvažavanje preporuka GRECO-a i *Peer Review* izvještaja. Tako je u septembru 2019. godine usvojio Priručnik za vođenje disciplinskog postupka koji je namijenjen svim učesnicima u disciplinskom postupku.

S ciljem jačanja preventivnog djelovanja u oblasti disciplinskog postupka, u saradnji s entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca, osigurana je početna i stalna obuka osoblja Ureda disciplinskog tužioca, a u okviru VSTV-a početna i kontinuirana obuka članova disciplinskih komisija. S tim u vezi uspostavljen je sistem za elektronsku dodjelu predmeta disciplinskim komisijama.

VSTV je u julu 2019. godine proveo posljednji, treći ciklus ankete za sudije i tužioce o etici i disciplinskoj odgovornosti, s ciljem dodatne analize potreba za edukacijom o pravosudnoj etici i sukobu interesa, kao i istraživanja percepcije sudija i tužilaca o pravičnosti i nepristrasnosti disciplinskog postupka.

VSTV je nastavio i aktivnosti na sprečavanju sukoba interesa. Nakon što su usvojeni novelirani kodeksi sudijske i tužilačke etike u koje su integrirane Smjernice za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu, u februaru 2019. godine je usvojen Priručnik za primjenu etičkih kodeksa koji objedinjuje sve smjernice kojima se uređuje ponašanje sudija i tužilaca, sukob interesa i pravila etike. U svrhu uspostavljanja mehanizma za praćenje primjene Smjernica, VSTV je u septembru 2019. godine usvojio dokument „Institucionalni mehanizmi i evidencije za provođenje Instrumenata za praćenje primjene Smjernica za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu”.

Pravosudne institucije su u aprilu 2019. godine VSTV-u dostavile izvještaje o provedbi planova integriteta za 2018. godinu, a VSTV je u septembru 2019. godine usvojio zbirni godišnji izvještaj o provedbi planova integriteta koji uključuje odgovarajuće preporuke. Izvještaj je objavljen na web-stranici VSTV-a i dostavljen Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i ministarstvima pravde, dok je tijelima zakonodavne i izvršne vlasti na svim nivoima u BiH upućen poziv za saradnju na realizaciji relevantnih mjera iz planova integriteta.

Kad je u pitanju prijavljivanje imovinskog stanja za nosioce pravosudnih funkcija, VSTV je, realizirajući preporuke iz *Peer Review* izvještaja za oblast „Lični finansijski izvještaji”, u septembru 2018. godine usvojio Pravilnik o podnošenju, provjeri i obradi finansijskih izvještaja sudija i tužilaca i novi obrazac finansijskog izvještaja, čija primjena je bila predviđena od 1. 1. 2019. godine, a odnosila bi se na podnošenje finansijskih izvještaja sudija i tužilaca za 2018. godinu.

U upravnom postupku, koji je potom pokrenut na zahtjev udruženja sudija u BiH, Agencija za zaštitu ličnih/osobnih podataka u BiH je VSTV-u zabranila da vrši obradu ličnih podataka na način propisan usvojenim Pravilnikom. S tim u vezi, VSTV je u martu i aprilu 2019. godine donio odluke kojima se primjena Pravilnika odgađa do okončanja spora koji je pokrenut tužbom VSTV-a pred Sudom BiH protiv rješenja Agencije za zaštitu ličnih/osobnih podataka u BiH. Stoga se za 2018. godinu koristi stari obrazac finansijskog izvještaja sudija i tužilaca.

U momentu pripremanja ovog izvještaja već nam je bila poznata odluka Suda Bosne i Hercegovine kojom je potvrđeno rješenje Agencije za zaštitu ličnih/osobnih podataka kojim je zabranjena obrada ličnih podataka na način propisan Pravilnikom VSTV-a.

S tim u vezi, podsjećam da je jedna od ključnih aktivnosti VSTV-a u 2018. godini bila Inicijativa za reviziju Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine koju je VSTV uputio Ministarstvu pravde Bosne i Hercegovine. U okviru Inicijative uzete su u obzir preporuke iz *Peer Review* misija pripremljene na osnovu opsežne analize naše dosadašnje prakse s

jedne, i najbolje evropske prakse, s druge strane, pa, između ostalih, i reguliranje pitanja obrade finansijskih izvještaja za koje, očigledno, postoji potreba da se riješi odgovarajućom zakonskom odredbom.

Zato se iskreno nadam da će revidirani Zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću uskoro doći na razmatranje i usvajanje pred poštovane poslanike Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kako bismo mogli unaprijediti i ukloniti nedostatke u postojećem Zakonu o VSTV-u BiH.

Imajući u vidu da je vladavina prava, kako je navedeno, ključna pretpostavka za proces proširenja, Evropska komisija je u aprilu 2019. godine pokrenula novu inicijativu koja se fokusirala na praćenje i procjenu uspješnosti provođenja reformi u oblasti vladavine prava.

Reinhard Priebe, nekadašnji njemački sudija i direktor u Evropskoj komisiji, predvodio je ovu inicijativu sa zadatkom da Evropskoj komisiji, te vlastima i javnosti u BiH da mišljenje i preporuke u vezi s vladavinom prava u našoj zemlji.

U skladu s navedenim zadatkom, inicijativa je rezultirala dokumentom pod nazivom „Izvještaj stručnjaka o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini“, čije nalaze je na četvrtom sastanku Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, održanom 5 – 6. 12. 2019. godine u Briselu, prezentirao pravni stručnjak EU Reinhard Priebe.

VSTV je ovaj dokument, u kojem je, između ostalog, analiziran i njegov rad, razmotrio na sjednici održanoj 18 – 19. 12. 2019. godine i usvojio niz zaključaka koji će biti realizirani tokom 2020. godine.

Ključna pitanja kada je riječ o radu pravosudnih institucija jesu pitanja efikasnosti i kvaliteta i zato se njima kontinuirano bavimo i konstantno su u fokusu naše pažnje.

VSTV je i u 2019. godini poduzeo niz aktivnosti usmjerenih na smanjenje broja najstarijih predmeta, povećanje produktivnosti sudija i tužilaca, bolju organizaciju rada u pravosudnim institucijama, njihovo unapređenje kapaciteta u segmentu strateškog planiranja, kao i osiguranje boljih uvjeta rada za sudije, tužioce i ostalo stručno i tehničko osoblje.

Također, prvi put su poduzete strateške aktivnosti na polju povećanja upotrebe alternativnih načina rješavanja sporova, s ciljem smanjenja broja predmeta pred sudovima, kao i s ciljem smanjenja broja neriješenih predmeta.

Detaljne statističke informacije o radu sudova možete pronaći u samom izvještaju. Ono što možemo konstatirati za 2019. godine jeste da su sudovi planovima rješavanja predmeta obuhvatili 174.389 predmeta, od čega je do 31. 12. 2019. godine riješeno 157.145 predmeta, uz ostvarenje procenta realizacije plana u iznosu od 90 posto.

Efekti planova i normativa su vidljivi i kroz podatak da je za period od 31. 12. 2010. godine do 31. 12. 2019. godine došlo do smanjenja za preko 200.000 neriješenih predmeta u sudovima.

Kada je riječ o tužilaštvima, prema podacima iz 2019. godine, vidljivo je da je u svim tužilaštvima u BiH došlo do povećanja broja neriješenih KT predmeta (predmeti protiv poznatih počinilaca). Tako je 31. 12. 2019. godine zabilježeno 13.546 neriješenih KT predmeta, što je za 3% više u odnosu na broj neriješenih predmeta 31. 12. 2018. godine, kada je taj broj iznosio 13.191.

U toku 2019. godine u tužilaštvima u BiH riješeno je 2.289 starih predmeta. Ukupan broj neriješenih starih predmeta u tužilaštvima u BiH na dan 31. 12. 2019. godine (4.858) bio je 71% manji od ukupnog broja neriješenih starih predmeta na dan 31. 12. 2014. godine (16.611).

U toku 2019. godine tužilaštva su podigla 11.485 optužnica, od čega 225 optužnica za krivična djela korupcije, što je za 3% više u odnosu na broj podignutih optužnica za krivična djela korupcije u toku 2018. godine kada je podignuto 218 optužnica.

Govoreći o korupciji i organiziranom kriminalu, želim naglasiti da je VSTV, u skladu sa svojim nadležnostima, poduzeo niz mjera na unapređenju procesuiranja ove vrste kriminaliteta.

Prioritet rada Stalne komisije za efikasnost tužilaštva VSTV-a tokom 2019. godine bila je realizacija aktivnosti iz Akcionog plana za realizaciju *Peer Review* preporuka za oblast borbe protiv korupcije, organiziranog kriminala i pranja novca uz napomenu da su sve aktivnosti s rokom do 31. 12. 2019. godine realizirane.

Na prijedlog ove komisije, VSTV je usvojio Pravilnik o dopunama Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u tužilaštvima u BiH, u kojem su posebno vrednovani predmeti korupcije na visokom nivou.

Nadalje, usvojene su Smjernice za glavne tužioce o uključivanju finansijskih istraga prilikom provođenja istrage u predmetima korupcije, organiziranog kriminala i pranja novca.

Smjernice za donošenje obavezujućeg uputstva o dodatnim kriterijima za zaključivanje sporazuma o priznanju krivice u predmetima korupcije, organiziranog kriminala i u drugim vrstama predmeta također je usvojio VSTV s ciljem realizacije *Peer Review* preporuka iz spomenute oblasti.

Istaknuo bih da je za kvalitetnu borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala neophodna uspješna saradnja između tužilaštava i agencija za provođenje zakona, koja ujedno predstavlja ključni faktor za uspješan rad tužilaštava u BiH. U tom pogledu, VSTV je poduzeo niz strateških i operativnih aktivnosti radi unapređenja navedene saradnje.

Osvrnuo bih se i na procesuiranje predmeta ratnih zločina, izrazivši i ovom prilikom žaljenje što još uvijek nije usvojena Revidirana strategija za rad na predmetima ratnih zločina, što ima za posljedicu otežano procesuiranje ovih predmeta i ispunjavanje rokova zacrtanih Strategijom.

Međutim, i pored navedenog ograničenja, pravosudne institucije su uspjele ostvariti solidne rezultate, tako da je na kraju 2019. godine registrirano smanjenje broja neriješenih KTRZ predmeta za 49%, dok su zaključno sa 31. 12. 2019. godine sva tužilaštva u BiH imala u radu 621 neriješen KTRZ predmet.

Ono što bih želio istaknuti govoreći o ovoj temi jeste da je posebnim zalaganjem VSTV-a i Nadzornog tijela za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina osigurana dugotrajna održivost rezultata podrške Evropske unije, i to kroz blagovremeni transfer finansiranja svih nosilaca pravosudnih funkcija u okvire redovnih budžeta. Naime, počev od 2020. godine, svi nosioci pravosudnih funkcija, imenovani u redovnim procedurama VSTV-a BiH, a finansirani kroz podršku Evropske unije IPA 2013, prebačeni su na finansiranje u okvire redovnih budžeta pravosudnih institucija potvrđujući tako principe finansijske nezavisnosti nosilaca pravosudnih funkcija.

S tim u vezi i s ciljem unapređenja cjelokupne efikasnosti procesuiranja predmeta ratnih zločina u narednom periodu, VSTV će se posebno fokusirati na pitanje unapređenja kapaciteta dodatnog osoblja koje pomaže sudijama i tužiocima u radu na predmetima ratnih zločina.

U jednom dijelu sam već spomenuo aktivnosti koje su poduzete na unapređenju disciplinskog postupka, a sada bih spomenuo i neke od osnovnih podataka Ureda disciplinskog tužioca (UDT) koji je tokom 2019. godine primio ukupno 843 pritužbe.

Najčešći razlozi za podnošenje pritužbi su nezadovoljstvo dužinom trajanja sudskih i tužilačkih postupaka, odnosno donesenim sudskim i tužilačkim odlukama, konkretno 29% pritužbi se odnosi na dužinu trajanja postupka pred sudom, a 13% pritužbi se odnosi na dužinu trajanja postupka pred tužilaštvom.

UDT je tokom 2019. godine pokrenuo 46 disciplinskih postupaka protiv 47 nosilaca pravosudne funkcije, dok su u navedenoj godini okončana 42 disciplinska postupka.

Prosječno vrijeme rješavanja pritužbi u 2019. godini iznosilo je 307 dana, što je znatno manje od zakonskog roka prema kojem je UDT dužan riješiti pritužbe, a to je dvije godine od dana njihovog zaprimanja.

Za kraj bi spomenuo i jedno od mnogih dostignuća digitalne transformacije pravosuđa u BiH. Riječ je o Modulu za evidentiranje oduzete imovine stečene izvršenjem krivičnog djela koji je VSTV kreirao u 2019. godini. Modul se sastoji od dva dijela, tužilačkog putem kojeg se evidentiraju ključne informacije iz tužilačke odluke kojom se predlaže oduzimanje imovinske koristi i sudskog putem kojeg se evidentiraju ključne informacije iz sudske odluke.

Na osnovu tako evidentiranih informacija moguće je hronološki pratiti postupak oduzimanja imovine te napraviti pregled imovine koju je tužilaštvo predložilo za oduzimanje i pregled imovine koju je sud oduzeo svojom odlukom. Evidentiranjem ključnih informacija koje se

javljaju u postupku izvršenja odluke o oduzimanju imovine moguće je dobiti potpunu sliku o stvarno oduzetoj imovini stečenoj izvršenjem krivičnog djela.

Rezultate koje sam spomenuo nismo postigli izolirano. Postigli smo ih zajedno sa sudijama i tužiocima, partnerima u domaćoj vlasti i međunarodnoj zajednici, i zajedno s njima, s jednakom posvećenošću i ozbiljnošću, VSTV želi nastaviti s rješavanjem pitanja koja su od izuzetnog značaja za pravosuđe Bosne i Hercegovine.

Kada je riječ o zakonodavnoj i izvršnoj vlasti, Vijeće je otvoreno za saradnju o svim važnim pitanjima iz oblasti reforme pravosuđa, saradnju koja će počivati na međusobnom uvažavanju i razumijevanju, kako bismo zajednički postigli cilj, pridruživanje Evropskoj uniji i blagostanje bosanskohercegovačkog društva u cjelini.

Dobar dio našeg uspjeha dugujemo brojnim međunarodnim prijateljima koji su nas, kao i prethodnih godina, velikodušno podržavali. Brojne aktivnosti koje su prezentirane u Izvještaju, VSTV je realizirao uz pomoć i podršku naših prijatelja, donatora iz međunarodne zajednice, prije svih Evropske unije, Švedske, Norveške, Švicarske i Češke, kojima dugujemo iskrenu zahvalnost.

I na kraju, kao i prethodnih godina, posebnu zahvalnost upućujem kolegama, sudijama i tužiocima, kao i drugim zaposlenim u profesionalnoj pravosudnoj zajednici. Bez njihove posvećenosti, istrajnog rada i dosljednih napora, VSTV ne bi mogao aktivno i uspješno provoditi reformu pravosuđa.

Milan Tegeltija

predsjednik VSTV-a

SASTAV VSTV-a

Milan Tegeltija, predsjednik VSTV-a

Mandat: od jula 2018. do jula 2022. godine (II mandat)

Sudije okružnih, osnovnih, okružnih privrednih sudova Republike Srpske i Višeg privrednog suda u Banjoj Luci izabrali su sudiju Milana Tegeltiju za člana VSTV-a u julu 2018. godine na drugi mandat.

Za predsjednika VSTV-a izabran je drugi put na inauguralnoj sjednici VSTV-a održanoj 9. jula 2018. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju sudije Osnovnog suda u Banjoj Luci.

Ružica Jukić, potpredsjednica VSTV-a

Mandat: od juna 2016. do juna 2020. godine (II mandat)

Sudije kantonalnih i općinskih sudova u Federaciji BiH izabrali su sutkinju Ružicu Jukić za članicu VSTV-a u maju 2016. godine na drugi mandat. Ponovo je izabrana za potpredsjednicu VSTV-a na inauguralnoj sjednici VSTV-a održanoj 9. jula 2018. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju sutkinje u Općinskom sudu u Tuzli.

Jadranka Lokmić-Misirača, potpredsjednica VSTV-a

Mandat: od novembra 2016. do novembra 2020. godine (II mandat)

Tužioci Tužilaštva Bosne i Hercegovine izabrali su tužiteljicu Jadranku Lokmić-Misirača za članicu VSTV-a u septembru 2016. godine na drugi mandat. Ponovo je izabrana za potpredsjednicu VSTV-a na inauguralnoj sjednici VSTV-a održanoj 9. jula 2018. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju zamjenice glavnog tužioca u Tužilaštvu Bosne i Hercegovine.

Selim Karamehić, član VSTV-a

Mandat: od juna 2017. do juna 2021. godine

Pravosudna komisija Brčko distrikta BiH izabrala je sudiju Selima Karamehića za člana VSTV-a u junu 2017. godine. Izabran je za člana Vijeća u punovremenom radnom angažmanu na sjednici Vijeća održanoj 25. oktobra 2017. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju sudije Osnovnog suda Brčko distrikta BiH.

Dragomir Vukoje, član VSTV-a

Mandat: od februara 2017. do februara 2021. godine

Sudije Suda Bosne i Hercegovine izabrali su sudiju Dragomira Vukoju za člana VSTV-a u januaru 2017. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju sudije Suda Bosne i Hercegovine.

Goran Nežirović, član VSTV-a

Mandat: od februara 2017. do februara 2021. godine (II mandat)

Sudije Vrhovnog suda Federacije BiH izabrali su sudiju Gorana Nežirovića za člana VSTV-a u februaru 2017. godine na drugi mandat.

U pravosuđu obavlja funkciju sudije Vrhovnog suda Federacije BiH.

Jadranka Stanišić, članica VSTV-a

Mandat: od septembra 2019. do septembra 2023. godine

Sudije Vrhovnog suda Republike Srpske izabrali su sutkinju Jadranku Stanišić za članicu VSTV-a u septembru 2019. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju sutkinje u Vrhovnom sudu Republike Srpske.

Slavo Lakić, član VSTV-a

Mandat: od jula 2018. do jula 2022. godine (II mandat)

Tužioci Federalnog tužilaštva FBiH izabrali su tužioca Slavu Lakića za člana VSTV-a u maju 2018. godine na drugi mandat.

U pravosuđu obavlja funkciju tužioca u Federalnom tužilaštvu FBiH.

Mahmut Švraka, član VSTV-a

Mandat: od septembra 2017. do septembra 2021. godine (II mandat)

Tužioci Republičkog tužilaštva Republike Srpske izabrali su tužioca Mahmuta Švraku za člana VSTV-a u septembru 2017. godine na drugi mandat.

U pravosuđu obavlja funkciju glavnog tužioca u Republičkom tužilaštvu Republike Srpske.

Berina Alihodžić, članica VSTV-a

Mandat: od septembra 2017. do septembra 2021. godine

Tužioci kantonalnih tužilaštava u Federaciji BiH izabrali su tužiteljicu Berinu Alihodžić za članicu VSTV-a u septembru 2017. godine.

U pravosuđu obavlja funkciju zamjenice glavne kantonalne tužiteljice u Kantonalnom tužilaštvu Kantona Sarajevo.

Željka Radović, članica VSTV-a

Mandat: od aprila 2019. do aprila 2023. godine (II mandat)

Tužioci okružnih tužilaštava u Republici Srpskoj izabrali su tužiteljicu Željku Radović za članicu VSTV-a u aprilu 2019. godine na drugi mandat.

U pravosuđu obavlja funkciju glavne tužiteljice u Okružnom javnom tužilaštvu u Doboju.

Duška Bogojević, članica VSTV-a

Mandat: od jula 2019. do jula 2023. godine

Advokatska komora Republike Srpske izabrala je advokaticu Dušku Bogojević za članicu VSTV-a u julu 2019. godine.

Radi kao advokatica u Advokatskoj kancelariji u Banjoj Luci.

Amila Kunosić, članica VSTV-a

Mandat: od januara 2017. do januara 2021. godine

Skupština Advokatske komore Federacije BiH izabrala je advokaticu Amilu Kunosić za članicu VSTV-a u decembru 2016. godine.

Radi kao advokatica u Advokatskoj kancelariji u Tuzli.

Monika Mijić, članica VSTV-a

Mandat: od decembra 2016. do decembra 2020. godine

Vijeće ministara BiH je na sjednici održanoj u decembru 2016. godine izabralo Moniku Mijić za članicu VSTV-a.

Radi kao v.d. zastupnice Vijeća ministara BiH.

Milijana Buha, članica VSTV-a

Mandat: od oktobra 2016. do oktobra 2020. godine

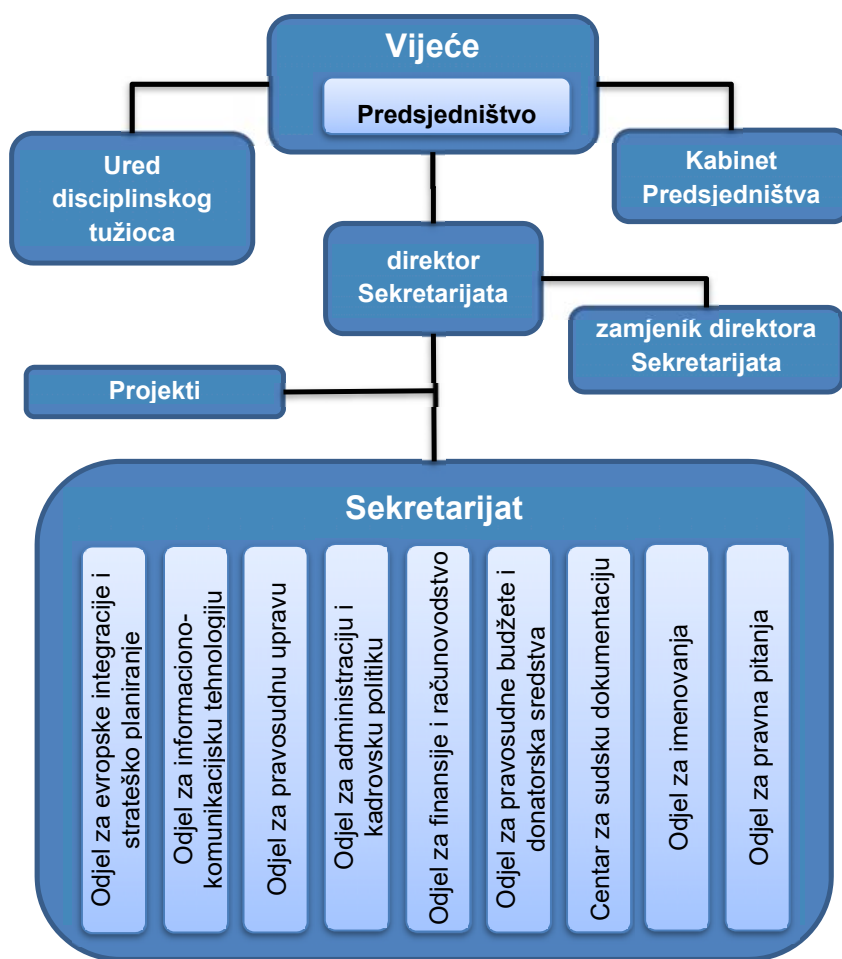
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH izabrao je Milijanu Buha za članicu VSTV-a u augustu 2016. godine.

Radi kao docentica na Pravnom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci.

Tokom 2019. godine došlo je do izmjena u sastavu VSTV-a kako slijedi:

- Jadranka Stanišić, sutkinja Vrhovnog suda Republike Srpske, ispred Vrhovnog suda Republike Srpske zamijenila je Violandu Šubarić, sutkinju Vrhovnog suda Republike Srpske.
- Željka Radović, glavna tužiteljica Okružnog javnog tužilaštva u Doboju, ponovo je izabrana za članicu Vijeća ispred okružnih tužilaštava Republike Srpske.
- Duška Bogoević, advokatica u Advokatskoj kancelariji u Banjoj Luci, ispred Advokatske komore Republike Srpske zamijenila je Jadranku Ivanović, advokaticu iz Banje Luke.

Organizaciona struktura VSTV-a

Na dan 31. 12. 2019. godine u VSTV-u je bio 151 zaposlen, od kojih se 79 finansira iz budžeta VSTV-a, a 72 je angažirano na realizaciji projektnih aktivnosti VSTV-a i finansira se iz donatorskih sredstava. Na dan 31. 12. 2019. godine u toku su bile ukupno dvadeset i tri (23) konkursne procedure za popunjavanje pozicija (3 za budžetske pozicije i 20 za projektne pozicije). Sve konkursne procedure su bile po javnim oglasima, od kojih su tri za nepopunjena radna mjesta državnih službenika (OPU, OFR i Ured direktora Sekretarijata), od ukupno 84 radna mjesta koliko je ograničenje u zapošljavanju VSTV-a, kao i dvadeset konkursnih

procedura za projektne pozicije na određeno vrijeme koje se finansiraju iz donatorskih sredstava. Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u VSTV-u predviđeno je 107 radnih mjesta na neodređeno vrijeme. Na osnovu mjera uštede u budžetu institucija BiH iskazanih u pismu namjere za zaključivanje „Stand-By” aranžmana upućenog Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), na osnovu kojeg se ograničava zapošljavanje u institucijama BiH na nivou iz 2009. godine, maksimalni odobreni broj zaposlenih u VSTV-u BiH je 84.

BUDŽET VSTV-a

VSTV dio svojih aktivnosti finansira iz odobrenih sredstava budžeta institucija BiH, a projektne aktivnosti usmjerene na reformu pravosuđa finansiraju se iz donatorskih sredstava.

Finansiranje aktivnosti VSTV-a

U skladu sa Zakonom o budžetu institucija BiH i međunarodnim obavezama BiH¹, VSTV-u je za 2019. godinu odobren budžet u iznosu od 5.122.000 KM. U okviru navedenog iznosa 5.056.000 KM je planirano za tekuće izdatke a 66.000 KM za kapitalna ulaganja.

Izvršenje budžeta u 2019. godini iznosi 4.758.969 KM odnosno 93%.

Tabela 1: Izvršenje budžeta po stavkama

VRSTA RASHODA	Odobreni budžet	Izvršenje budžeta	Indeks
I TEKUĆI IZDACI	5.056.000	4.756.178	94%
Bruto plaće i naknade	3.490.000	3.374.467	97%
Naknade troškova zaposlenih	180.000	155.572	86%
Putni troškovi	230.000	186.966	81%
Izdaci za telefonske i poštanske usluge	50.000	46.070	92%
Izdaci za energiju i komunalne usluge	100.000	89.161	89%
Nabavka materijala	10.000	7.203	72%
Izdaci za usluge prijevoza i gorivo	47.000	46.084	98%
Troškovi zakupa	1.000	362	36%
Izdaci za tekuće održavanje	529.000	462.730	87%
Izdaci za osiguranje i troškove platnog prometa	6.000	2.925	49%
Ugovorene usluge	413.000	384.497	93%
II KAPITALNI IZDACI	66.000	2.933	7%
Nabavka opreme	66.000	2.933	7%
UKUPNO I+II	5.122.000	4.758.969	93%

Finansiranje projektnih aktivnosti usmjerenih na reformu pravosudnog sistema iz donatorskih sredstava

U skladu s članom 15. stav 9. Zakona o VSTV-u² precizirano je sljedeće: „Vijeće može primati sredstva od međunarodnih donatora za operativni budžet Vijeća kao i za posebne projekte reforme pravosuđa izvan operativnog budžeta Vijeća. Sredstva se uplaćuju na poseban račun, otvoren kod Centralne banke BiH. Sredstva se troše po nalogu direktora Sekretarijata, u skladu s propisima o izvršenju donatorskih sredstava koje donosi Vijeće i u skladu s uvjetima ugovora o donacijama potpisanim s donatorom.”

U toku 2019. godine iz donatorskih sredstava finansirano je sedam projekata namijenjenih reformi pravosuđa, usmjerenih na jačanje kapaciteta pravosuđa.

¹ „Službeni glasnik BiH”, broj 84/19

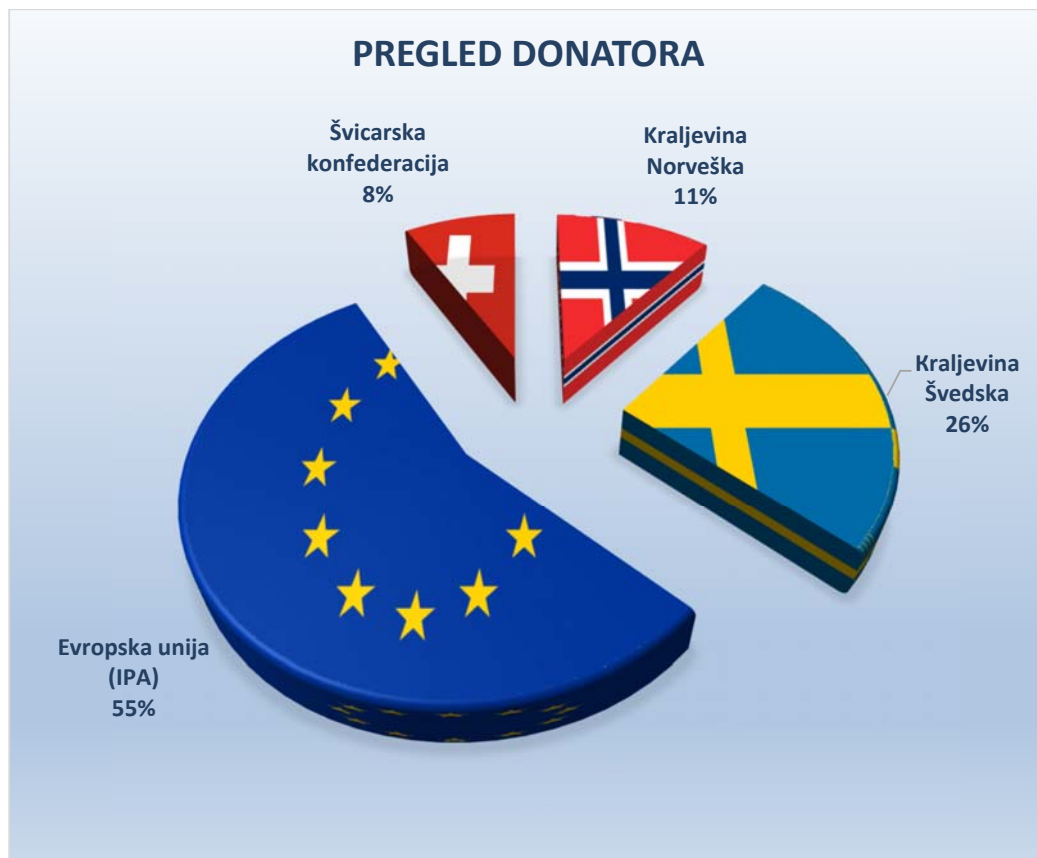
² „Službeni glasnik BiH”, br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08

Tabela 2: Pregled donatora i ukupno raspoloživih sredstava po svakom projektu u toku 2019. godine

Ukupno raspoloživa sredstva u 2019. (u KM)	Ukupno utrošena sredstva u 2019. (u KM)	Period implementacije projekta
Donacija Republike Češke za projekt „Pregled i dorada ispitnih zadataka u cilju formiranja banke ispitnih zadataka”		
1.896	0	jan. 2012. do daljnjeg
Donacija Švicarske konfederacije i Kraljevine Norveške za projekt „Podrška pravosuđu Bosne i Hercegovine – Jačanje uloge tužilaca u krivično-pravnom sistemu”, faza II		
810.938	788.293	dec. 2014 – dec. 2019.
Donacija Kraljevine Švedske za projekt „Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca u BiH”, faza II		
1.674.842	1.408.666	nov. 2016 – mart 2020.
Donacija Evropske unije (IPA 2013) za projekt „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina”		
304.405	265.343	dec. 2016 – okt. 2019.
Donacija Evropske unije (IPA 2017) za projekt „Izgradnja efikasnog pravosuđa u službi građana”		
7.704.931	2.689.217	sep. 2018 – aug. 2021.
Donacija Kraljevine Norveške za projekt „Unapređenje kvaliteta pravosuđa”,		
730.974	286.406	feb. 2019 – feb. 2021.
Donacija Evropske unije (IPA 2017) za projekt „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH”		
300.180	78.786	okt. 2019 – aug. 2020.

Najznačajniji donatori u 2019. godini su Evropska unija, s učešćem od 55% u ukupnoj vrijednosti donatorskih sredstava te Kraljevina Švedska, s učešćem od 26%. Značajna sredstva izdvojile su Švicarska agencija za razvoj i saradnju i Kraljevina Norveška.

Grafikon 1: Pregled donatora

Ulaganja u pravosuđe u Bosni i Hercegovini

U periodu od 2004. do 2019. godine VSTV BiH je osigurao sredstva u iznosu od 112 miliona KM za realizaciju projektnih aktivnosti u pravosudnim institucijama na svim nivoima vlasti.

U taj iznos uključeni su projekti koje je VSTV BiH direktno realizirao, kao i projekti koje je realizirala Delegacija Evropske unije u BiH a u kojima je VSTV BiH bio partner.

Najveći donator čija su sredstva uložena u nabavku računarske opreme, softvera i ostale opreme za potrebe informatizacije pravosuđa na svim nivoima vlasti, te rekonstrukciju i opremanje zgrada pravosudnih institucija je Evropska unija sa 62,1 milion KM.

Slijede Kraljevina Norveška s donacijama u ukupnom iznosu od 14,5 miliona KM, te Kraljevina Švedska sa 9,8 miliona KM.

U ukupnoj strukturi sredstava 59,1 milion KM je uloženo za nabavku opreme, 36,3 miliona KM u rekonstrukciju zgrada, a 4,8 miliona KM u održavanje pravosudnog informacionog sistema.

Iz budžeta institucija BiH VSTV-u, za navedeni period, dodijeljeno je 18,8 miliona KM za nabavku računarske opreme, softvera i ostale opreme u okviru Projekta informatizacije i jačanja kapaciteta pravosudnih institucija u BiH te za održavanje pravosudnog informacionog sistema i ostale tekuće izdatke za potrebe pravosuđa.

Revizije

Ured za reviziju institucija BiH (u daljnjem tekstu: UZR) je u 2019. godini izvršio završnu reviziju za 2018. godinu te prethodnu reviziju za 2019. godinu na bazi uzorka značajnih stavki tekućih i kapitalnih izdataka, primljenih donacija i do tada izvršenih javnih nabavki.

UZR je u Izvještaju za 2018. godinu, uz skretanje pažnje, dao sljedeće **pozitivno** mišljenje:

„Prema našem mišljenju, **finansijski izvještaji Vijeća prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine, obaveza i izvora sredstava na 31. 12. 2018. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu s prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja**...”

„Prema našem mišljenju, **aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Vijeća za 2018. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriteriji za datu reviziju.**”

Na osnovu preporuka UZR-a pokrenute su potrebne aktivnosti i poduzete odgovarajuće mjere.

Izvještaj o obavljenoj finansijskoj reviziji Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine za 2018. godinu nalazi se na web-stranici Ureda za reviziju institucija BiH.

Nezavisni su revizori tokom 2019. godine izvršili revizije sljedećih grantova:

- revizija finansijskih izvještaja projekta „Izgradnja efikasnog pravosuđa u službi građana – IPA 2017” (donator Evropska unija), za period 1. 9. 2018 – 31. 8. 2019. godine;
- revizija finansijskih izvještaja projekta „Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca u BiH, faza 2” (donator Kraljevina Švedska), za period 1. 1. 2018 – 31. 12. 2018. godine;
- revizija finansijskih izvještaja projekta „Podrška pravosuđu Bosne i Hercegovine – Jačanje uloge tužilaca u krivično-pravnom sistemu, faza 2” (donatori Švicarska konfederacija i Kraljevina Norveška), za period 1. 1. 2018 – 31. 12. 2018. godine;
- revizija finansijskih izvještaja projekta „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina” (IPA 2013), za period 1. 10. 2018 – 6. 10. 2019. godine.

Prilikom navedenih revizija vršena je provjera finansijske regularnosti, usklađenosti s projektnim ciljevima, ekonomičnosti i efikasnosti u vođenju projekata, primjerenosti, relevantnosti i funkcionalnosti internih kontrola.

Poglavlje 1: EVROPSKE INTEGRACIJE

1.1 Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji

Nakon što je Bosna i Hercegovina 15. 2. 2016. godine podnijela zahtjev za članstvo u Evropskoj uniji, Vijeće Evropske unije je 20. 9. 2016. godine pozvalo Evropsku komisiju da podnese svoje mišljenje o ovom zahtjevu. Krajem maja 2019. godine Evropska komisija je objavila Paket proširenja za 2019. godinu koji obuhvata Saopštenje o politici proširenja, Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU (u daljnjem tekstu: Mišljenje) i Analitički izvještaj.

Evropska komisija u svom mišljenju ocjenjuje zahtjev Bosne i Hercegovine na osnovu njene sposobnosti da ispunji kriterije koje je Evropsko vijeće postavilo u Kopenhagenu 1993. godine i u Madridu 1995. godine, posebno u pogledu administrativnih kapaciteta zemlje i uvjeta Procesa stabilizacije i pridruživanja. U Mišljenju su u obzir uzeti i dosadašnji rezultati Bosne i Hercegovine u ispunjavanju obaveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji je stupio na snagu 1. 6. 2015. godine.³

Pored toga, ukazano je na brojne preostale nedostatke koje Bosna i Hercegovina ima u oblasti vladavine prava i zaključeno da Bosna i Hercegovina za otpočinjanje pregovora mora postići potreban stepen usklađenosti s kriterijima za članstvo, a posebno političkim kriterijima iz Kopenhagena, kojima se zahtijeva stabilnost institucija koje garantiraju demokratiju i vladavinu prava. Istaknuto je da Bosna i Hercegovina mora temeljito poboljšati svoj zakonodavni i institucionalni okvir kako bi se osiguralo ispunjavanje ključnih prioriteta u oblastima: „Demokratija - funkcioniranje“, „Vladavina prava“, „Osnovna prava“ i „Reforma javne uprave“, kako je navedeno u Analitičkom izvještaju koji je sastavni dio Mišljenja.

U svrhu realizacije navedenih prioriteta pripremljen je Akcioni plan za realizaciju prioriteta iz Analitičkog izvještaja Evropske komisije⁴ (u daljnjem tekstu: Akcioni plan). Na VSTV se u ovom Akcionom planu odnosi 14 mjera usmjerenih na realizaciju prioriteta u oblasti „Vladavina prava i osnovna prava“, i to:

4.3 Provesti postupak ocjenjivanja rezultata rada nosilaca pravosudnih funkcija u sudovima i tužilaštvima ostvarenih u 2019. godini na osnovu novih kriterija za ocjenjivanje izvještaja,

4.4 Izvršiti analizu primjene Pravilnika o izboru i načinu rada konsultativnih tužilaca, te usvojiti izmjene i dopune radi unapređenja sistema,

4.5 Usvojiti Odluku o modelu mentorstva koji će se provoditi u prvostepenim pilot sudovima (Mostar i Banja Luka),

4.6 Usvojiti Okvirni program mentorstva za novoimenovane sudije,

4.7 Vršiti neposredan nadzor nad provedbom obuka za novoimenovane nosioce pravosudnih funkcija u sklopu entitetskih centara za edukaciju i davati preporuke za unapređenje relevantnih programa obuke,

6.1 Izraditi Akcioni plan za realizaciju preporuka iz nacrtu *Peer Review* izvještaja o izvršnom postupku u BiH za potrebe rada Radne grupe za unapređenje izvršnog postupka i reviziju zakona o izvršnom postupku u BiH,

6.2 Izraditi Analizu za reviziju postojećih i donošenje novih podzakonskih akata o radu i statusu sudskih izvršilaca, u skladu s nacrtom izmjena i dopuna zakona o izvršnom postupku u BiH (koje je izradila Radna grupa) kao i preporukama iz nacrtu *Peer Review* izvještaja o izvršnom postupku u BiH,

6.3 Izraditi Analizu o svim aspektima uvođenja registra dužnika i korisnika usluga, u skladu s preporukom iz nacrtu *Peer Review* izvještaja o izvršnom postupku u BiH,

7.3 Uspostaviti mehanizam praćenja rješavanja predmeta korupcije u sudovima,

³ Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji, str. 5.

⁴ Akcioni plan je Vijeće ministara Bosne i Hercegovine usvojilo 15. 10. 2019. godine.

7.4 Provoditi *Peer Review* preporuke i preporuke OSCE-a upućene VSTV-u u svrhu rješavanja predmeta korupcije u sudovima,

10.2 Voditi evidencije napada na novinare u BiH, te pravovremeno postupiti po svim saznanjima o napadima u skladu s nadležnostima (istraživanje i procesuiranje svakog evidentiranog slučaja),

19.26 Kontinuirano unapređivati Sistem za elektronsku razmjenu podataka iz evidencija policijskih tijela i tužilaštava u BiH unapređenjem ili usaglašavanjem uvjeta za pretrage: parametri pretraga, razlozi i podaci koji se dobiju kao odgovor i usaglašavanjem s regulativom iz oblasti zaštite ličnih podataka,

21.1 Razviti CMS/TCMS modul za evidenciju oduzimanja imovinske koristi stečene počinjenjem krivičnog djela i implementirati ga u sudovima i tužilaštvima⁵,

21.2 Ažurirati Bazu sudskih odluka VSTV-a sa svim konačnim presudama iz oblasti korupcije i organiziranog kriminala, s posebnim fokusom na pranje novca.

Vladavina prava i osnovna prava su, kako se naglašava i u Mišljenju Evropske komisije, osnovne vrijednosti Evropske unije, a Bosna i Hercegovina je dostigla određeni nivo pripremljenosti za provođenje *acquisa*⁶ i evropskih standarda u ovoj oblasti.

U Mišljenju se konstatira da je ustavni i zakonski okvir za pravosuđe nepotpun. Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine, kao jedinstveno regulatorno tijelo, ima zadatak da osigura nezavisnost sudija i samostalnost tužilaca u Bosni i Hercegovini i da reguliše njihove karijere. Da bi se ojačala ta uloga VSTV-a, VSTV-u je potrebno osigurati eksplicitan ustavni status, uključujući jasna pravila o njegovom sastavu i nadležnostima.

Pored toga, VSTV je zadužen za imenovanje svih nosilaca pravosudnih funkcija, uključujući stručne saradnike u općinskim sudovima u Federaciji BiH, a učestvuje i u postupku odabira sudija ustavnih sudova, tako što intervjuira kandidate i predlaže rang-listu kandidata entitetskim parlamentima.⁷ „Međutim, kada je riječ o imenovanju nosilaca pravosudnih funkcija, ocjenjivanju rada, disciplinskim postupcima, sukobu interesa i imovinskim kartonima, Zakon o VSTV-u ima određene nedostatke. Štaviše, on ne predviđa pravo na djelotvoran pravni lijek protiv konačnih odluka VSTV-a, osim onih o razrješenju sudija i tužilaca.”⁸ S ciljem usklađivanja Zakona o VSTV-u s evropskim standardima, Venecijanska komisija je u svojim mišljenjima izdatim 2012. i 2014. godine u vezi s ovim pitanjima posebno preporučila:

- poboljšanje pravila o izboru članova VSTV-a,
- osnivanje dva podvijeća, jednog za sudije i jednog za tužioce,
- izbjegavanje određivanja nacionalnih kvota, budući da one mogu ugroziti djelotvorno funkcioniranje sistema,
- izbjegavanje povećanog rizika od politizacije postupka imenovanja.

Podsjećanja radi, Evropska komisija je u kontekstu Strukturiranog dijaloga o pravosuđu dala preporuke koje se odnose na povećanje nivoa nezavisnosti i odgovornosti pravosuđa otklanjanjem nedostataka, posebno onih u vezi s imenovanjima, pitanjima integriteta i disciplinskih postupaka, kao i preporuku za značajno poboljšanje kriterija kvaliteta u ocjenjivanju rada. VSTV je u cilju ispunjavanja tih preporuka Ministarstvu pravde BiH u junu 2018. godine dostavio zakonodavnu Inicijativu za izmjene i dopune Zakona o VSTV-u.⁹

VSTV je na osnovu postojećeg zakonodavnog okvira i svojih nadležnosti u periodu 2018.-2019. godine usvojio određeni broj pravila s ciljem otklanjanja identificiranih nedostataka u

⁵ Modul za oduzimanje imovinske koristi je implementiran i od 1. 1. 2020. godine bit će u upotrebi u sudovima i tužilaštvima u Bosni i Hercegovini.

⁶ *Acquis* (pravna stečevina EU-a) je skup prava i obaveza koje sve države članice obavezuju i povezuju unutar Evropske unije.

⁷ Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji, str. 66.

⁸ Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji, str. 67.

⁹ Ministarstvo pravde BiH do kraja 2019. godine nije finaliziralo konsolidirani nacrt Zakona - Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji, str. 67.

pravosuđu, posebno onih koji se odnose na kriterije za **imenovanje** i ocjenjivanje rada sudija i tužilaca.

S tim u vezi, VSTV trenutno implementira nove procedure, u skladu s *Peer Review* preporukama¹⁰, koje se odnose na: unapređenje pismenog i kvalifikacionog testiranja, uvođenje zahtjevnijih procedura testiranja i unapređenje strukturiranog razgovora, uvođenje razlike između prvog imenovanja i napredovanja (na osnovu prilagođenih kriterija za procjenu stručnosti kandidata u zavisnosti od njihovog profesionalnog statusa), propisivanje posebnih pravila o izboru predsjednika sudova i glavnih tužilaca (uvedena obaveza pripreme i prezentiranja programa rada), te poštivanje utvrđene rang-liste (propisivanjem izuzetaka koji mogu dovesti do odstupanja od rang-liste). Pored toga, održani su TAEIX-ovi seminari na temu pravnog lijeka kojim bi se osporavale odluke VSTV-a i provjere podobnosti kandidata u postupku imenovanja, te usvojen zaključak o neophodnosti pripreme odgovarajućih rješenja za budući zakonski i podzakonski okvir.

U januaru 2019. godine na snagu su stupili kriteriji za **ocjenjivanje** rada svih sudija i tužilaca s ciljem reformiranja prethodnog sistema ocjenjivanja zasnovanog na kvantitetu, koji se mogao zloupotrebjavati davanjem prioriteta lakšim predmetima kako bi se ostvarila norma ili zanemarivanjem kvaliteta obrazloženja.¹¹ Novi kriteriji se zasnivaju na EU standardima i osiguravaju da ukupna ocjena rada nosilaca pravosudnih funkcija iskazuje i kvalitet rada.

U skladu s tim sudovi i tužilaštva dosljedno prate ostvarenje kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja prema novim kriterijima za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca. Ocjene rada za 2019. godinu bit će utvrđene u prvom kvartalu 2020. godine i koristit će se u postupku imenovanja u skladu s Poslovníkom VSTV-a. Novim kriterijima je predviđeno da će se, pored ostalih kvantitativnih elemenata ocjene, o radu svakog sudije i tužioca donijeti analitička ocjena rada na osnovu sveobuhvatnih izvora informacija o kvalitativnim aspektima njihovog rada.

VSTV je početkom 2019. godine izradio i sudovima dostavio listu s pokazateljima za praćenje kvaliteta rada sudija. Predsjednici sudova i odjeljenja prate rad sudija radi utvrđivanja analitičke ocjene njihovog rada. Nadalje, žalbeni sudovi prilikom odlučivanja po uloženom pravnom lijeku redovno popunjavaju obrasce sa zapažanjima o kvalitetu pojedinačnih prvostepenih odluka i provedenog prvostepenog postupka. Na osnovu tih zapažanja žalbeni sudovi će pripremiti i predsjedniku nižestepenog suda dostaviti mišljenje o kvalitetu rada sudija tih sudova, kako bi se to mišljenje uzelo u obzir prilikom utvrđivanja analitičke ocjene njihovog rada.

VSTV je u martu 2019. godine usvojio a u septembru iste godine dopunio Uputstvo kojim su pojašnjeni elementi analitičke ocjene rada tužilaca i u skladu s kojim je tužilaštvima omogućeno da izvrše nasumični odabir predmeta u TCMS-u. Svi glavni tužioci u BiH su potom za svakog tužioca u TCMS-u nasumično odabrali i izvršili analitički pregled po dva predmeta koja su oni završili u toku 2019. godine. Drugi dio analitičkog pregleda obavljen je krajem 2019. godine kad su glavni tužioci u TCMS-u nasumično odabrali i pregledali po još dva završena predmeta za svakog tužioca, te još jedan završeni predmet koji je odabrao ocjenjivani tužilac.

VSTV je tokom 2019. godine proveo i niz aktivnosti s ciljem unapređenja u oblasti **disciplinskih postupaka**, uz uvažavanje preporuka GRECO-a i *Peer Review* izvještaja. Tako je u septembru 2019. godine usvojio Priručnik za vođenje disciplinskog postupka, koji je namijenjen svim učesnicima u disciplinskom postupku¹².

S ciljem jačanja preventivnog djelovanja u oblasti disciplinskog postupka, u saradnji s entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca, osigurana je početna i stalna obuka osoblja Ureda disciplinskog tužioca, a u okviru VSTV-a početna i kontinuirana obuka članova disciplinskih komisija. S tim u vezi uspostavljen je sistem za elektronsku dodjelu predmeta disciplinskim komisijama.

¹⁰ Obuhvaćene izmjenama i dopunama Poslovnika VSTV-a, te izmjenama i dopunama Pravilnika o pismenom i kvalifikacionom testiranju.

¹¹ Mišljenje Evropske komisije o zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji, str. 70.

¹² Uredu disciplinskog tužioca, članovima disciplinskih komisija, tuženom sudiji ili tužiocu i njihovim braniocima.

VSTV je u julu 2019. godine proveo posljednji, treći ciklus¹³ ankete za sudije i tužioce o etici i disciplinskoj odgovornosti, s ciljem dodatne analize potreba za edukacijom o pravosudnoj etici i sukobu interesa, kao i istraživanja percepcije sudija i tužilaca o pravičnosti i nepristrasnosti disciplinskog postupka.

VSTV je nastavio i aktivnosti na **sprečavanju sukoba interesa**. Nakon što su usvojeni novelirani kodeksi sudijske i tužilačke etike,¹⁴ u koje su integrirane Smjernice za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu (u daljnjem tekstu: Smjernice¹⁵), u februaru 2019. godine je usvojen Priručnik za primjenu etičkih kodeksa, koji objedinjuje sve smjernice kojima se uređuje ponašanje sudija i tužilaca, sukob interesa i pravila etike. U svrhu uspostavljanja mehanizma za praćenje primjene Smjernica, VSTV je u septembru 2019. godine usvojio dokument „Institucionalni mehanizmi i evidencije za provođenje Instrumenata za praćenje primjene Smjernica za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu”.

Pravosudne institucije su u aprilu 2019. godine VSTV-u dostavile izvještaje o **provedbi planova integriteta** za 2018. godinu,¹⁶ a VSTV je u septembru 2019. godine usvojio zbirni godišnji izvještaj o provedbi planova integriteta koji uključuje odgovarajuće preporuke. Izvještaj je objavljen na web-stranici VSTV-a i dostavljen Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i ministarstvima pravde, dok je tijelima zakonodavne i izvršne vlasti na svim nivoima u BiH upućen poziv za saradnju na realizaciji relevantnih mjera iz planova integriteta.

Kad je u pitanju **prijavljivanje imovinskog stanja za nosioce pravosudnih funkcija**, VSTV je, realizirajući preporuke iz *Peer Review* izvještaja za oblast „Lični finansijski izvještaji”, u septembru 2018. godine usvojio Pravilnik o podnošenju, provjeri i obradi finansijskih izvještaja sudija i tužilaca i novi obrazac finansijskog izvještaja, čija primjena je bila predviđena od 1. 1. 2019. godine a odnosila bi se na podnošenje finansijskih izvještaja sudija i tužilaca za 2018. godinu.

U upravnom postupku, koji je potom pokrenut na zahtjev udruženja sudija u BiH, Agencija za zaštitu ličnih/osobnih podataka u BiH je VSTV-u zabranila da vrši obradu ličnih podataka na način propisan usvojenim Pravilnikom. S tim u vezi VSTV je u martu i aprilu 2019. godine donio odluke kojima se primjena Pravilnika odgađa do okončanja spora koji je pokrenut tužbom VSTV-a pred Sudom BiH protiv rješenja Agencije za zaštitu ličnih/osobnih podataka u BiH. Stoga se za 2018. godinu koristi stari obrazac finansijskog izvještaja sudija i tužilaca.

Kako bi se osigurao sistem za efikasan pregled i obradu podataka finansijskih izvještaja, VSTV razmatra mogućnost formiranja posebnog odjela Sekretarijata VSTV-a koji bi obavljao ove poslove.

1.2 Izvještaj stručnjaka o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini¹⁷

Imajući u vidu da je vladavina prava ključna pretpostavka za proces proširenja, te da je bila i u fokusu Mišljenja Evropske komisije po zahtjevu Bosne i Hercegovine za članstvo u Evropskoj uniji, Evropska komisija je u aprilu 2019. godine pokrenula novu inicijativu koja se fokusirala na praćenje i procjenu uspješnosti provođenja reformi u oblasti vladavine prava. Inicijativu je predvodio gosp. Reinhard Priebe, nekadašnji njemački sudija i direktor u Evropskoj komisiji, koji je imao zadatak Evropskoj komisiji, te vlastima i javnosti u Bosni i Hercegovini dati mišljenje i preporuke u vezi s vladavinom prava u Bosni i Hercegovini.

U svrhu prikupljanja činjenica, održani su brojni sastanci s relevantnim predstavnicima vlasti i pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini, uključujući i agencije za provođenje zakona na državnom, entitetskom i nivou Kantona Sarajevo. Organizirani su i susreti s predstavnicima zemalja članica Evropske unije i međunarodne zajednice, kao i predstavnicima civilnog

¹³ Prvi ciklus je proveden 2015. a drugi 2017. godine.

¹⁴ U novembru 2018. godine.

¹⁵ Usvojene u julu 2016. godine.

¹⁶ Pravosudne institucije su početkom 2018. godine usvojile planove integriteta za period 2018–2021. godina.

¹⁷ Brisel, 5. 12. 2019. godine.

društva. Pored toga, uz učešće većeg broja eksperata uslijedile su aktivnosti usmjerene na praćenje suđenja i provođenje preporuka Evropske komisije proizišlih iz *Peer Review* misija.

Inicijativa je obuhvatila i održavanje „Konvencije o vladavini prava” 20. 11. 2019. godine u Sarajevu, koja je okupila predstavnike institucija sa svih nivoa vlasti, civilnog društva i akademske zajednice iz svih dijelova Bosne i Hercegovine.

Inicijativa je rezultirala dokumentom „Izveštaj stručnjaka o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini”, čije nalaze je na četvrtom sastanku Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, održanom 5 – 6. 12. 2019. godine u Briselu, prezentirao pravni stručnjak Evropske unije Reinhard Priebe.

VSTV je ovaj dokument, u kojem je, između ostalog, analiziran i njegov rad, razmotrio na sjednici održanoj 18 – 19. 12. 2019. godine i usvojio sljedeće zaključke:

1. „VSTV BiH se neće baviti dijelovima Izveštaja koji se odnose na postojeće ustavno uređenje Bosne i Hercegovine, smatrajući to političkim pitanjima koja nisu u njegovoj nadležnosti;
2. VSTV BiH je svjestan činjenice da je njegovim uspostavljanjem određeno da će snositi osnovnu odgovornost za pravosuđe i da će svoja ovlaštenja izvršavati na način koji ulijeva sigurnost i povjerenje javnosti u pravosuđe;
3. U Izveštaju su pravilno mapirani sistemski nedostaci u funkcioniranju pravosuđa, koji u dosadašnjoj reformi nisu riješeni na zadovoljavajući način;
4. Kultura odgovornosti i transparentnosti, jačanje integriteta pravosuđa i ponovna izgradnja povjerenja javnosti prioriteti su u kojima će se u narednoj godini postići vidljivi napredak:
 - Finansijski izvještaji – dopuna, objava, provjera – članovi VSTV-a BiH;
 - Finansijski izvještaji – predsjednici sudova i glavni tužioci;
 - Izrada Komunikacijske strategije;
5. Efikasnije i kvalitetnije građansko, privredno, upravno i krivično sudovanje (pravosuđe), borba protiv korupcije, organiziranog kriminala, procesuiranje predmeta ratnih zločina i ocjenjivanje i imenovanje nosilaca pravosudnih funkcija ostaju prioriteti u radu VSTV-a BiH;
6. VSTV BiH će cjelokupni Izveštaj uputiti nadležnim komisijama koje će na bazi istog preporučiti VSTV-u BiH poduzimanje potrebnih mjera, koje nisu obuhvaćene dosadašnjim aktivnostima, a koje ocijeni opravdanim i mogućim u važećem zakonskom okviru;
7. Sve predložene i usvojene mjere bit će inkorporirane u jedinstveni operativni reformski program VSTV-a BiH;
8. VSTV BiH poziva Evropsku komisiju, koja je naručila Izveštaj, na još efektivnije praćenje rada VSTV-a BiH i podupiranje njegovih reformskih aktivnosti;
9. VSTV BiH zadužuje nadležnu komisiju, koja je izradila raniji Pravilnik o finansijskim izvještajima sudija i tužilaca, da do naredne sjednice VSTV-a BiH predloži revidirani Pravilnik o finansijskim izvještajima sudija i tužilaca;
10. VSTV BiH će na prvoj narednoj sjednici u januaru 2020. godine usvojiti revidirani Pravilnik o finansijskim izvještajima sudija i tužilaca, stavljajući van snage raniji koji je trenutno predmet odlučivanja pred Sudom Bosne i Hercegovine, kako bi isti bio primjenljiv u 2020. godini;
11. VSTV BiH će poslije usvajanja Pravilnika o finansijskim izvještajima sudija i tužilaca početi stvarati uvjete za uspostavu jedinice za integritet, usvajanjem nove sistematizacije VSTV-a BiH (Sekretarijat VSTV-a BiH);
12. Nakon usvajanja revidiranog Pravilnika o finansijskim izvještajima sudija i tužilaca, svi članovi VSTV-a BiH će popuniti novi finansijski karton, te ga dobrovoljno učiniti dostupnim javnosti, u skladu sa standardima propisanim Pravilnikom;

13. VSTV BiH poziva sve predsjednike sudova i glavne tužioce da odmah po usvajanju ovog pravilnika popune finansijski izvještaj i odmah ga učine dostupnim javnosti, u skladu sa standardima propisanim Pravilnikom;
14. VSTV BiH prihvata kritiku kao dio dijaloga sudske vlasti s društvom u cjelini, u kojem slobodni mediji i civilno društvo imaju značajnu ulogu. VSTV BiH naglašava da postoji jasna linija između slobode izražavanja i legitimne kritike, s jedne strane, te nedozvoljenog pritiska na sudsku vlast, s druge strane. Pojednostavljene populističke kritike mogu dodatno doprinijeti stvaranju atmosfere nepovjerenja javnosti u sudsku vlast;
15. VSTV BiH očekuje od zakonodavne i izvršne vlasti da ispune svoje obaveze od kojih zavisi uspješno provođenje reforme pravosuđa.”

1.3 Podrška Evropske unije pravosuđu BiH u implementaciji Državne strategije i procesuiranju predmeta ratnih zločina – realizacija i nastavak podrške

1.3.1 Faza podrške Evropske unije IPA 2013, „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH” – realizacija

Fokusirajući se na unapređenje efikasnosti i kvaliteta pravosuđa s ciljem jačanja vladavine prava u BiH, u okviru dva programa predpristupne pomoći IPA 2012 i IPA 2013¹⁸, Evropska unija je u periodu 2014–2019. godine, kroz strukturu i aktivnosti projekta „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH”, realizirala novčanu podršku pravosuđu Bosne i Hercegovine u ukupnoj vrijednosti od 14,8 miliona EUR. Nastavljajući aktivnosti provedene u okviru prve faze IPA 2012, drugom fazom podrške Evropske unije – IPA 2013 novčana sredstva realizirana su u cilju unapređenja efikasnosti i kvaliteta procesuiranja predmeta ratnih zločina. U iznosu od 7,4 miliona EUR, novčana sredstva druge faze IPA 2013 alocirana su u 23 pravosudne institucije u svrhu finansiranja plata 21 sudije i tužioca, te 114 pozicija dodatnog osoblja koje je pružalo podršku u radu na predmetima ratnih zločina u nadležnim sudovima i tužilaštvima u BiH. Dodatno, značajna sredstva implementirana su i u svrhu unapređenja materijalnih kapaciteta pravosudnih institucija neophodnih za efikasno procesuiranje ove vrste predmeta. Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH kao jedan od korisnika realizirao je podršku Evropske unije kroz organizaciju sastanaka Nadzornog tijela za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, koordinaciju sistemskih aktivnosti pravosudnih institucija, praćenje i izvještavanje o dinamici procesuiranja predmeta ratnih zločina, te organizaciju stručnih skupova nosilaca pravosudnih funkcija.

Implementacija druge faze, odnosno IPA 2013 projekta „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH” okončana je 6. oktobra 2019. godine, rezultirajući vidljivim učincima u pogledu unapređenja nekih od ključnih sistemskih tačaka efikasnog i kvalitetnog procesuiranja predmeta ratnih zločina pred pravosudnim institucijama u BiH, komplementarno doprinoseći implementaciji ciljeva i mjera predviđenih Državnom strategijom za rad na predmetima ratnih zločina. Novčanim sredstvima Evropske unije osiguran je efikasan monitoring nad realizacijom ciljeva i pojedinačnih mjera Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina kroz stručnu i administrativnu podršku i 21 organiziran sastanak ovog tijela u periodu 2017–2019. godina¹⁹. S tim u vezi, neophodno je istaknuti da je podrška rezultirala unapređenjem

¹⁸ Projekt IPA 2013 implementiran je modalitetom bespovratnih sredstava realiziranih na osnovu Ugovora o grantu potpisanog između Delegacije Evropske unije u BiH i Ministarstva finansija i trezora BiH. Ovom fazom podrške Evropske unije u periodu od 7. 3. 2016 – 6. 10. 2019. godine implementirano je 7,4 miliona EUR podrške. Korisnici su bili 15 tužilaštava i 8 sudova, Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH i Ministarstvo pravde BiH – Sektor za krivičnu pomoć i edukaciju u krivičnim stvarima pred Sudom BiH. Konkretnije, podrškom Evropske unije bila su osigurana novčana sredstva za plaće 15 tužilaca, 6 sudija i 114 pozicija dodatnog osoblja koje je pružalo podršku sudijama i tužiocima u radu na predmetima ratnih zločina (stručni saradnici, savjetnici, istražiooci, psiholozi i drugo osoblje).

¹⁹ Kao jedno od ključnih sistemskih problema detektirano je pitanje funkcioniranja regionalne saradnje u predmetima ratnih zločina. Naime, zaključno sa 31. 12. 2019. godine, tužilaštva u BiH registriraju 214

efikasnosti procesuiranja predmeta ratnih zločina u tužilaštvima, imajući za posljedicu sveukupno smanjenje broja neriješenih predmeta ratnih zločina. Tako, zaključno sa 31. 12. 2019. godine, sva tužilaštva u Bosni i Hercegovini registriraju 621 neriješen KTRZ predmet ratnih zločina, što predstavlja ostvarenje projektnog cilja u zadovoljavajućoj vrijednosti od 49%, uz minimalno odstupanje od 1% uzrokovano objektivnim okolnostima.²⁰ Komplementarno stručnoj i tehničkoj podršci koja je pružena Nadzornom tijelu i pravosudnim institucijama, projektna komponenta Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH organizirala je u periodu 2017–2019. godine ukupno 7 stručnih skupova, doprinoseći unapređenju profesionalnih kapaciteta, praktičnih znanja i vještina za preko 300 sudija, tužilaca i advokata koji rade na predmetima ratnih zločina²¹.

1.3.2 Faza podrške Evropske unije IPA 2017, „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH” – nastavak podrške

Okončanjem druge faze podrške IPA 2013 u oktobru 2019. godine, Evropska unija je, potvrđujući svoj partnerski odnos s državom Bosnom i Hercegovinom, osigurala kontinuitet podrške pravosuđu BiH u procesuiranju predmeta ratnih zločina u ukupnom iznosu od 1,4 miliona EUR a ta podrška će u periodu 7. oktobar 2019 – 6. august 2020. godine biti implementirana kroz treću fazu – paket predpristupne pomoći IPA 2017. Naslanjajući se na prethodnu projektnu strukturu, programirane aktivnosti provode se u jednakom modalitetu, uz učešće 25 pravosudnih institucija kao korisnika podrške, zajedno s projektnom komponentom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH.²² Osnovni cilj treće faze podrške Evropske unije IPA 2017 fokusira se na jačanje vladavine prava u Bosni i Hercegovini, težeći ka unapređenju sistemске efikasnosti procesuiranja predmeta ratnih zločina pred tužilaštvima u BiH. Posebni cilj podrške predviđa smanjenje broja neriješenih KTRZ predmeta za najmanje 55% u periodu od 7 godina (2014–2020. godina). U iznosu od 1,4 miliona EUR, finansiranje ukupno 25 pravosudnih institucija u kojima je angažirano 97 pozicija stručnog i administrativnog osoblja, zaposlenog na period od 10 mjeseci, osigurava planirano ostvarenje cilja projekta „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH”.

S obzirom na nadležnosti u praćenju provođenja ciljeva i mjera Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, Nadzorno tijelo za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina ključni je domaći partner Evropske unije u pogledu implementacije projektnih aktivnosti i ostvarenja projektnih ciljeva.²³ Na osnovu redovnih statističkih izvještaja pravosudnih institucija koje priprema VSTV-a BiH, Nadzorno tijelo će vršiti procjenu stepena ostvarenja svih projektnih ciljeva i rezultata.²⁴ Projektna komponenta VSTV-a BiH prati rad na predmetima ratnih zločina u tužilaštvima i sudovima korisnicima. S ciljem unapređenja dinamike procesuiranja predmeta ratnih zločina, projektni tim VSTV-a BiH realizira sljedeće aktivnosti:

trenutno nerješivih predmeta ratnih zločina u kojima je nedostupno preko 400 prijavljenih/osumnjičenih osoba.

²⁰ Osnovni cilj podrške Evropske unije implementirane u okviru druge faze IPA 2013 bio je fokusiran na unapređenje efikasnosti procesuiranja predmeta ratnih zločina u pravosuđu Bosne i Hercegovine, i to kroz smanjenje broja neriješenih predmeta ratnih zločina s poznatim osumnjičenim(a) u tužilaštvima (KTRZ predmeti) za 50%, u periodu od pet godina (od 2014. do 2018. godine), počev od polazne osnove od 1210 neriješenih KTRZ predmeta. Dodatno, ostali specifični ciljevi projekta IPA 2013 obuhvatili su: jačanje ljudskih i materijalnih kapaciteta za rad na predmetima ratnih zločina u pravosudnim institucijama; unapređenje stručnih kapaciteta sudija i tužilaca za rad na predmetima ratnih zločina; unapređenje stručnih kapaciteta advokata odbrane u predmetima ratnih zločina.

²¹ Detaljnije informacije o održanim stručnim skupovima prezentirane su u okviru poglavlja 5. „Kvalitet rada pravosudnih institucija”.

²² Ministarstvo finansija i trezora BiH je glavni aplikant podrške Evropske unije IPA 2017, dok je jedan od korisnika i Ministarstvo pravde BiH.

²³ U skladu s Odlukom o formiranju Nadzornog tijela za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, stručnu i administrativnu podršku ovom organu osigurava i pruža VSTV BiH, odnosno projekt „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH”.

²⁴ Dinamika efikasnosti rješavanja KTRZ predmeta, te stepen ostvarenja projektnog cilja detaljno su prikazani u okviru poglavlja 4. „Efikasnost pravosuđa”.

- pruža stručnu i administrativnu podršku Nadzornom tijelu u praćenju provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina;
- analizira dinamiku rješavanja predmeta ratnih zločina u sudovima i tužilaštvima - korisnicima projekta IPA 2017 i dostavlja izvještaj o ostvarenim rezultatima Nadzornom tijelu i Delegaciji Evropske unije u BiH;
- prati implementaciju planova za rješavanje predmeta ratnih zločina u tužilaštvima u BiH;
- organizira stručne skupove sudija i tužilaca, te advokata koji rade na predmetima ratnih zločina s ciljem unapređenja znanja i vještina. Stručni skupovi se organiziraju u saradnji s OKO-om koji je jedan od korisnika ovog projekta;
- organizira (redovne i *ad hoc*) sastanke i posjete sudovima i tužilaštvima s ciljem koordinacije aktivnosti i pružanja podrške svim korisnicima kako bi se osigurala uspješna implementacija ovog projekta.

Poglavlje 2: NEZAVISNOST PRAVOSUĐA

2.1 VSTV i nezavisnost pravosuđa

Tokom 2019. godine rad Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: VSTV BiH/Vijeće) i pravosuđa bio je u centru interesovanja javnosti, medija, političkih struktura, kao i zakonodavne vlasti.

Naime, Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH usvojio je zaključke u junu 2019. godine koji su se odnosili na VSTV BiH i pravosuđe u cjelini.

Posebnu polemiku izazvao je zaključak Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine koji se odnosio na formiranje istražne komisije tog doma za istraživanje stanja u pravosuđu, a posebno VSTV BiH. Navedeni zaključak suštinski je predstavljao parlamentarni nadzor nad radom pravosuđa koji, kao takav, nije predviđen i dopušten pozitivnim propisima u Bosni i Hercegovini. Na taj način je Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine izašao izvan nadležnosti Parlamentarne skupštine i isti je predstavljao grubo miješanje i nedopušten pritisak zakonodavne vlasti na rad pravosuđa, te kao takav narušavao demokratski ustavni sistem trodiobne podjele vlasti.

Vijeće je konstatiralo da njegovi članovi, te sudije i tužioci u Bosni i Hercegovini ni na koji način neće učestvovati u radu ove istražne komisije Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine. Ujedno, Vijeće je apeliralo na Predstavnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine da sva pitanja u vezi s pravosuđem razmatra kroz partnerski odnos s Visokim sudskim i tužilačkim vijećem na bazi poštovanja demokratskog principa podjele vlasti.²⁵

Konceptualno, VSTV BiH prihvata kritiku kao dio dijaloga sudske vlasti s društvom u cjelini, u kojem slobodni mediji i civilno društvo imaju značajnu ulogu. Nadalje, naglašava da postoji jasna linija između slobode izražavanja i legitimne kritike, s jedne strane, te nedozvoljenog pritiska na sudsku vlast, s druge strane. Pojednostavljene populističke kritike mogu dodatno doprinijeti stvaranju atmosfere nepovjerenja javnosti u sudsku vlast.²⁶

VSTV BiH pozdravlja aktivnosti Evropske komisije poduzete u toku 2019. godine u okviru „Inicijative EU za pojačano praćenje vladavine prava u BiH” koja je rezultirala Izvještajem stručnjaka o pitanjima vladavine prava u Bosni i Hercegovini od 5. 12. 2019. godine. Naime, Izvještaj apostrofira da „u postojećem pravosudnom poretku u BiH, VSTV je neophodan”, te ukazuje na neophodnost provođenja daljnjih reformi.

VSTV BiH očekuje od zakonodavne i izvršne vlasti da ispune svoje obaveze od kojih zavisi uspješno provođenje reforme pravosuđa, te posebno ističe neophodnost razmatranja Inicijative za reviziju Zakona o VSTV BiH iz juna 2018. godine.²⁷

2.2 Učestvovanje VSTV-a u budžetskom procesu za sudove i tužilaštva

U skladu sa Zakonom o VSTV-u BiH i odredbama zakonâ o sudovima i tužilaštvima, VSTV učestvuje u procesu pripreme budžeta za sudove i tužilaštva na taj način da:

- sudovima i tužilaštvima dostavlja smjernice za pripremu budžetskog prijedloga suda/tužilaštva. Smjernice se pripremaju za svaki sud/tužilaštvo pojedinačno, a ujedno predstavljaju i procjenu VSTV-a o minimalno potrebnim sredstvima za funkcioniranje pravosudnih institucija;
- dostavlja komentare na budžetske prijedloge sudova i tužilaštava, s ocjenom budžetskog prijedloga;

²⁵ Zaključci Vijeća sa sjednice održane 17. i 18. jula 2019. godine

²⁶ Zaključci Vijeća sa sjednice održane 18. i 19. decembra 2019. godine

²⁷ Ibid.

– u slučaju procjene da sudovima i tužilaštvima nacrtima ili prijedlozima budžeta koje usvajaju izvršne vlasti nisu predviđena adekvatna sredstva, VSTV može uputiti primjedbe na nacрте i prijedloge budžeta.

U poređenju s ovlastima koje imaju pravosudne institucije u određenom broju evropskih zemalja, može se dati ocjena da su ovlasti VSTV-a nedovoljne, te da ne omogućavaju potpunu nezavisnost pravosudnih institucija u pogledu finansiranja pravosuđa. U određenom broju evropskih zemalja institucije odgovarajuće VSTV-u su formalni predlagač budžeta za sudove i tužilaštva, pregovarač u procesu usvajanja budžeta s izvršnim i zakonodavnim vlastima, a također vrše i raspodjelu sredstava između pojedinačnih sudova i tužilaštava. Na potrebu osiguranja nezavisnosti pravosuđa u pogledu njegovog finansiranja ukazuju i relevantni međunarodni dokumenti (Mišljenje broj 10. Vijeća evropskih sudija Vijeća Evrope iz 2007. godine i sl.).

Pored nedovoljnih ovlasti u budžetskom procesu, značajan problem finansiranja pravosuđa predstavlja i fragmentiranost finansiranja, odnosno finansiranje iz 14 različitih izvora koji nezavisno jedan od drugog donose odluke o budžetu za pravosuđe. Naime, Sud BiH i Tužilaštvo BiH se finansiraju iz budžeta institucija BiH, pravosudne institucije u Republici Srpskoj se finansiraju iz budžeta Republike Srpske, pravosudne institucije u Brčko distriktu iz budžeta Distrikta, Vrhovni sud Federacije BiH i Federalno tužilaštvo Federacije BiH iz budžeta Federacije, dok se kantonalni sudovi i tužilaštva i općinski sudovi finansiraju iz 10 različitih kantonalnih budžeta.

Navedeni problem fragmentiranosti finansiranja je posebno naglašen u Federaciji BiH, gdje se kantonalni sudovi/tužilaštva i općinski sudovi finansiraju iz kantonalnih budžeta, iako se većina odluka kojim se generiraju potrebe za sredstvima utvrđuju na entitetskom ili državnom nivou (broj sudija i tužilaca određuje VSTV, dok su plaće i naknade sudija i tužilaca, broj i sjedišta sudova, kriteriji za broj nesudskog/netužilačkog osoblja i advokatske tarife, koji čine najveći dio troškova krivičnog postupka, generirani odlukama koje se donose na federalnom nivou). Takvo fragmentirano finansiranje pravosuđa ograničava mogućnost provođenja strateških aktivnosti usvojenih na nivou BiH, te ravnomjernu raspodjelu sredstava uz poštivanje težine predmeta, što je jedna od preporuka GRECO organizacije.

Dugoročne strateške intencije VSTV-a su usmjerene ka:

- smanjenju postojeće fragmentiranosti finansiranja (finansiranja iz 14 različitih izvora) prije svega uvođenjem jedinstvenog finansiranja sudova i tužilaštava u Federaciji BiH;
- unapređenju ovlasti pravosudnih institucija u budžetskom procesu na taj način da VSTV bude formalni predlagač pravosudnih budžeta za sudove i tužilaštva i pregovarač s izvršnim i zakonodavnim vlastima o budžetima sudova, tužilaštava i budžeta VSTV-a.

2.3 Informacija o finansiranju sudija i tužilaca, koji su prethodno finansirani kroz IPA 2013, u okvirima redovnih budžeta sudova i tužilaštava

Jedno od ključnih pitanja okončanja druge faze podrške Evropske unije IPA 2013 u oktobru 2019. godine, kojom su unaprijeđeni kadrovski kapaciteti i materijalni resursi pravosudnih institucija za efikasnije procesuiranje predmeta ratnih zločina, obuhvatilo je neophodnost blagovremenog rješavanja izvora finansiranja za 15 tužilaca i 6 sudija, prethodno finansiranih navedenom podrškom Evropske unije IPA 2013. Naime, s obzirom na trenutak okončanja implementacije paketa podrške Evropske unije IPA 2013 u pravosuđu BiH, bilo je potrebno u okvirima budžeta pravosudnih institucija osigurati dostatna novčana sredstva za redovno finansiranje rada ovih nosilaca pravosudnih funkcija. S tim u vezi, kontinuiranim zalaganjem i aktivnostima Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, te Nadzornog tijela za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina osigurana je dugotrajna održivost rezultata podrške Evropske unije, i to kroz blagovremeni transfer finansiranja svih nosilaca pravosudnih funkcija u okvire redovnih budžeta. Naime, počev od 2020. godine, svi nosioci pravosudnih funkcija, imenovani u redovnim procedurama VSTV-a BiH, a finansirani kroz podršku Evropske unije IPA 2013, prebačeni su na finansiranje u okvire redovnih budžeta pravosudnih institucija potvrđujući tako principe finansijske nezavisnosti nosilaca pravosudnih

funkcija. S tim u vezi, a s ciljem unapređenja cjelokupne efikasnosti procesuiranja predmeta ratnih zločina u narednom periodu Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH će se posebno fokusirati na pitanje unapređenja kapaciteta dodatnog osoblja koje pomaže sudijama i tužiocima u radu na predmetima ratnih zločina.

2.4 Budžeti sudova i tužilaštava u 2019. godini

U sljedećoj tabeli dat je pregled odobrenih budžeta sudova i tužilaštava u 2018. i 2019. godini, te procjene minimalno potrebnih sredstava za efikasno funkcioniranje koje je za sudove i tužilaštva sačinio VSTV. Imajući u vidu činjenicu da su smjernicama procijenjena sredstva samo za troškove plaća i naknada, materijalne i dio kapitalnih izdataka, posebno su prikazana ukupna odobrena sredstva samo na ovim pozicijama (tekući i kapitalni izdaci):

Tabela 3: Pregled odobrenih budžeta sudova i tužilaštava u 2018. i 2019. godini

	Budžet za 2018. godinu	Procjene VSTV-a za minimalno potrebnim sredstvima u 2019. godini	Odobreni budžet 2019. godine	Izmjene i dopune (rebalans) budžeta 2019. godine	Rebalans budžeta 2019. / budžet 2018.	Rebalans 2019. / procjene VSTV-a 2019. godine
	I	II	III	IV	V=IV/I	VI=III/I
Republika Srpska						
Lična primanja	49.935.600	55.121.100	53.380.400	52.681.500	5,5%	-4,4%
Roba i usluge	11.231.300	13.900.100	12.007.300	11.689.800	4,1%	-15,9%
Kapitalni izdaci	639.100	847.513	547.900	2.000.500	213,0%	136,0%
Tekući i kapitalni izdaci RS	61.806.000	69.868.713	65.935.600	66.371.800	7,4%	-5,0%
Ostali izdaci - transakcije	466.100	0	263.900	612.500	31,4%	
Otplata dugova	371.700	0	2.605.000	2.622.400	605,5%	
Ukupno Republika Srpska	62.643.800	69.868.713	68.804.500	69.606.700	11,1%	
Federacija BiH						
Plaće i naknade	120.305.769	125.394.868	127.693.510	127.171.093	5,7%	1,4%
Materijal i usluge	25.883.307	28.070.000	25.848.407	26.398.412	2,0%	-6,0%
Kapitalni izdaci	1.709.602	1.667.810	1.645.200	1.684.912	-1,4%	1,0%
Tekući i kapitalni izdaci FBiH	147.898.678	155.132.678	155.187.117	155.254.417	5,0%	0,1%
Tekući transferi	25.144	0	102.981	95.104	278,2%	
Novoformirani sud			776.238	776.238		
Ukupno Federacija BiH	147.923.822	155.132.678	156.066.336	156.125.759	5,5%	
Brčko distrikt						

Plaće i naknade	5.408.407	5.544.890	5.563.952	5.278.952	-2,4%	-4,8%
Materijal i usluge	1.159.630	1.290.000	1.141.330	1.141.330	-1,6%	-11,5%
Kapitalni izdaci	90.000	0	90.000	90.000	0,0%	
Ukupno BD	6.658.037	6.834.890	6.795.282	6.510.282	-2,2%	-4,7%

Ključne pretpostavke na kojima se zasnivaju procjene VSTV-a za minimalno potrebnim sredstvima za sudove i tužilaštva, a koje su kroz budžetske smjernice upućene sudovima i tužilaštvima su:

– Imajući u vidu potrebu za racionalnim planiranjem sredstava, te činjenicu da se smjernicama procjenjuju minimalno potrebna sredstva, smjernice se zasnivaju na postojećim kadrovskim resursima uz sljedeće izuzetke:

- povećanje broja sudija odobrenih u budžetu u okviru odobrene sistematizacije samo za izuzetno opterećene sudove;
- planiranje budžetskih sredstava za tužioce koji su se do 2019. godine finansirali iz sredstava IPA 2013 imajući u vidu činjenicu da se navedeno donatorsko finansiranje završavalo sa 2019. godinom;
- povećanje broja nesudskog/netužilačkog osoblja samo za sudove i tužilaštva koji su imali najmanji omjer broja osoblja u odnosu na broj sudija/tužilaca.

– Plaća i naknade nesudskog/netužilačkog osoblja se procjenjuju prema važećoj regulativi u momentu pripreme smjernica.

– Za procjenu potrebnih sredstava za izdatke za materijal i usluge korišteni su sljedeći parametri:

- izdaci iz prethodnih godina,
- očekivana stopa rasta cijena,
- podaci o broju krivičnih predmeta za procjenu troškova krivičnog postupka (izdaci za advokate, vještake i sl.).

– Procijenjena su potrebna sredstva za nabavku IKT opreme radi normalnog funkcioniranja uspostavljenog informatičkog sistema za upravljanje predmetima u pravosuđu. S obzirom na činjenicu da se kapitalni izdaci planiraju zajednički na nivou institucija Brčko distrikta, ova procjena nije sačinjena za pravosudne institucije u Brčko distriktu. Do sada su potrebe za nabavkom IKT opreme u najvećoj mjeri finansirane iz donatorskih izvora kao i budžeta VSTV-a. Dugoročna održivost sistema podrazumijeva osiguranje značajnijih sredstava iz budžeta sudova i tužilaštava. Zbog nemogućnosti pouzdane procjene, smjernice nisu obuhvatile ni potrebe za izgradnjom i rekonstrukcijom objekata u kojima su smještene pravosudne institucije.

Ukupan budžet pravosudnih institucija u Republici Srpskoj je za oko 11,1% (oko 7 miliona KM) veći u odnosu na 2018. godinu.

Najveći dio povećanja budžeta se odnosi na odobravanje sredstava za otplatu dugova iz ranijih godina u iznosu od oko 2,6 miliona KM. U ovom slučaju uglavnom se radi o dugovima prema advokatima angažiranim u sudskim postupcima u predmetima obavezne odbrane i za optužene slabog imovinskog stanja, a koji se plaćaju iz budžeta sudova. Dugovi su nastali zbog nedovoljnih iznosa odobrenih budžeta u prethodnim godinama. Usvojenim rebalansom budžeta su odobrena budžetska sredstva za finansiranje plaća i naknada tužilaca i sudija koji su se do oktobra 2019. godine finansirali iz donatorskih IPA sredstava (Projekt jačanja kapaciteta tužilaštava - podrška bh. pravosuđu u rješavanju predmeta ratnih zločina). Sredstva predviđena za robu i usluge su za oko 500.000 KM (4,1%) veća u odnosu na odobrena sredstva u 2018. godini. Rebalansom budžeta su odobrena značajna sredstva na pozicijama kapitalnih izdataka.

Treba naglasiti da još uvijek nisu popunjene sve sistematizirane pozicije sudija u određenom broju sudova, te da postoji potreba za angažiranjem većeg broja stručnih saradnika koji pružaju podršku tužiocima u radu na predmetima. Iz navedenih razloga sredstva odobrena za

plaće i naknade su manja u odnosu na procjene VSTV-a za potrebnim sredstvima (oko -2,5 miliona KM ili 4,4%).

U Federaciji BiH je zabilježeno povećanje odobrenih pravosudnih budžeta u odnosu na 2018. godinu za oko 5,5% (oko 8,2 miliona KM). Povećanje budžeta se prije svega odnosi na povećanje sredstava za plaće i naknade. Odobrenim budžetom, odnosno rebalansom budžeta su odobrena budžetska sredstva za finansiranje plaća i naknada tužilaca i sudija koji su se u prethodnom periodu finansirali iz donatorskih IPA sredstava (Projekt jačanja kapaciteta tužilaštava - podrška bh. pravosuđu u rješavanju predmeta ratnih zločina). U određenom broju kantona su povećane plaće zaposlenom nesudskom/netužilačkom osoblju tokom 2019. godine. Iz navedenog razloga je ukupan iznos odobrenih sredstava veći od procjene VSTV-a, jer su smjernice zasnovane na regulativi koja je vrijedila tokom 2018. godine. VSTV u momentu pripreme smjernica nije imao informacija o odlukama vlada/skupština o izmjenama osnovica ili koeficijenta za obračun plaća koje su uslijedile tokom 2019. godine. Također, u određenom broju sudova je povećan broj nesudskog osoblja. Izdaci za materijal i usluge su za oko 2% (oko 500.000 KM) veći u odnosu na 2018. godinu.

Treba naglasiti da je zbog nedovoljnog broja sudija određeni broj sudova i dalje izuzetno opterećen predmetima u radu. Također, postoji potreba za angažiranjem većeg broja stručnih saradnika koji pružaju podršku tužiocima u radu.

Iako je budžet pravosudnih institucija u Brčko distriktu neznatno smanjen u odnosu na prethodnu godinu (ukupno -2,2%), može se dati ocjena da je finansiranje pravosudnih institucija u Brčko distriktu na relativno zadovoljavajućem nivou.

U sljedećoj tabeli dati su podaci o odobrenom budžetu za Sud BiH i Tužilaštvo BiH koji se finansiraju iz budžeta institucija BiH. Imajući u vidu specifičnosti institucija, nisu rađene budžetske smjernice za Sud BiH i Tužilaštvo BiH.

Tabela 4: Odobreni budžeti za Sud i Tužilaštvo BiH

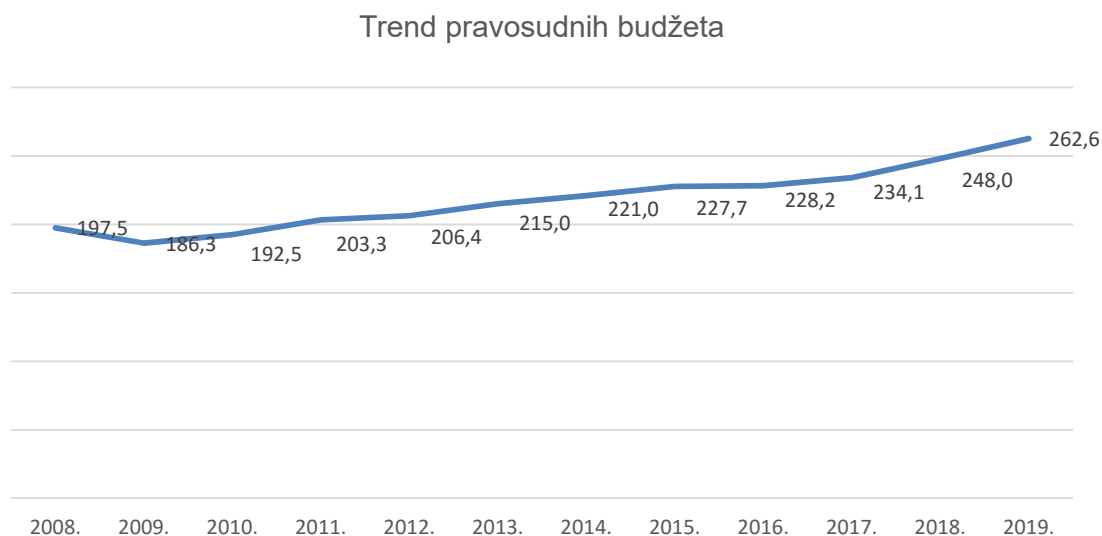
	Odobreni budžet za 2018. godinu	Odobreni budžet za 2019. godinu	Budžet 2019. / budžet 2018. godine
	I	III	IV=III/I
Plaće i naknade	24.080.000	24.455.000	1,56%
Materijal i usluge	6.179.000	6.222.000	0,70%
Kapitalni izdaci	589.000	557.000	-5,43%
UKUPAN BUDŽET	30.848.000	31.234.000	1,25%

Ukupan budžet pravosudnih institucija koje se finansiraju iz budžeta institucija BiH je veći za 1,25% (oko 390.000 KM) u odnosu na 2018. godinu. Može se dati ocjena da Sud BiH i Tužilaštvo BiH imaju stabilno finansiranje postojećih resursa koje je u određenoj mjeri opterećeno značajnim izdacima za advokate u predmetima obavezne odbrane i za optužene slabog imovinskog stanja, te izdacima za ekshumacije. Također, može se procijeniti da će obaveze implementacije *Peer review* preporuka koje se odnose na borbu protiv organiziranog kriminala i korupcije uzrokovati potrebu za dodatnim resursima, posebno u Tužilaštvu BiH.

2.5 Budžetski trendovi

Sljedeći graf pokazuje trend pravosudnih budžeta u periodu od 2008. do 2019. godine:

Grafikon 2: Trend pravosudnih budžeta od 2008. do 2019. godine

Poglavlje 3: IMENOVANJA I OCJENJIVANJE

3.1 Procedura za imenovanje nosilaca pravosudne funkcije

3.1.1 Zakonski okvir i propisana procedura

Kako bi se osigurala nezavisnost i nepristrasnost sudova i tužilaštava u Bosni i Hercegovini, provođenje transparentnog i objektivnog postupka imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija osnovna je nadležnost Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine.

Član 43. Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08) propisuje kriterije za imenovanje koji predstavljaju osnovnu vodilju VSTV-u BiH prilikom utvrđivanja kompetencija potrebnih za vršenje sudijske i tužilačke funkcije.

Postupak imenovanja sudija i tužilaca je detaljno propisan Poslovnikom VSTV-a BiH, kao i Pravilnikom o kvalifikacionom i pismenom testiranju kandidata za pozicije nosilaca pravosudnih funkcija u pravosuđu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Pravilnik o kvalifikacionom i pismenom testiranju). U skladu s članom 37. Poslovnika VSTV-a BiH, konkursna procedura obuhvata:

- kvalifikaciono i pismeno testiranje kandidata za pozicije odnosno testiranje za kandidate za koje je propisana obaveza kvalifikacionog i pismenog testiranja;
- obavljanje razgovora s kandidatima;
- rangiranje i predlaganje kandidata.

Kao što je naprijed navedeno, stručnost kandidata koji su van pravosuđa i čije bi imenovanje predstavljalo „ulazak u pravosuđe” na bilo kojem nivou, utvrđuje se na osnovu kvalifikacionog i pismenog testiranja.

Što se tiče kriterija stručnosti za kandidate koji su već u pravosuđu i čije bi imenovanje predstavljalo napredovanje u struci ili prelazak u drugi sud ili tužilaštvo istog nivoa, oni se utvrđuju se na osnovu ocjene radnih rezultata za posljednje tri godine (radne rezultate ocjenjuje predsjednik suda ili glavni tužilac).

Veoma je važno istaknuti da se tokom 2018. godine mijenjao odgovarajući normativno-pravni okvir u cilju realizacije preporuka ekspertske misije (*Peer Review*) Delegacije Evropske unije²⁸.

U 2019. godini VSTV BiH je u okviru svojih procedura implementirao navedene preporuke koje se odnose na unapređenje pismenog i kvalifikacionog testiranja, uvođenje zahtjevnijih procedura testiranja i unapređenje strukturiranog razgovora, uvođenje razlike između prvog imenovanja i napredovanja (na osnovu prilagođenih kriterija za procjenu stručnosti kandidata u zavisnosti od njihovog profesionalnog statusa), propisivanje posebnih pravila o izboru predsjednika sudova i glavnih tužilaca. Prilikom izbora i imenovanja kandidata na rukovodne pozicije, isti su u obavezi izraditi i dostaviti program rada institucije u koju se prijavljuju, što će omogućiti izbor najboljih kandidata na ove funkcije te nadzor i praćenje implementacije istog u slučaju izbora.

U narednom periodu Stalna komisija VSTV-a za oblast imenovanja vršit će analizu efekata usvojenih izmjena i dopuna Poslovnika VSTV-a BiH i Pravilnika o kvalifikacionom i pismenom testiranju kandidata.

Također, u 2019. godini održana su dva TAIEX seminara na temu pravnog lijeka kojim bi se osporavale odluke Vijeća kao i na temu provjere podobnosti kandidata u postupku imenovanja.

U cilju unapređenja upotrebe informacionih tehnologija u procesu imenovanja nosilaca pravosudnih funkcija tokom 2018 i 2019. godine, osigurane su pretpostavke za uvođenje *online* prijavljivanja kandidata, uspostavljanje regionalnih centara za provođenje kvalifikacionog testiranja, te obavljanje razgovora pomoću videolinka na regionalnom nivou, što će u svakom slučaju značajno doprinijeti efikasnijem i ekonomičnijem postupku imenovanja sudija, tužilaca i stručnih saradnika.

²⁸ Tematski su podijeljene, a ima ih ukupno 27.

U vezi sa statističkim podacima za 2019. godinu, potrebno je istaknuti da su u tom periodu objavljena četiri konkursa u okviru kojih je oglašeno 117 upražnjenih pozicija u pravosuđu. U tom periodu obrađena je 1191 prijava od 779 aplikanata. Na kvalifikaciono testiranje pozvana su 154 kandidata dok je pismenom testiranju pristupilo 79 kandidata.

Tabela 5: Pregled nacionalne i spolne strukture rukovodilaca pravosudnih institucija u BiH, 31. 12. 2019. godine

Nivo	Institucija	Bošnjak	Hrvat	Srbin	Ostali	Muški	Ženski
Državni	<i>sud</i>				1	1	
	<i>tužilaštvo</i>		1				1
Entitetski FBiH	<i>sud</i>			1		1	
	<i>tužilaštvo</i>						
Entitetski RS	<i>sud i Viši privredni sud</i>		1		1	1	1
	<i>tužilaštvo</i>	1				1	
Kantonalni	<i>sud</i>	5	4	1		2	8
	<i>tužilaštvo</i>	4	5	1		6	4
Okružni	<i>sudovi i privredni sudovi</i>	3	1	8	0	8	4
	<i>tužilaštvo</i>		1	5		4	2
Općinski	<i>sudovi</i>	16	9	5	1	14	17
Osnovni	<i>sudovi</i>	2	0	16	1	11	8
Brčko distrikt	<i>Apelacioni sud</i>			1		1	
Brčko distrikt	<i>Osnovni sud</i>		1			1	
Brčko distrikt	<i>tužilaštvo</i>	1				1	
UKUPNO	97	32	23	38	4	52	45

Tabela 6: Spolna struktura popunjenih pozicija sudija i tužilaca na dan 31. 12. 2019. godine

Nivo	Institucija	Sistematiziran broj	Broj popunjenih pozicija	Nacionalna struktura				Spolna struktura	
				B	H	S	O	M	Z
Državni	sud	57	52	23	8	18	3	27	25
	tužilaštvo	63	58	27	9	17	5	31	27
Vrhovni sud FBiH		58	46	26	8	10	2	14	32
Tužilaštvo FBiH		22	10	5	3	1	1	5	5
Viši privredni sud		8	6	0	1	5	0	3	3
Vrhovni sud RS		23	23	4	3	13	3	7	16
Tužilaštvo RS		14	10	2	1	6	1	5	5
Kantonalni	sudovi	177	142	78	34	24	6	36	106
	tužilaštva	210	200	117	37	32	14	95	105
Okružni	sudovi	130	107	23	10	68	6	37	70
	tužilaštva	110	85	13	7	59	6	41	44
Općinski	sudovi	449	413	222	93	69	29	148	265
Osnovni	sudovi	217	196	46	13	126	11	75	121
Brčko distrikt	Osnovni sud	20	18	6	3	7	2	11	7
	tužilaštvo	9	9	4	2	3	0	4	5
	Apelacioni sud	8	8	2	3	3	0	4	4
UKUPNO		1575	1383	598	235	461	89	543	840

U sastav okružnih sudova ulaze okružni privredni sudovi, osim Višeg privrednog suda koji je izdvojen posebno.

3.2 Ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija

Zakonom o VSTV-u, član 17. tačka (22), propisano je da VSTV „utvrđuje kriterije za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca”. Ocjenjivanje rada sudija, tužilaca, predsjednika sudova i glavnih tužilaca provodi se jednom godišnje u skladu s kriterijima VSTV-a. Ocjene rada za posljednje tri godine se obavezno koriste za procjenu stručnosti kandidata u postupku imenovanja u skladu s Poslovníkom VSTV-a.

3.2.1 Primjena novih kriterija koji su usvojeni u skladu s preporukama iz Stručne analize (*Peer Review*) o ocjenjivanju rada sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini

VSTV je usvojio 27. 11. 2018. godine nove kriterije za ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija u sudovima i tužilaštvima²⁹. Novi kriteriji su pripremljeni na osnovu preporuka iz Stručne analize o ocjenjivanju rada sudija i tužilaca koju su tokom 2017. godine pripremili stručnjaci koje je angažirala Evropska komisija. U ovoj Stručnoj analizi preporučeno je poboljšanje sistema za ocjenjivanje rada sudija i tužilaca u BiH uz postizanje odgovarajuće ravnoteže između kvantitativnih i kvalitativnih kriterija za ocjenjivanje rada u skladu s najboljim evropskim standardima. Kriteriji su usklađeni s važećim zakonskim okvirom u pogledu nadležnosti za ocjenjivanje (predsjednik suda/glavni tužilac) i perioda za ocjenjivanje (1 godina).

U novim kriterijima nisu realizirane sljedeće preporuke iz Stručne analize:

- Ocjenjivanje treba provoditi svake tri godine;
- VSTV će odlučivati o konačnoj ocjeni rada.

VSTV je u julu 2018. godine dostavio Evropskoj komisiji i Ministarstvu pravde BiH prijedlog za izmjenu Zakona o VSTV-u BiH kako bi se otklonila, pored ostalih, ova zakonska prepreka za realizaciju navedenih preporuka.

Najvažnija izmjena u novim kriterijima definirana je na taj način da je veći značaj dobilo ocjenjivanje kvaliteta rada i odluka definiranjem novog kriterija - analitička ocjena rada tužilaca / analitički kvalitet rada i odluka sudija. Također, kriterijima su definirani elementi za ocjenjivanje rada predsjednika sudskog odjeljenja u pogledu rukovođenja odjeljenjem, a ti elementi korespondiraju s kriterijima koji se primjenjuju za ocjenjivanje rezultata predsjednika sudova u pogledu rukovođenja sudom. Ranije su propisani kriteriji za ocjenjivanje rukovođenja odjeljenjem/odsjeком u tužilaštvima. Uz nove elemente ocjene rada primjenjivat će se i tradicionalni kriteriji za ocjenjivanje rada nosilaca u tužilaštvima i sudovima: orijentaciona norma i statistički kvalitet odluka. Rješavanje starih predmeta u tužilaštvima i sudovima će se i dalje ocjenjivati kroz kvantitativne pokazatelje. Konačno, novim kriterijima je propisano da će ocjenjivač u svojoj ocjeni rada navesti potrebne mjere za unapređenje rada ocijenjenog nosioca pravosudne funkcije.

Očekuje se da će dosljedna primjena novih kriterija za ocjenjivanje pomoći da se poveća efikasnost i kvalitet rada u sudovima i tužilaštvima.

Kako bi se osigurala ujednačena primjena i pojasnile pojedine odredbe važećih kriterija za ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija u sudovima i tužilaštvima u BiH, VSTV je u toku 2019. godine usvojio potrebne dopune i izmjene kriterija za ocjenjivanje i uputstva za njihovo provođenje. Također, VSTV i njegove stalne komisije utvrdili su tokom 2019. godine više mišljenja i uputa kako bi se sudovima i tužilaštvima razjasnili određeni aspekti praćenja rada nosilaca pravosudnih funkcija u skladu s kriterijima i pravilima o postupku ocjenjivanja. Konačno, sudovima i tužilaštvima je omogućeno da koriste različite alate za formiranje izvora informacija koji su predviđeni za ocjenjivanje rada nosilaca pravosudnih funkcija.

²⁹ Kriteriji za ocjenjivanje rada sudija i Kriteriji za ocjenjivanje rada predsjednika sudova i sudskih odjeljenja („Službeni glasnik BiH”, broj 93/18, 53/19, 76/19), Kriteriji za ocjenjivanje rada tužilaca, šefova tužilačkih odjeljenja/odsjeка, zamjenika glavnih tužilaca i glavnih tužilaca i Kriteriji za ocjenjivanje rada tužilaca („Službeni glasnik BiH”, broj 93/18, 53/19). Pravilnik o postupku ocjenjivanja rada nosilaca pravosudnih funkcija („Službeni glasnik BiH”, broj 93/18).

Ocjenjivači, to jeste glavni tužioci ili predsjednici sudova, u roku od 90 dana³⁰ od isteka perioda za koji se vrši ocjenjivanje rada, provest će postupak ocjenjivanja za 2019. godinu. Ocjenjivači su u toku 2019. godine pratili rad ocjenjivanih tužilaca, sudija, rukovodilaca odjeljenja u tužilaštvima i sudovima i predsjednika neposredno nižih sudova i glavnih tužilaca u okružnim ili kantonalnim tužilaštvima. Na taj način su formirani izvori informacija koji će se koristiti u postupku ocjenjivanja, što je od posebnog značaja za evaluaciju rada na osnovu kvalitativnih kriterija (analitička ocjena sudija i tužilaca i organizacija i rukovođenje radom suda ili tužilaštva, odnosno radom odjeljenja u sudu odnosno tužilaštvu). Ocjenjivači će, u skladu s kriterijima, dio izvora informacija pribaviti i od drugih pravosudnih institucija (mišljenje odjeljenja neposredno višeg suda, mišljenje Republičkog javnog tužilaštva RS ili Federalnog tužilaštva Federacije BiH) ili od saradnika u okviru pravosudne institucije kojom ocjenjivač rukovodi (mišljenje rukovodioca odjeljenja).

VSTV će ocijeniti rezultate rada za 2019. godinu glavnih tužilaca i predsjednika sudova koji rukovode sljedećim pravosudnim institucijama:

- Tužilaštvo BiH, Republičko javno tužilaštvo RS, Federalno tužilaštvo Federacije BiH i Tužilaštvo BD BiH;
- Sud BiH, Vrhovni sud FBiH, Vrhovni sud RS i Apelacioni sud BD BiH.

³⁰ Ovaj rok ističe 31. 3. 2020. godine kada je u pitanju postupak ocjenjivanja rada za 2019. godinu.

Poglavlje 4: EFIKASNOST PRAVOSUĐA

Kontinuirano unapređenje rada pravosuđa, kroz unapređenje efikasnosti i približavanje pravosuđa BiH standardima CEPEJ-a, predstavlja jedan od osnovnih strateških ciljeva i dugoročno opredjeljenje VSTV-a.

U godini iza nas VSTV je poduzeo niz aktivnosti usmjerenih na smanjenje broja najstarijih predmeta, povećanje produktivnosti sudija i tužilaca, bolju organizaciju rada u pravosudnim institucijama, njihovo unapređenje kapaciteta u segmentu strateškog planiranja, kao i osiguranje boljih uvjeta rada za sudije, tužioce i ostalo stručno i tehničko osoblje, a koje će biti predstavljene u ovom poglavlju. Također, prvi put su poduzete strateške aktivnosti na polju povećanja upotrebe alternativnih načina rješavanja sporova, s ciljem smanjenja broja predmeta pred sudovima, kao i s ciljem smanjenja broja neriješenih predmeta.

Pored toga, u okviru projekata koje VSTV provodi, inicirane su nove aktivnosti s ciljem unapređenja sveukupne efikasnosti pravosuđa, koje će se provoditi u narednom periodu.

4.1 Efikasnost sudova

4.1.1 Unapređenje upravljanja sudovima

Uspostava standarda efikasnosti

VSTV je u proteklom periodu, kroz niz različitih aktivnosti, uspostavio brojne kriterije, indikatore i mjere efikasnosti, kao što su normiranje riješenih predmeta, realizacija plana, optimalni i predvidivi rokovi za postupanje po predmetima, te predvidivi troškovi za sudski postupak, međutim, svi prikupljeni podaci su analizirani fragmentarno i u zavisnosti od konkretne potrebe.

Analizirane informacije su često upućivale na to da sudovi bilježe ažurnost ili zadovoljavajući rezultat po jednom od indikatora ili kriterija, a istovremeno bilježe neažurnost ili djelimičnu ažurnost i nezadovoljavajući rezultat po osnovu nekog drugog posmatranog kriterija ili mjere. Međutim, bez dovođenja u korelaciju svih uspostavljenih mjera, indikatora i kriterija, bilo je teško zaključiti da li je konkretan sud efikasan ili ne. Stoga se javila ideja definiranja kriterija koji će dati ocjenu efikasnosti cjelokupnog suda, kako bi bilo moguće kategorizirati sudove na efikasne ili neefikasne u posmatranom periodu. Osnovna svrha te aktivnosti se ogledala u namjeri da se kod sudova, za koje se utvrdi da su neefikasni, dodatno analiziraju razlozi koji su doveli do neefikasnosti, te da im se pruži dodatna podrška, s ciljem poboljšanja produktivnosti i efikasnosti.

Uspostavljanjem seta indikatora i kriterija, te analiziranjem istih kroz utvrđenu metodologiju, VSTV bi dobio jasnu sliku o nivou efikasnosti suda, te bi se moglo utvrditi koji sudovi zahtijevaju dodatnu podršku za postizanje zadovoljavajućeg nivoa efikasnosti, odnosno gdje su „uska grla” u radu suda, kao i koji sudovi i u kojem obimu zahtijevaju reorganizaciju radnih procesa.

Svi parametri na osnovu kojih bi se mjerila efikasnost suda (dužina trajanja postupka, norma, realizacija plana, broj riješenih i neriješenih predmeta) proizilaze iz standarda efikasnosti sudova koje je izradila Evropska komisija za efikasnost pravosuđa (CEPEJ), međutim, cilj VSTV-a je da provođenjem opisane aktivnosti uspostavi mjerljive indikatore i kriterije, koji bi dovođenjem u međusobnu vezu, te gradiranjem vrijednosti dobijenih rezultata po osnovu pojedinačnih indikatora dali jasan i mjerljiv rezultat stepena efikasnosti sudova u Bosni i Hercegovini.

Razvijanje modela strateškog plana za sudove u BiH s relevantnim ciljevima, pokazateljima i aktivnostima uz pružanje podrške sudovima u izradi nacrti individualnih strateških dokumenata

Uprkos tome što su VSTV i Ministarstvo pravde Republike Srpske donijeli odgovarajuće pravilnike o unutrašnjem sudskom poslovanju, kojima se uređuju pitanja organizacije i načina unutrašnjeg poslovanja sudova, sudovi do sada nisu na adekvatan način vršili strateško planiranje. U skladu sa spomenutim pravilnicima, sudovi su u obavezi da izrađuju godišnje

programe rada, koji ne sadrže strateške ciljeve, niti indikatore za mjerenje njihove implementacije.

S obzirom na činjenicu da ne postoje adekvatne strateške mjere u navedenim programima rada sudova, VSTV je, u okviru projekta IPA 2017, planirao aktivnosti koje se odnose na edukacije, izrade okvira i pružanja podrške sudovima u kreiranju strateških planova u pedeset sudova u BiH, s ciljem unapređenja upravljanja sudskim resursima u provođenju redovnih poslova i dužnosti iz svoje nadležnosti.

Strateško planiranje podrazumijeva proces koji pomaže sudu da planira svoje buduće projekte i aktivnosti, utvrdi prioritete, efikasno raspodjeljuje resurse po definiranim prioritetima (ne samo finansijske, nego i ljudske i tehnološke potencijale, te druga materijalna sredstva kojima raspolaže), kao i da prati napredak u odnosu na utvrđene strateške ciljeve i prioritete.

Proces strateškog planiranja u sudovima zahtijeva uspostavljanje discipliniranog pristupa strateškom promišljanju i donošenju odluka o budućim aktivnostima suda pri tome uključujući sve zaposlenike u adekvatne faze izrade programa rada.

Tokom izvještajnog perioda VSTV je, uz pomoć vanjskog stručnjaka, analizirao trenutne prakse u izradi programa rada u sudovima, kao i domaće propise relevantne za organizaciju i rad sudova, te izvršio određen broj sastanaka s predsjednicima najvećih prvostepenih i drugostepenih sudova u BiH.

Glavni nalazi analize su ukazali na manjkavosti trenutno postojećih programa rada sudova u pogledu nepovezanosti programa rada s budžetom, nepostojanja konkretnih indikatora za mjerenje uspješnosti, nepostojanje procedura za definiranje procesa, dinamike, koordinacije i odgovornosti prilikom pripreme godišnjih programa rada.

Na osnovu navedenih slabosti u pogledu strateškog planiranja date su preporuke, koje se odnose na prevazilaženje i uklanjanje utvrđenih slabosti, te je zaključeno da je potrebno poduzeti mjere na uvođenju strateškog planiranja, kako bi sudovi na taj način mogli kvalitetnije upravljati svojim poslovnim procesima, te unapređivati rad.

Reorganizacija rada nesudskog osoblja u sudovima

VSTV je tokom 2019. godine poduzeo važne aktivnosti u pogledu unapređenja unutrašnje reorganizacije sudova s ciljem postizanja efikasnosti, te bržeg i kvalitetnijeg rada sudova i odvijanja radnih procesa na sudovima kroz smanjenje trajanja postupaka, smanjenje zaostataka, smanjenje troškova suda, te postizanje bolje motivacije svih zaposlenih u sudovima. Prvi put se posebno posvetila pažnja efikasnosti rada nesudskog osoblja i organizacije poslovnih procesa u sudovima. Rad na ovom segmentu je proizašao iz pitanja šta je moguće uraditi na polju efikasnosti, a da se ne radi o aktivnostima koje su isključivo povezane sa sudijskim radom, te na koji način se može dodatno doprinijeti povećanju produktivnosti rada suda, kao i koji su to još akteri čiji rad utiče na cjelokupan posao.

Analizirajući odgovore na ta pitanja, utvrđeno je da je potrebno posebnu pažnju posvetiti reorganizaciji i unapređenju poslovnih procesa u sudovima. Tako su, kao ciljna grupa ove aktivnosti, identificirane sve kategorije stručnog i administrativnog osoblja na sudovima, uključujući sudije, stručne saradnike i administrativno osoblje.

Aktivnost na reorganizaciji rada nesudskog osoblja je započela 2017. godine, u okviru projekta ICEA II, koji je finansirala Vlada Švedske, međutim, stvarni rezultati aktivnosti su postali vidljivi tokom 2019. godine, uključivanjem dodatnih 6 prvostepenih sudova u primjenu izmijenjenih poslovnih procesa rada. Također, ostvarena je saradnja između VSTV-a i Sudske administracije Švedske (u daljnjem tekstu: SNCA), s ciljem upoznavanja s pozitivnim rješenjima i dobrom praksom iz sudova u Švedskoj.

Pilot sudovi (općinski sudovi u Mostaru i Bihaću, te osnovni sudovi u Trebinju i Prijedoru, kao i okružni privredni sudovi u Trebinju i Prijedoru) blisko su sarađivali sa sudovima iz Švedske (okružnim sudovima u Varbergu, Malmö i Ystadu). Pored navedene saradnje sa sudovima u Švedskoj, sudovi su razmjenjivali i iskustva s Općinskim sudom u Tuzli i Osnovnim sudom u Bijeljini, prvim pilot sudovima s izvanrednim rezultatima u pogledu povećanja efikasnosti i produktivnosti zahvaljujući unaprijeđenim procesima rada u sudu.

U 2019. godini je održan uvodni seminar za predstavnike svih šest novih ciljnih sudova, na kojima su detaljno pojašnjeni planovi i ciljevi aktivnosti, nakon čega je upriličeno nekoliko posjeta švedskih stručnjaka sudovima. Tokom svake posjete sudovima su upućene određene smjernice za unapređenje rada. Međusobna saradnja i komunikacija sudova je bila ključna za postizanje pozitivnih rezultata u svih osam sudova.

Kao rezultat rada, tokom 2019. godine, sudovi su sačinili jedinstvenu listu zadataka koji se mogu delegirati sa sudije na drugo osoblje u sudu, zatim tabelu za provjeru poduzetih radnji (parnični, vanparnični i prekršajni referat), plan obuke sudskih pripravnika/volontera, te modul za pripravnike/volontere, kao i listu prijedloga zakonskih i podzakonskih izmjena, s ciljem unapređenja procesa rada u sudovima.

Zahvaljujući izmjeni unutrašnjih procesa rada u pilot sudovima, bez legislativnih izmjena, došlo je do unapređenja metodologije rada, preraspodjele zadataka, te jačanja uloge pripravnika u sudovima, kao budućeg stručnog kadra u smislu unapređenja kvaliteta njihove edukacije i jačanja komunikacije/saradnje sa sudijama. Također, sudije su rasterećene određenih administrativnih poslova, kako bi se mogle posvetiti kvalitetu izrade sudskih odluka. Efikasno upravljanje ljudskim resursima, kao i samim sudskim postupkom, pokazalo se kao jedan od uvjeta za povećanje efikasnosti pravosudnog sistema u službi građana.

Kao završni događaj ove aktivnosti u 2019. godini je održana radionica i okrugli sto na temu „Unutrašnja reorganizacija poslovnih procesa u sudovima”.

Slike 1 i 2: Radionica i okrugli sto, koji su održani 3. i 4. decembra 2019. godine u Sarajevu

Radionici su prisustvovali predstavnici SNCA, Ambasade Švedske, švedski stručnjaci, predstavnici VSTV-a, ciljni sudovi, a okruglom stolu i nadležna ministarstva pravde. Sudovi su tokom trajanja radionice razmijenili iskustva u pogledu izazova s kojima su se susretali tokom implementacije projektnih aktivnosti, te radi očuvanja održivosti usvojenih izmjena u radu usvojili određene zaključke.

Fokus okruglog stola je bio na uspostavljanju saradnje s nadležnim ministarstvima pravde, radi usvajanja zakonodavnih izmjena, izmjena postojećih opisa poslova i uvođenja novih kategorija osoblja u sudovima, kako bi se povećala njihova odgovornost, samostalnost i produktivnost u radu, a prisutni predstavnici ministarstava pravde su iskazali spremnost za daljnju saradnju kada je to u pitanju.

Kao finalni proizvod aktivnosti rada sa sudovima i u saradnji sa švedskim stručnjacima, planirana je izrada kompilacije materijala i početnih koraka s ciljem unapređenja radnih procesa u sudovima, koja bi bila početni radni materijal za sve nove sudove projekta.

Unapređenje arhivskog poslovanja u sudovima i kreiranje uvjeta za bržu digitalizaciju sudskih arhiva

Projektom unapređenja efikasnosti pravosuđa, koji su finansirale vlade Norveške i Nizozemske, inicirana je aktivnost koja se odnosila na unapređenje arhivskog poslovanja i koja se provodila u periodu od 2014. do 2015. godine, kada su angažirane osobe za rad na unapređenju rada arhive u općinskim sudovima u Sarajevu i Mostaru, te osnovnim sudovima u Prijedoru i Zvorniku. Radom angažiranih osoba su tom prilikom uspostavljeni uvjeti za adekvatan rad i digitalizaciju arhive.

U okviru projekta ICEA, nastavljeno je s aktivnostima unapređenja arhivskog poslovanja, s obzirom na to da je adekvatno funkcioniranje arhive jedan od preuvjeta za efikasan rad svakog suda, te da je zaštita arhive od posebne važnosti, imajući u vidu njen značaj, sadržaj, čuvanje i obimnost.

Uzimajući u obzir stanje arhive i broj arhiviranih predmeta u općinskim sudovima u Tuzli i Bihaću, te osnovnim sudovima u Bijeljini, Trebinju i Banjoj Luci, isti su odabrani za ciljne sudove u realizaciji ove aktivnosti. U navedenim sudovima, u periodu od aprila do augusta 2019. godine, izvršen je angažman osoblja za provođenje pripremni radnji, koje prethode digitalizaciji arhive. Angažirano osoblje je, uz nadzor arhivara zaposlenog u sudu, obavljalo adekvatne radnje i zadatke, te pružalo podršku sudovima u pogledu unapređenja arhivskog poslovanja. Rezultat njihovog angažmana se ogleda u 202.753 detaljno pregledana predmeta, 74.969 fizički uređenih predmeta i 123.615 otpisanih predmeta. Značaj unapređenja arhivskog poslovanja u sudovima u Tuzli, Trebinju i Banjoj Luci je još veći iz tog razloga što su na tim lokacijama vršeni radovi na izgradnji/rekonstrukciji objekata pravosudnih institucija.

Uz pomoć dodatnog osoblja postignuta je veća ažurnost arhive, te su provedene pripremne radnje koje prethode digitalizaciji arhive u jako velikom broju predmeta, a sve radi unapređenja efikasnosti rada ciljnih sudova.

4.1.2 Unapređenje načina upravljanja sudskim predmetima od strane sudija

Efekti planova rješavanja predmeta i primjene orijentacionih mjerila u sudovima

Planovi rješavanja predmeta predstavljaju kontinuiranu aktivnost koju VSTV provodi od 2011. godine. Usvajanjem Uputstva za izradu planova rješavanja predmeta u sudovima³¹ uvedena je obaveza sačinjavanja planova za sve sudove.

Zahvaljujući toj aktivnosti, sudovi svake godine riješe preko 100.000 najstarijih predmeta uz svoje redovne aktivnosti.

Tokom 2019. godine sudovi su planovima rješavanja predmeta obuhvatili 174.389 predmeta, od čega je do 31. 12. 2019. godine riješeno 157.145 predmeta, uz ostvarenje procenta realizacije plana u iznosu od 90%. Ako se ti podaci uporede sa 2018. godinom, sudovi su u planovima za 2019. godinu imali približno isti broj predmeta, dok su realizirali 5% više plana u odnosu na prethodnu godinu.

Posmatrajući podatke po entitetima, može se vidjeti da su sudovi u oba entiteta realizirali svoje planove u procentima 90% i više. Nešto niži procent realizacije su imali sudovi Brčko distrikta BiH i Sud BiH. Detaljni podaci su vidljivi u tabeli ispod.

³¹ Usvojeno 6. decembra 2010. godine, posljednje izmjene usvojene na sjednici VSTV-a održanoj 13. i 14. decembra 2016. godine

Tabela 7: Pregled realizacije plana

	Ukupn o u Planu	Riješeno iz Plana	% riješen ih	Ostalo neriješeno iz Plana	% neriješe nih
Za sve sudove u BiH 2019.	174.389	157.145	90%	17.244	10%
Sudovi RS 2019.	55.314	50.629	92%	4.685	8%
Sudovi FBiH 2019.	112.962	101.773	90%	11.189	10%
Sudovi Brčko distrikta 2019.	3.987	2.865	72%	1.122	28%
Sud Bosne i Hercegovine 2019.	2.126	1.878	88%	248	12%

S aspekta nivoa sudova, drugostepeni i trećestepeni sudovi su skoro u potpunosti realizirali sve svoje planove. Nešto niži procent realizacije planova je zabilježen u prvostepenim sudovima. Detaljni podaci su prikazani u tabeli ispod.

Tabela 8: Realizacija plana po nivoima

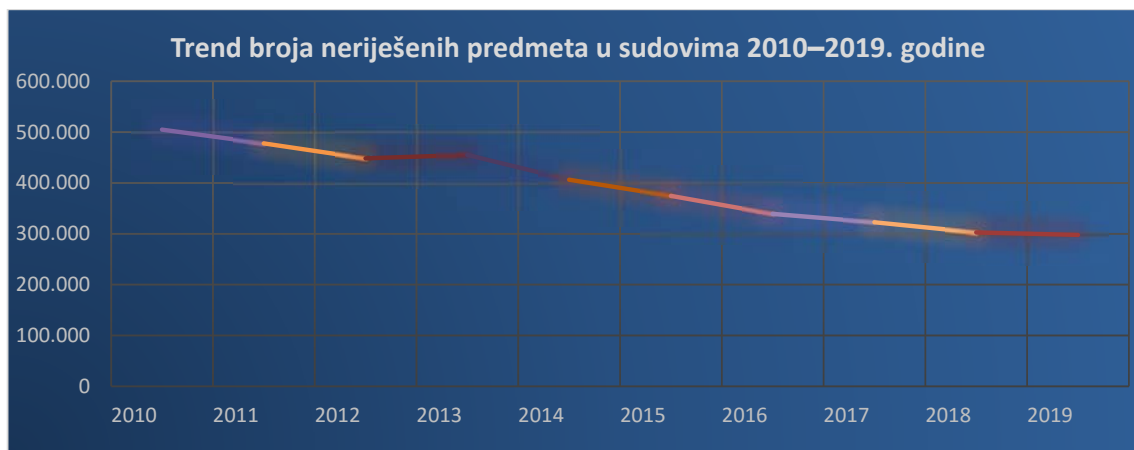
	Ukupn o u Planu	Riješen o iz Plana	% riješeni h	Ostalo neriješen o iz Plana	% neriješen ih
Za sve sudove u BiH 2019.	174.389	157.145	90%	17.244	10%
I. nivo	141.286	124.769	88%	16.517	12%
II. nivo	27.472	27.014	98%	458	2%
III. nivo ³²	3.505	3.484	99%	21	1%
Sud Bosne i Hercegovine 2019.	2.126	1.878	88%	248	12%

Pored planova rješavanja predmeta u sudovima, značajan efekt na smanjenje broja neriješenih predmeta ima primjena Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad sudija i stručnih saradnika u sudovima u BiH³³. VSTV vrši kontinuirano praćenje ostvarenja norme od strane sudija i stručnih saradnika.

Efekti planova i normativa su vidljivi i kroz podatak da je za period od 31. 12. 2010. godine do 31. 12. 2019. godine došlo do smanjenja za preko 200.000 neriješenih predmeta u sudovima, što se vidi i u grafikonu ispod.

³² III. stepen uključuje Apelacioni sud Brčko distrikta

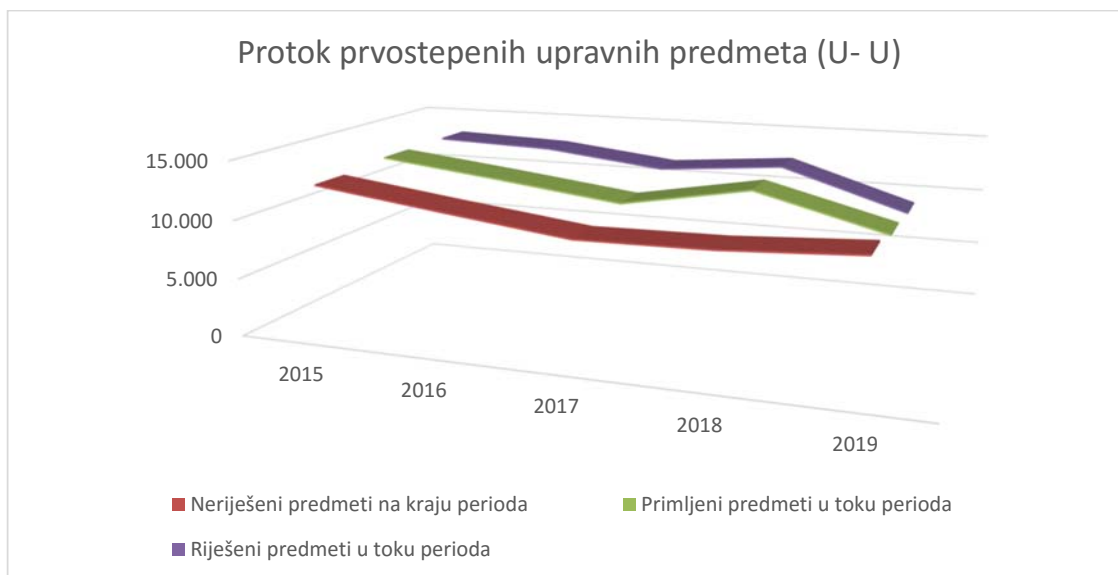
³³ „Službeni glasnik BiH”, broj 43/12 od 4. 6. 2012. godine

Grafikon 3: Trend broja neriješenih predmeta u sudovima za period od 2010. do 2019. godine

Efikasno provođenje predmeta upravnog spora i parničnih postupaka koji se vode protiv budžetskih korisnika

VSTV je u prethodnom periodu posebnu pažnju posvetio i rješavanju upravnih sporova u sudovima. U tom kontekstu je važno istaknuti da su upravni sporovi često složeni po svojoj prirodi, te da u upravnom sporu sud odlučuje o zakonitosti konačnih pojedinačnih akata nekog upravnog organa, odnosno o pravu, obavezi ili na zakonu zasnovanom interesu.

Uzrok velikog porasta broja neriješenih upravnih predmeta, u najvećoj mjeri, leži u legislativnoj izmjeni Zakona o provođenju kontrole zakonitosti korištenja prava iz oblasti branilačko-invalidske zaštite, koja je dovela do toga da Vrhovni sud FBiH za ove vrste sporova odlučuje u prvom stepenu, odnosno u tome što je nadležnost u rješavanju upravnih sporova, po osnovu ovog zakona, prenesena s kantonalnih sudova na Vrhovni sud FBiH. Uslijed ove izmjene uočen je porast broja neriješenih predmeta u 2014. godini, od kada ovaj trend ima tendenciju blagog pada sve do decembra 2019. godine, kada je došlo do blagog porasta broja neriješenih upravnih predmeta u odnosu na kraj 2018. godine. Trend je prikazan u grafikonu u nastavku teksta.

Grafikon 4: Prikaz trenda protoka prvostepenih upravnih predmeta

Prateći stanje u pravosuđu u pogledu rješavanja upravnih sporova u sudovima, VSTV je u martu 2019. godine usvojio zaključak o angažmanu domaćih stručnjaka na izradi izvještaja o

stanju pravosuđa kada je u pitanju rješavanje upravnih sporova i predlaganje preporuka za unapređenje rješavanja upravnih sporova u sudovima. Također, u okviru projekta ICEA II, izrađene su detaljne analize o trendovima upravnih predmeta u sudovima, koje su, između ostalog, bile polazna osnova stručnjacima za izradu spomenutog izvještaja.

U okviru spomenutog izvještaja, stručnjaci su dali niz preporuka koje se odnose na potrebu za unapređenjem strukture i sadržaja edukacija sudija u oblasti upravnih sporova, te izmjene legislative, kao i organizacije rada sudova u rješavanju upravnih predmeta.

U narednom periodu VSTV će, u okviru svojih nadležnosti, vršiti aktivnosti na implementaciji predloženih preporuka, s ciljem unapređenja rješavanja predmeta upravnih sporova u sudovima i na taj način povećati produktivnost sudova u ovom segmentu.

Praćenje specifičnih faza predmeta korupcije i ratnih zločina u sudovima

Tokom 2019. godine VSTV je, u okviru projekta IPA 2017, provodio aktivnosti na unapređenju rada sudova na predmetima ratnih zločina, te na unapređenju mehanizma praćenja rješavanja predmeta korupcije u sudovima.

Kada su u pitanju predmeti ratnih zločina, VSTV je tokom 2019. godine pratio rješavanje predmeta ratnih zločina u sudovima u skladu s odredbama Uputstva za praćenje rada na predmetima ratnih zločina u sudovima. Prema odredbama spomenutog uputstva, sudovi koji imaju neriješene predmete ratnih zločina u fazama optuženja, suđenja i postupka po žalbi, obavezni su sačiniti Akcioni pregled predmeta. Navedene faze krivičnog postupka se posebno prate iz tog razloga što se radi o ključnim fazama postupka.

Osim kontinuiranog praćenja statističkih podataka, VSTV je u aprilu 2019. godine organizirao radionicu na temu „Rješavanje predmeta ratnih zločina”. Radionici su prisustvovali sudije i tužioci koji postupaju u predmetima ratnih zločina, a razgovaralo se o kriterijima složenosti, predpretnom ročištu, provođenju dokaza, odmjerenju kazne i ostalim segmentima krivičnog postupka, te su usvojeni zaključci koji su objavljeni na web-portalu VSTV-a.

Slika 3: Radionica na temu „Rješavanje predmeta ratnih zločina” - Mostar

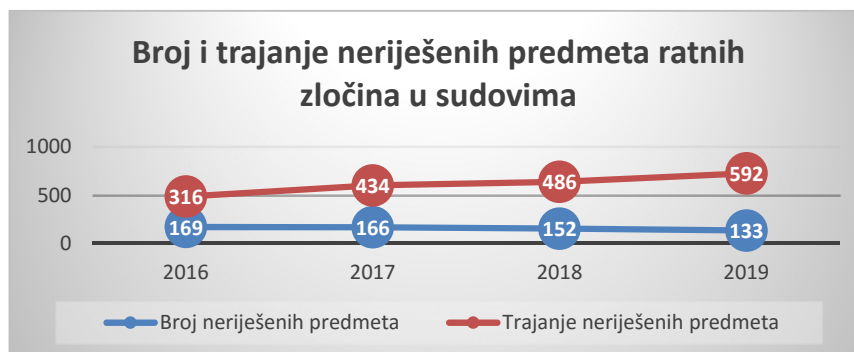

Kada su u pitanju statistički podaci o rješavanju predmeta ratnih zločina, primijećen je trend smanjenja broja neriješenih predmeta ratnih zločina u sudovima³⁴, ali i povećanje njihovog trajanja. Iz spomenute statistike su izostavljeni predmeti u kojima su evidentirane određene procesne ili zakonske smetnje, ali problem u dužini trajanja neriješenih predmeta ratnih zločina i dalje postoji. Također je relevantan i podatak da je porastao broj neriješenih predmeta u kojima su evidentirane procesne ili zakonske smetnje za njihovo rješavanje. Radi se o predmetima u kojima su optuženi nedostupni, ili u kojima su upućeni zahtjevi za međunarodnu pravnu pomoć, a po kojima sud nije dobio odgovor više od 6 mjeseci. Posmatrani su samo

³⁴ Radi se samo o predmetima koji se nalaze u fazama optuženja, suđenja i postupka po žalbi u sudovima (Kps, Kro, K, Kri, Kž i Krž), a koji se prate u skladu s Uputstvom za praćenje rješavanja predmeta ratnih zločina u sudovima.

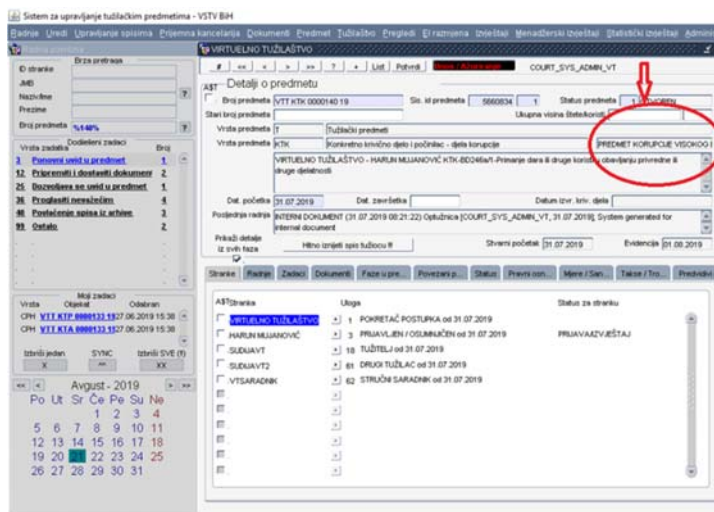
predmeti koji se nalaze u fazama optuženja, suđenja ili su u fazi postupka po žalbi. Takvih predmeta u 2019. godini je bilo 83, što je više za 12 predmeta u odnosu na 2018. godinu.

Grafikon 5: Broj i trajanje neriješenih predmeta ratnih zločina u sudovima

S druge strane, borba protiv korupcije, kao i praćenje rješavanja ovih predmeta u sudovima, od posebnog je značaja, kako za VSTV, tako i za širu javnost. Tokom 2019. godine VSTV je radio na unapređenju mehanizma praćenja rješavanja predmeta ove vrste u sudovima. Na taj način VSTV će biti u mogućnosti adekvatnije pratiti trendove priliva i rješavanja, kao i dužine trajanja ove vrste predmeta, bez dodatnog opterećenja sudova u pogledu dostavljanja ovih podataka.

Slika 4: Izgled testnog ekrana u testnoj bazi tužilaštva s informacijom da se radi o predmetu korupcije visokog stepena

Također, u toku je izrada statističkih izvještaja koji će biti dostupni sudovima kako bi mogli pratiti protok ovih predmeta, dok su u SIPO sistemu kreirani izvještaji putem kojih se mogu pratiti trendovi za predmete korupcije.

Pored unapređenja mehanizma praćenja rješavanja predmeta korupcije u sudovima, u julu 2019. godine je organizirana radionica na temu „Procesuiranje predmeta krivičnih djela korupcije“. Spomenutoj radionici su prisustvovalle sudije i tužioci koji rade na procesuiranju predmeta ove vrste, te su usvojeni zaključci koji su usmjereni na uspostavljanje boljih mehanizama za rad po predmetima korupcije u sudovima i tužilaštvima.

Slika 5: Radionica na temu „Procesuiranje predmeta krivičnih djela korupcije”

4.1.3 Intenziviranje upotrebe ARS metoda u rješavanju sudskih sporova

Razvoj Strategije za alternativno rješavanje sporova (ARS) s pripadajućim Akcionim planom

Pored mjera za smanjenje broja neriješenih predmeta u sudovima, VSTV je u prethodnom periodu svoje aktivnosti usmjerio i na smanjenje priliva novih predmeta pred sudovima. Prije svega, te aktivnosti su se odnosile na promociju mirnih/alternativnih načina rješavanja sporova, ali i na opredjeljenje da se pitanju nedovoljne upotrebe alternativnih načina rješavanja sporova, prvi put, pristupi strateški i sveobuhvatno. Tako je, u okviru Projekta „Izgradnja efikasnog pravosuđa u službi građana - IPA 2017”, VSTV formirao međuinstitucionalnu radnu grupu, koja, pored članova Vijeća, okuplja predstavnike Ministarstva pravde BiH, te entitetskih ministarstava i Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH, kao i predstavnike Udruženja medijatora u BiH, Vanjskotrgovinske komore BiH, Institucije ombudsmana za zaštitu potrošača, Udruženja „Arbitri”, te sudije prvostepenih sudova iz Federacije BiH i Republike Srpske. Spomenuta radna grupa ima zadatak da izradi nacrt Strategije za alternativno rješavanje sporova, te Akcioni plan za provođenje spomenute strategije. Navedeni strateški dokumenti će na sveobuhvatan, analitičan i planski način izraditi strateški okvir razvoja sistema alternativnog rješavanja sporova u BiH, na osnovu analize postojećeg stanja, a uz definiranje ciljeva, razvojnih faza, dinamike provođenja strateških planova, te identificiranje institucija za provođenje pojedinačnih strategija. U dosadašnjem radu projektno osoblje VSTV-a je provelo komparativnu analizu sistema medijacije u zemljama članicama Evropske unije, kako bi se istražile najbolje evropske prakse u domenu unutarsudske i sudu pridružene medijacije. Također, urađena je i analiza pozitivnopravnih rješenja u Bosni i Hercegovini u segmentu medijacije, arbitraže i sudske nagodbe, te mirenja u radnim sporovima, kako bi se dijagnostificiralo postojeće stanje i utvrdila osnova za daljnji rad.

Također, VSTV je u 2019. godini, u okviru navedenog projekta koji je podržala Evropska unija, intenzivirao napore u pogledu promocije instituta sudske nagodbe, kroz izradu plana promotivnih aktivnosti i angažman marketinške agencije koja će u toku 2020. godine provesti marketinšku kampanju koja za cilj ima upoznavanje šire javnosti s prednostima sudske nagodbe. Pored toga, kao rezultat napora u tom segmentu, ističe se i rad na izdavanju posebne publikacije na temu instituta sudske nagodbe, u okviru koje će se publicirati više stručnih radova, prikupljenih po osnovu ranije objavljenog javnog konkursa.

Imajući u vidu specifičnosti privrednih sporova, te naročite prednosti koje u tom pogledu imaju alternativni načini rješavanja sporova, VSTV je u okviru istog projekta uspostavio saradnju s Arbitražnim sudom pri Vanjskotrgovinskoj komori BiH, te s ostalim privrednim komorama u BiH, kao i s Udruženjem „Arbitri” iz Sarajeva, s ciljem promocije ARS-a, kroz organizaciju specijaliziranih radionica i okruglih stolova namijenjenih privrednim subjektima u BiH. Na

spomenutim događajima će se, također, pored arbitraže, promovirati i prednosti sudske nagodbe i medijacije, u saradnji s relevantnim institucijama/organizacijama.

Pored navedenog, vrijedne pažnje u segmentu promoviranja alternativnih načina rješavanja sporova su i aktivnosti koje je VSTV provodio u oblasti izvršnog postupka. Naime, praksa je pokazala da se izvršenici upoznaju s pokretanjem sudske naplate duga od strane komunalnog poduzeća tek po prijemu rješenja o izvršenju, pri čemu su, pored glavnog duga, obavezni nadoknaditi i troškove postupka, kao i zakonsku zateznu kamatu, a da im prethodno nije predočeno upozorenje ili ponuđeno redefiniranje dinamike plaćanja duga.

Zbog navedenog, ukazala se potreba da se, u određenom broju prvostepenih sudova, implementira aktivnost slanja obavještenja pred utuženje od strane suda u izvršnim komunalnim predmetima koji su u stanju primljenog prijedloga. U tu svrhu je, u određenom broju prvostepenih sudova, pružena podrška u pogledu kratkoročnog angažmana dodatnog osoblja – dostavljača, te u pogledu štampanja i dostave adekvatnog broja bianco obavještenja, koja sadrže informacije o sudskom predmetu, prijedlogu za izvršenje, kao i upozorenje/opomenu za izvršenika da će sud, ako izvršenik ne plati dug u ostavljenom roku, odrediti izvršenje na osnovu prijedloga.

Aktivnost koja je krajem 2018. godine započela u osnovnim sudovima u Bijeljini i Banjoj Luci, te općinskim sudovima u Zenici, Tuzli i Mostaru, završena je sredinom 2019. godine. Rezultati ove aktivnosti ogledaju se u povećanju broja povučenih prijedloga za izvršenje od strane tražilaca izvršenja, iz razloga ispunjenja obaveze izvršenika u cijelosti ili sklapanja sporazuma o izmirenju duga na rate.

4.1.4 Reforma izvršnog postupka

Najveći broj svih neriješenih predmeta pred sudovima u BiH čine izvršni predmeti. Sistemske probleme u pogledu izvršnog postupka davno je prepoznao VSTV, ali i Evropska komisija, koja se o ovom pitanju izjasnila u svojim izvještajima o stanju u pravosuđu. Slijedeći preporuke Evropske komisije, VSTV je, u okviru projekta ICEA II, finansiranog sredstvima Vlade Švedske, tokom 2019. godine, poduzeo značajne aktivnosti usmjerene na unapređenje efikasnosti sudova u okviru postojećeg zakonskog okvira, te pronalaženje modaliteta za potpuno reformiranje izvršnog postupka.

Također, pored strateških mjera, VSTV je poduzeo i niz aktivnosti praktičnog karaktera, kroz razvoj odgovarajućih softverskih rješenja, te pribavljanja mišljenja Agencije za zaštitu ličnih/osobnih podataka BiH u pogledu prikupljanja podataka o imovini izvršenika, s obzirom na praksu nerijetkog odbijanja institucija da tražene podatke dostave tražiocima izvršenja iz razloga zaštite ličnih podataka. S obzirom na to da je mišljenjem Agencije o ovom pitanju jasno rečeno da Zakon o zaštiti ličnih podataka ne predstavlja prepreku za davanje podataka o dužniku u svrhu provođenja izvršnog postupka, VSTV je izvršio distribuciju istog sudovima i komunalnim poduzećima, u svrhu potenciranja značaja pribavljanja kvalitetnih podataka o dužnikovoj imovini prilikom podnošenja prijedloga za izvršenje.

Uspostavljanje javnog dijaloga o identifikaciji optimalnog modela sistemskog rješenja izvršnog postupka

Slijedeći zaključke TAIX seminara i preporuke Evropske komisije, usvojene u okviru Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost, u vezi s potrebom formiranja radne grupe za unapređenje izvršnog postupka u BiH, VSTV je pokrenuo inicijativu u tom pogledu, te je Ministarstvo pravde BiH u martu 2018. godine formiralo Radnu grupu za unapređenje izvršnog postupka i reviziju zakonâ o izvršnom postupku u BiH. Članovi spomenute radne grupe su predstavnici VSTV-a i Ministarstva pravde BiH, kao i predstavnici entitetskih ministarstava pravde, Pravosudne komisije Brčko distrikta BiH, te predstavnici pravosudne zajednice.

VSTV je tokom 2019. godine pružao podršku Radnoj grupi u vidu koordinacije i organizacije sastanaka, te u vidu izrade relevantnih analiza.

Osnovni zadatak Radne grupe ogledao se u iznalaženju odgovarajućeg sistema izvršnog postupka primjenljivog u BiH, te u definiranju i pripremi sveobuhvatne revizije zakonâ o izvršnom postupku u BiH.

Na osnovu analize postojećih zakonâ o izvršnom postupku, definiran je set izmjena i dopuna zakonâ za koje se ustanovilo da utiču na dužinu trajanja izvršnog postupka, kako bi se doprinijelo efikasnijem provođenju izvršnog postupka. Prilikom definiranja legislativnih izmjena, u obzir su uzete i preporuke koje su date u *Peer review* izvještaju Evropske komisije u vezi sa izvršenjem sudskih odluka.

Kompilirani prijedlog izmjena i dopuna zakonâ o izvršnom postupku je prosljeđen Ministarstvu pravde BiH, radi upućivanja prijedloga nadležnim entitetskim ministarstvima pravde i Pravosudnoj komisiji Brčko distrikta BiH, s ciljem pokretanja zvanične zakonodavne procedure. Federalno ministarstvo pravde je krajem juna 2019. godine VSTV-u dostavilo Nacrt izmjena i dopuna Zakona o izvršnom postupku FBiH, radi davanja mišljenja. Prilikom dostavljanja mišljenja o predloženim izmjenama i dopunama, VSTV je dao prijedlog da se izmjene i dopune Zakona o izvršnom postupku, koje su date u *Peer review* izvještaju, a nisu obuhvaćene Nacrtom zakona, dodatno razmotre, kako bi se odredili prioriteti i u što kraćem roku pristupilo njihovoj realizaciji.

Izmjene i dopune legislativnog okvira se, prije svega, odnose na usklađivanje postojećeg entitetskog i zakonodavstva Brčko distrikta BiH, kako bi se ispoštovale odluke Ustavnog suda BiH i Evropskog suda za ljudska prava u Strasbourgu, te na ograničenje ili brisanje odredbi zakonâ koje odugovlače postupak, kao i na otklanjanje postojećih manjkavosti i nedorečenosti postojećih zakonâ o izvršnom postupku, ali i definiranje zakonskog okvira za animiranje i obavezivanje tražioca izvršenja da bude aktivniji u provođenju izvršnog postupka.

Pored unapređenja postojećeg zakonodavnog okvira izvršnog postupka u BiH, Radna grupa je imala zadatak i da definiše odgovarajući sistem izvršnog postupka koji je primjenljiv u BiH, a koji bi podrazumijevao mogućnost uvođenja profesionalnih izvršilaca u pravni sistem u BiH. S tim u vezi Radna grupa je zauzela stav da to pitanje bude dio dugoročne reforme izvršnog postupka u BiH, na kojoj će se raditi u nastavku aktivnosti Radne grupe, usklađenim s Mišljenjem Evropske komisije o zahtjevu BiH za članstvo u EU, gdje je, u okviru poglavlja koje se odnosi na pravosuđe i osnovna prava, naglašeno da BiH treba da revidira zakone o izvršnom postupku u entitetima i Brčko distriktu, u cilju smanjenja broja neriješenih predmeta vezanih za komunalne usluge, oslobađajući sudove tereta nespornih potraživanja.

Razvoj mobilne aplikacije za prodaju pokretnih stvari izvršenika

Jedan od ključnih faktora koji utiče na efikasnu naplatu potraživanja predstavlja izbor sredstva izvršenja, navedenog u prijedlogu za izvršenje. Veliki broj izvršnih predmeta se provodi na pokretnim stvarima izvršenika, što za posljedicu ima činjenicu da se izvršni postupak vrlo često završava obustavom zbog nepostojanja interesa za oglašene stvari i nemogućnosti namirenja. Praksa je pokazala da za kupovinu pokretnih stvari u okviru sudskih prodaja ne postoji veliki interes javnosti, s obzirom da takve stvari, nakon popisa, najčešće ostaju u posjedu izvršenika, te potencijalni kupci nemaju stvarni uvid u izgled stvari koje se prodaju.

S ciljem unapređenja navedenog segmenta izvršnog postupka, odnosno kako bi se potencijalni kupac upoznao s izgledom, stanjem i ostalim karakteristikama popisane stvari koja je oglašena za prodaju, tokom prethodne godine je izrađena mobilna aplikacija za sudske izvršioce, kojom je omogućeno oglašavanje prodaje pokretnih stvari na web-stranicama sudova.

Zahvaljujući toj aplikaciji, rad sudskih izvršilaca je unaprijeđen, te oni sada imaju mogućnost da na terenu, prilikom popisa i procjene stvari, putem ove aplikacije, ostvare uvid u „elektronski spis” predmeta, pokretnu stvar uslikaju, te sve informacije i slike pokretne stvari elektronskim putem dostave postupajućem sudiji, kako bi isti, u skladu sa zakonom utvrđenom procedurom, nastavio daljnji postupak i pokrenuo objavu i prodaju.

S druge strane, omogućen je brži i lakši uvid u prodaju pokretnih stvari i na taj način je ubrzan proces prodaje i postupak naplate.

U toku 2019. godine mobilna aplikacija je instalirana u pilot sudovima (Osnovni sud u Bijeljini, Osnovni sud u Banjoj Luci, Općinski sud u Sarajevu, Općinski sud u Zenici i Općinski sud u Tuzli) te će u narednom periodu biti implementirana i u drugim sudovima u BiH.

Reorganizacija poslovnih procesa u izvršnim odjeljenjima i jačanje uloge i edukacije sudskih izvršilaca

Nedovoljna efikasnost u pogledu izvršnog postupka je u određenoj mjeri uzrokovana i neadekvatnom organizacijom rada u okviru sudova, te nedovoljnom obučenošću sudskih izvršilaca. Prepoznajući tu činjenicu, VSTV je u prethodnom periodu poduzeo niz aktivnosti usmjerenih na pronalaženje rješenja za reorganizaciju poslovnih procesa u određenom broju sudova, te unapređenje rada sudskih izvršilaca.

U svrhu dodatnih edukacija sudskih izvršilaca, uspostavljena je saradnja s entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca, kako bi se, u okviru obuka za sudije, definirale i teme u kojima bi učestvovali i sudski izvršoci.

Kad je u pitanju reorganizacija poslovnih procesa u izvršnim odjeljenjima, navedenoj aktivnosti je prethodila analiza rada izvršnih odjeljenja određenog broja pilot sudova, kroz koju je definiran niz prijedloga i preporuka za unapređenje rada izvršnih odjeljenja, primjenljivih na sve prvostepene sudove u BiH. Najznačajniji prijedlozi i preporuke su se odnosile na kreiranje adekvatnih planova na nivou svakog suda, omogućavanje delegiranja određenih poslova i radnih zadataka sa sudije na daktilografa ili sudskog pripravnika, te s daktilografa na pripravnika, zatim na uvođenje konstantnog stručnog usavršavanja sudskih izvršilaca, ujednačavanje sudske prakse, definiranje jasnog, unificiranog i transparentnog troškovnika izvršenja, kao i unapređenje prodaja pokretnih stvari pomoću oglašavanja istih na web-portalima sudova.

Također, budući da je primjetno različito postupanje sudskih izvršilaca na terenu, kao i nedostatak osnovnih znanja za poduzimanje izvršnih radnji, u okviru realizacije ove aktivnosti su organizirane i dvije radionice za sudske izvršioce, s ciljem razmjene znanja i praktičnih iskustava. Također, izrađen je i distribuiran detaljan Priručnik za sudske izvršioce s obrascima. Osnovna svrha ovog priručnika je, prije svega, da olakša rad novoimenovanim sudskim izvršiocima, s obzirom na to da detaljno obrazlaže sva ovlaštenja koja izvršioци imaju u okviru izvršnog postupka, ali i da doprinese ujednačenom postupanju sudskih izvršilaca na terenu.

4.1.5 Implementacija SOKOP-Mal sistema

SOKOP-Mal je sistem za elektronsko podnošenje i obradu predmeta male vrijednosti / tzv. „komunalnih“ predmeta. Na dan 31. 12. 2019. godine u obradi je 1.402.565 predmeta, što predstavlja 77,76% od ukupnog broja komunalnih predmeta u pravosuđu BiH.

Tokom 2019. godine VSTV BiH je proveo značajne aktivnosti kako radi unapređenja samog predmetnog sistema, tako i radi razvoja i širenja korisničke mreže sudova, te pokretača postupaka.

Širenje korisničke mreže

Proširenje korisničke mreže SOKOP-Mal sistema, u skladu s Odlukom VSTV-a BiH o obaveznoj primjeni sistema za sve prvostepene sudove u BiH, podrazumijeva povećanje broja sudova i tražilaca izvršenja/tužilaca kao korisnika sistema. U tom smislu, tokom 2019. godine su održani sastanci sa sudovima koji još uvijek ne primjenjuju sistem u svom radu, te s javnim komunalnim poduzećima s područja Zeničko-dobojskog i Unsko-sanskog kantona.

Održavanje sastanaka je vršeno s ciljem prezentacije SOKOP-Mal sistema i početka primjene od strane sudova i komunalnih poduzeća. Sa sudovima je dogovoren način i početak implementacije, te je započet unos starih predmeta u sistem.

Sistemu su u toku 2019. godine pristupili sljedeći sudovi:

- Općinski sud u Bugojnu,
- Općinski sud u Cazinu,
- Općinski sud u Bihacu i

- Općinski sud u Visokom.

Također, pregovori o pristupanju sistemu započeti su i s Općinskim sudom u Zavidovićima, te Općinskim sudom u Žepču.

Pored navedenih sudova, tokom 2019. godine sistemu su, kao tražioci izvršenja/tužioci, pristupili (ili su u fazi pristupa) JP Komunalno Vareš, Komunalno d.o.o. Breza, JKP Visoko i JP Grijanje Kakanj.

Dakle, na kraju 2019. godine u SOKOP-Mal sistemu obradu komunalnih predmeta vrši ukupno 30 prvostepenih sudova i 23 tražioca izvršenja/tužioca u Bosni i Hercegovini.

Unapređenje SOKOP-Mal sistema i njegovih funkcionalnosti

U toku 2019. godine VSTV je poduzeo veliki broj aktivnosti na unapređenju SOKOP-Mal sistema, od kojih su najznačajnije:

a) Unapređenje parničnog modula SOKOP-Mal sistema

Parnični dio SOKOP-Mal sistema predstavlja dodatnu funkcionalnost kojom je omogućeno elektronsko slanje tužbi i obrada parničnih predmeta u sporovima male vrijednosti. Specifičnost ove funkcionalnosti se ogleda u mogućnosti slanja i obrade predmeta u kojima vrijednost tužbenog zahtjeva ne prelazi iznos od 5.000 KM i za koje se kao dokaz može koristiti, pored eventualnih drugih dokaza, izvod iz knjigovodstvene evidencije.

U toku 2019. godine održani su sastanci s pokretačima postupka koji će koristiti navedeni modul sistema (Sarajevostan d.o.o, JKP Visoko i JKP Vareš). Na spomenutim sastancima je prezentiran način rada i prednosti sistema, nakon čega su dostavljene saglasnosti za pristup sistemu, te je pokrenuta procedura nabavke digitalnih certifikata.

Potrebno je naglasiti da sudovi koji implementiraju sistem već imaju mogućnost korištenja navedene funkcionalnosti, a aktivnosti Projekta se provode u cilju povećanja broja vanjskih korisnika koji podnose tužbe sudovima radi prinudne naplate svojih potraživanja.

b) Razvoj nove generacije SOKOP-Mal sistema

Razvoj nove generacije SOKOP-Mal sistema podrazumijeva korištenje novih tehnologija koje će omogućiti prevladavanje trenutnih nedostataka sistema, uvođenje novih funkcionalnosti, povećanje sigurnosti i zaštite podataka, kao i brzine sistema i njegovih aplikacija. Uspostavljanje i razvoj nove generacije SOKOP-Mal sistema omogućit će, u konačnici, održavanje i upravljanje sistemom u okviru IKT odjela Sekretarijata VSTV-a BiH.

Također, u toku 2019. godine je izrađena nova funkcionalnost sistema (tzv. Public modul), koja podrazumijeva pristup sudskom predmetu putem interneta od strane izvršenika uz korištenje pristupnog koda. Na taj način će i izvršenici biti u mogućnosti u svakom trenutku izvršiti uvid u predmet, te isti pratiti. Ova funkcionalnost je razvijena po uzoru na funkcionalnost JPK-a (jedinstveni pristupni kod za stranke u postupku) u CMS sistemu i ista doprinosi povećanju nivoa transparentnosti sudskih postupaka.

4.1.6 Rekonstrukcija, adaptacija i modernizacija objekata pravosudnih institucija radi unapređenja pružanja usluga građanima

Svjestan da su funkcionalna infrastruktura i tehnička opremljenost pravosudnih institucija *conditio sine qua non* povećanja efikasnosti pravosuđa, VSTV je, kroz realizaciju Projekta ICEA, koji je podržala Švedska, posebnu pažnju usmjerio na stvaranje preduvjeta za izgradnju i rekonstrukciju zgrada pravosudnih institucija, s ciljem izgradnje efikasnijeg pravosudnog sistema i pružanja boljih usluga građanima.

Imajući to u vidu, VSTV je i tokom 2019. godine nastavio da provodi aktivnosti u pogledu iznalaženja finansijskih sredstva za rekonstrukciju pravosudne infrastrukture, radi izgradnje modernog i funkcionalno opremljenog radnog prostora za nosioce pravosudnih funkcija, te stručno i tehničko osoblje u pravosuđu.

Proces rekonstrukcije i izgradnje zgrada pravosudnih institucija, s obzirom na njihovu arhitektonsku i funkcionalnu kompleksnost, predstavlja izuzetno složen i logistički zahtjevan

posao, koji podrazumijeva provođenje čitavog niza zakonom definiranih faza koje prethode izgradnji ili rekonstrukciji, a koji je predstavljen u dijagramu ispod.

Grafikon 6: Proces izrade tehničke dokumentacije i ishodovanja građevinske dozvole

Prikazane faze spomenutog procesa podrazumijevaju angažman velikog broja stručnih osoba, kao i interakciju s nadležnim institucijama iz oblasti urbanizma i građenja, što dovoljno govori o veličini problema s kojim se VSTV uhvatio u koštac svih prethodnih godina, uključujući i 2019.

VSTV je, uz finansijsku podršku Švedske, putem Projekta ICEA II, proveo prikazani proces, s ciljem izrade projektne dokumentacije za sljedeće pravosudne institucije čija bi se izgradnja i rekonstrukcija finansirala putem programa IPA 2017:

- Osnovni sud u Mrkonjić Gradu (rekonstrukcija zgrade),
- Osnovni sud u Prnjavoru (rekonstrukcija zgrade),
- Općinski sud u Žepču (izgradnja zgrade),
- Okružno javno tužilaštvo u Bijeljini (izgradnja zgrade).

Infrastrukturalna i tehnička rješenja postojećih zgrada navedenih pravosudnih institucija nisu mogla odgovoriti potrebama modernog, efikasnog i građanima prilagođenog pravosuđa, s aspekta funkcionalnosti, energetske efikasnosti, prilagođenosti osobama s poteškoćama, kao i s aspekta sigurnosti. Razlozi neispunjavanja minimalnih uvjeta u navedenim segmentima su opisani u donjem tabelarnom pregledu.

Grafikon 7: Pregled infrastrukturnih nedostataka zgrada pravosudnih institucija

Nefunkcionalnost	Energetska neefikasnost	Neprilagođenost osobama s poteškoćama	Nezadovoljavajuća sigurnost
• Nedostatak prostora • Neuvjetan arhivski prostor • Loša mrežna infrastruktura	• Velika potrošnja energije • Povećana emisija stakleničkih gasova • Nepostojanje termo fasada	• Nepostojanje pristupnih rampi • Otežano kretanje slijepim i slabovidim osobama	• Nepostojanje protuprovalnih folija/sigurnosnih rešetki • Neadekvatan prostor za sudsku policiju • Neadekvatan sistem videonadzora i vatro dojave

Izradom projektne dokumentacije za rekonstrukciju ili izgradnju objekata spomenutih pravosudnih institucija obuhvaćeni su svi segmenti predstavljeni u prethodnoj tabeli, te su projektirana rješenja značajnog unapređenja svih aspekata u pogledu funkcionalnosti, energetske efikasnosti, te prilagođenosti osobama s poteškoćama, kao i u pogledu sigurnosti.

Slika 6: Budući izgled nove zgrade Općinskog suda u Žepču (3D prikaz)**Slika 7: Budući izgled rekonstruirane zgrade Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu (3D prikaz)**

Slika 8: Budući izgled nove zgrade Okružnog javnog tužilaštva u Bijeljini (3D prikaz)

Ukupna vrijednost izrađene projektne dokumentacije, kao i svih potrebnih elaborata (geomehanički izvještaji, urbanističko-tehnički uvjeti, elaborati o energetske efikasnosti objekata, revizija projektne dokumentacije), iznosila je cca 160.000 KM bez uključenog PDV-a, što predstavlja značajan doprinos Švedske pravosuđu u BiH.

Dodatni značaj, kvalitet i doprinos ovih projektnih aktivnosti ogleda se u činjenici da su njenom realizacijom stvoreni preduvjeti za povlačenje sredstava iz pristupnih fondova Evropske unije, putem programa IPA 2017, kojim su planirana sredstva za rekonstrukciju, odnosno izgradnju navedenih zgrada pravosudnih institucija u ukupnoj procijenjenoj vrijednosti od cca 1.960.000 EUR.

Također, potrebno je naglasiti da je u 2019. godini, na osnovu tehničke dokumentacije koju je osigurao VSTV, ishodovano odobrenje za građenje aneksa zgrade Općinskog suda u Zenici, te rekonstrukcija dijela postojećeg objekta, dok se početak radova očekuje u toku 2020. godine.

Konačno, važno je naglasiti na ovom mjestu da stvaranje modernih i funkcionalnih infrastrukturnih uvjeta u pravosuđu BiH ostaje dio trajne posvećenosti VSTV-a BiH, kao značajan aspekt u izgradnji efikasnog i kvalitetnog pravosudnog sistema po mjeri građana.

4.2 Efikasnost tužilaštava

VSTV u okviru svojih nadležnosti, a na osnovu statističkih podataka, redovno prati stanje kada je u pitanju efikasnost rada svih tužilaštava u Bosni i Hercegovini.

Prema podacima iz 2019. godine, vidljivo je da je u svim tužilaštvima u BiH došlo do povećanja broja neriješenih KT predmeta (predmeti protiv poznatih počinilaca). Tako je 31. 12. 2019. godine zabilježeno 13.546 neriješenih KT predmeta, što je za 3% više u odnosu na broj neriješenih predmeta 31. 12. 2018. godine, kada je taj broj iznosio 13.191.

Grafikon 8: Broj neriješenih predmeta u tužilaštvima

U toku 2019. godine tužilaštva su podigla 11.485 optužnica, od čega 225 optužnica za krivična djela korupcije, što je za 3% više u odnosu na broj podignutih optužnica za krivična djela korupcije u toku 2018. godine, kada je podignuto 218 optužnica.

Stalna komisija za efikasnost tužilaštava je u 2019. godini održala 16 sastanaka na kojima su razmatrana aktuelna pitanja od značaja za rad tužilaštava u Bosni i Hercegovini. Prioritet rada Stalne komisije za efikasnost rada tokom 2019. godine bila je realizacija aktivnosti iz Akcionog plana za realizaciju *Peer Review* preporuka Evropske komisije za oblast borbe protiv korupcije, organiziranog kriminala i pranja novca.

Na prijedlog Stalne komisije za efikasnost tužilaštava, VSTV je na sjednici održanoj 17. 4. 2019. godine usvojio Pravilnik o dopunama Pravilnika o orijentacionim mjerilima za rad tužilaca u tužilaštvima u BiH, u kojem su posebno vrednovani predmeti korupcije na visokom nivou. Obaveza vrednovanja korupcije na visokom nivou proizašla je iz *Peer Review* preporuka Evropske komisije za oblast borbe protiv korupcije, organiziranog kriminala i pranja novca.

Na sjednici VSTV-a održanoj 23. i 24. 1. 2019. godine usvojene su Smjernice za glavne tužioce o uključivanju finansijskih istraga prilikom provođenja istrage u predmetima korupcije, organiziranog kriminala i pranja novca. Smjernicama je propisana obaveza za tužioce da, prilikom donošenja naredbe o provođenju istrage kod određenih krivičnih djela, procijene da li postoji osnov za istovremeno pokretanje finansijske istrage.

S ciljem realizacije *Peer Review* preporuka za oblast borbe protiv korupcije, organiziranog kriminala i pranja novca, VSTV je, na prijedlog Stalne komisije za efikasnost tužilaštava, na sjednici održanoj 27. 11. 2019. godine usvojio Smjernice za donošenje obavezujućeg uputstva o dodatnim kriterijima za zaključivanje sporazuma o priznanju krivice u predmetima korupcije, organiziranog kriminala i u drugim vrstama predmeta.

Stalna komisija za efikasnost tužilaštava je realizirala sve aktivnosti iz Akcionog plana za realizaciju *Peer Review* preporuka Evropske komisije za oblast borbe protiv korupcije, organiziranog kriminala i pranja novca čiji je rok realizacije bio 31. 12. 2019. godine.

Značajan dio rada Stalne komisije za efikasnost tužilaštava tokom 2019. godine se odnosio na praćenje procesa ocjenjivanja tužilaca u tužilaštvima odnosno na primjenu novih kriterija za ocjenjivanje rada tužilaca, u kojima preovladavaju kvalitativni elementi ocjenjivanja rada.

Projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa” je inicirao uspostavljanje koordinacionog tijela glavnih tužilaca Tužilaštva Bosne i Hercegovine, Republičkog javnog tužilaštva Republike Srpske, Federalnog tužilaštva FBiH i Tužilaštva Brčko distrikta BiH čiji je prevashodni zadatak rješavanje sukoba nadležnosti između tužilaštava. Uspostavljanje ovog koordinacionog tijela predstavlja realizaciju mjere sa XV. konferencije glavnih tužilaca i predsjednika sudova koja je održana u Neumu 24. i 25. 4. 2019. godine, kojom se VSTV obavezao na njegovo uspostavljanje, sve dok se ne usvoje odgovarajući zakonski propisi koji će regulirati pitanje rješavanja sukoba nadležnosti.

Projekt jačanja tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa, u partnerstvu sa USAID-ovim projektom pravosuđa, nastavio je i tokom 2019. godine pružati podršku tužilačkom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine, tužilačkom sistemu Republike Srpske, Tužilaštvu Brčko distrikta, kao i Tužilaštvu Bosne i Hercegovine u izradi trogodišnjih strateških planova za period 2019–2021. godine, pripremi godišnjih planova za 2019. godinu i godišnjih izvještaja za 2018. godinu za sva pojedinačna tužilaštva, kao i održavanju redovnih kolegija glavnih tužilaca Federacije BiH i kolegija glavnih tužilaca Republike Srpske.

Kontinuirana praksa srednjoročnog strateškog planiranja i održavanja kolegija glavnih tužilaca omogućila je stvaranje jasnih zajedničkih pravaca djelovanja, a redovno praćenje provedbe strateških planova i razmatranje aktuelnih problema rezultiralo je većim stepenom odgovornosti i boljom komunikacijom unutar tužilaštava.

VSTV je kroz projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta” finalizirao usklađivanje Liste podzakonskih (internih) akata u tužilaštvima Bosne i Hercegovine, čija obaveza donošenja proizilazi iz važećeg pravnog okvira, i dostavio je tužilaštvima u Bosni i Hercegovini, s ciljem standardizacije internih akata u svim tužilaštvima u BiH.

Projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa” inicirao je donošenje Uputstva za sačinjavanje statističkih izvještaja o radu tužilaštava korištenjem Sistema za podršku i odlučivanje (SIPO) (u daljnjem tekstu: Uputstvo).

VSTV BiH je na sjednici održanoj 28. 11. 2019. godine usvojio Uputstvo i isto je dostavljeno svim tužilaštvima u BiH.

Uputstvo je nastalo kao potreba VSTV-a da razvije sistem statističkog izvještavanja koji je sposoban pružiti pravovremene i pouzdane statističke podatke potrebne za planiranje i praćenje rada tužilaštava.

Uputstvo omogućava da VSTV BiH i tužilaštva u Bosni i Hercegovini, korištenjem tehničkih mogućnosti Sistema za izvještavanje i podršku odlučivanju (SIPO) i Sistema za automatsko upravljanje predmetima u tužilaštvima (TCMS), statističke izvještaje o radu tužilaštava sačinjavaju po istoj metodologiji.

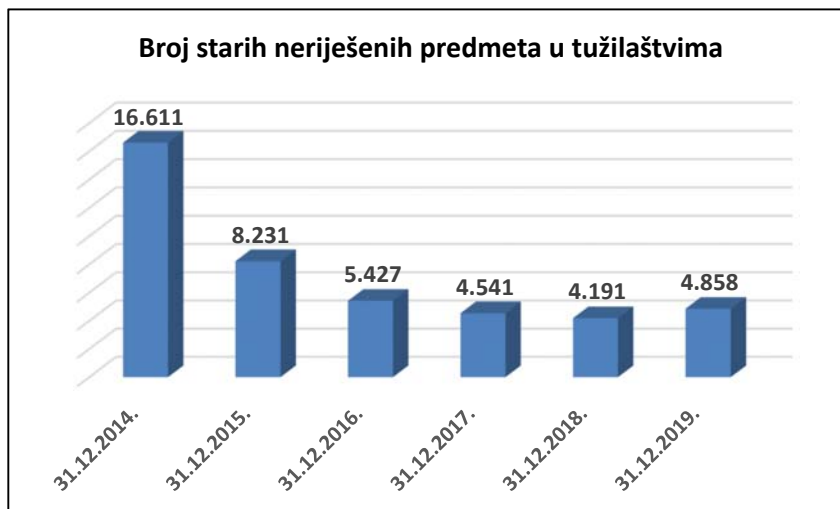
4.2.1 Analiza stanja i mjere za rješavanje starih predmeta u tužilaštvima

Sva tužilaštva u BiH koja u radu imaju stare neriješene predmete su i na početku 2019. godine donijela planove za rješavanje starih predmeta (neriješeni predmeti stariji od dvije godine) kako je propisano važećim Uputstvom za izradu planova za rješavanje starih predmeta u tužilaštvima u BiH.

Ukupan stepen realizacije planova u svim tužilaštvima u BiH na kraju 2019. godine bio je 74%.

U toku 2019. godine u tužilaštvima u BiH riješeno je 2.289 starih predmeta.

Ukupan broj neriješenih starih predmeta u tužilaštvima u BiH na dan 31. 12. 2019. godine (4.858) bio je 71% manji od ukupnog broja neriješenih starih predmeta na dan 31. 12. 2014. godine (16.611).

Grafikon 9: Broj starih neriješenih predmeta u tužilaštvima

4.2.2 Unapređenje zajedničkog rada tužilaca i policije

Uspješna saradnja između tužilaštava i agencija za provođenje zakona predstavlja ključni faktor za uspješan rad tužilaštava u BiH. S tim u vezi u okviru aktivnosti Projekta jačanja tužilačkih kapaciteta, VSTV djeluje na dva nivoa u ovoj oblasti – strateškom i operativnom.

Tokom 2019. godine održana su četiri sastanka rukovodilaca tužilaštava i policijskih tijela na strateškom nivou (Strateški forum) na kojima učestvuju glavni tužilac Tužilaštva BiH, glavni federalni tužilac Federalnog tužilaštva FBiH, glavni republički tužilac Republičkog javnog tužilaštva Republike Srpske i glavni tužilac Tužilaštva Brčko distrikta, te direktor Državne agencije za istrage i zaštitu, direktor Federalne uprave policije, direktor Policije Republike Srpske i šef Policije Brčko distrikta.

Strateški forum raspravlja o značajnim pitanjima za efikasan rad i saradnju tužilaštava i policije, te je tokom 2019. godine forum razgovarao na sljedeće teme:

- jačanje kapaciteta i ujednačavanje organizacione strukture u odjelima za borbu protiv korupcije u tužilaštvima i u policijskim tijelima,
- zajedničke edukacije tužilaca i ovlaštenih službenih osoba na temu procesuiranja korupcije i organiziranog kriminala,
- insistiranje na dosljednoj primjeni odredbi Uputstva o saradnji tužilaca i ovlaštenih službenih osoba koje se odnose na postupanje s anonimnim prijavama i jačanje nadzora rukovodilaca nad primjenom Uputstva,
- kontinuirana prezentacija statističkih podataka radi praćenja rezultata rada u borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala,
- pružanje podrške tužilaštvima od strane policijskih tijela,
- saradnja tužilaštava i policijskih tijela u istraživanju ratnih zločina.

Kada je u pitanju saradnja tužilaštava i policijskih tijela na operativnom nivou, trenutno je uspostavljeno i samostalno funkcionira 17 operativnih foruma u BiH. U toku 2019. godine organiziran je Okrugli sto „Saradnja tužilaštava i policijskih tijela u okviru uspostavljenih operativnih foruma” gdje su se razmjenjivale dobre prakse primjene važećeg Protokola o uspostavi Forum za saradnju.

VSTV je kroz projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa” nastavio da zagovara praksu uspostavljanja stalnih zajedničkih istražnih timova tužilaštava i policije, te je, pored ranije uspostavljenih timova, u toku 2019. godine počeo da funkcionira stalni zajednički istražni tim Okružnog javnog tužilaštva u Doboju i Policijske uprave Doboju, za rad na predmetima privrednog, organiziranog kriminala i korupcije.

4.2.3 Transparentnost rada tužilaštava, podrška nevladinim organizacijama i udruženjima tužilaca

Projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa” je nastavio s kontinuiranom praksom implementacije aktivnosti u cilju poboljšanja kvaliteta i kvantiteta usluga, kao i ukupnog tretmana osoba koje stupaju u kontakt s tužilačkim sistemom. Na kraju 2019. godine tužilaštva u BiH implementirala su 86% Strategije za postupanje s osobama koje dolaze u kontakt s tužilaštvima u BiH.

Koristeći razvijene mehanizme za mjerenje kvantiteta i kvaliteta odnosa s javnošću tužilaštava, VSTV je nastavio da prati ove pokazatelje putem godišnjih izvještavanja tužilaštava i isti se koriste kao indikator za realizaciju jednog od strateških ciljeva definiranih u strateškim okvirima tužilačkog sistema RS i FBiH.

Segment odnosa s javnošću policije i tužilaštava je dodatno unaprijeđen, te je tokom 2019. godine nastavljeno s praksom održavanja redovnih sastanaka za glasnogovornike tužilaštava i policijskih agencija u BiH. Projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa” organizirao je i regionalnu konferenciju kojoj je prisustvovalo 40 predstavnika policijskih agencija i tužilaštava iz BiH, Srbije, Hrvatske i Crne Gore.

Projekt je nastavio s kontinuiranom podrškom tužilaštvima kroz angažman nevladinih organizacija za efikasniju implementaciju Strategije za postupanje s osobama koje dolaze u kontakt s tužilaštvima. Ova podrška predstavnika nevladinih organizacija usmjerena je na segmente povećanja transparentnosti tužilaštava, podrške žrtvama i svjedocima i povećanu interakciju tužilaštava s lokalnom zajednicom.

U okviru Projekta su napravljena i putem javnih oglašivača i socijalnih medija emitirana tri kratka edukativna videa s ciljem informiranja javnosti o radu tužilaštava, i to u sljedećim područjima: 1) prava djece u krivičnom postupku; 2) kako prijaviti nasilje u porodici; i 3) stvari koje je potrebno znati ako ste oštećena stranka / svjedok.

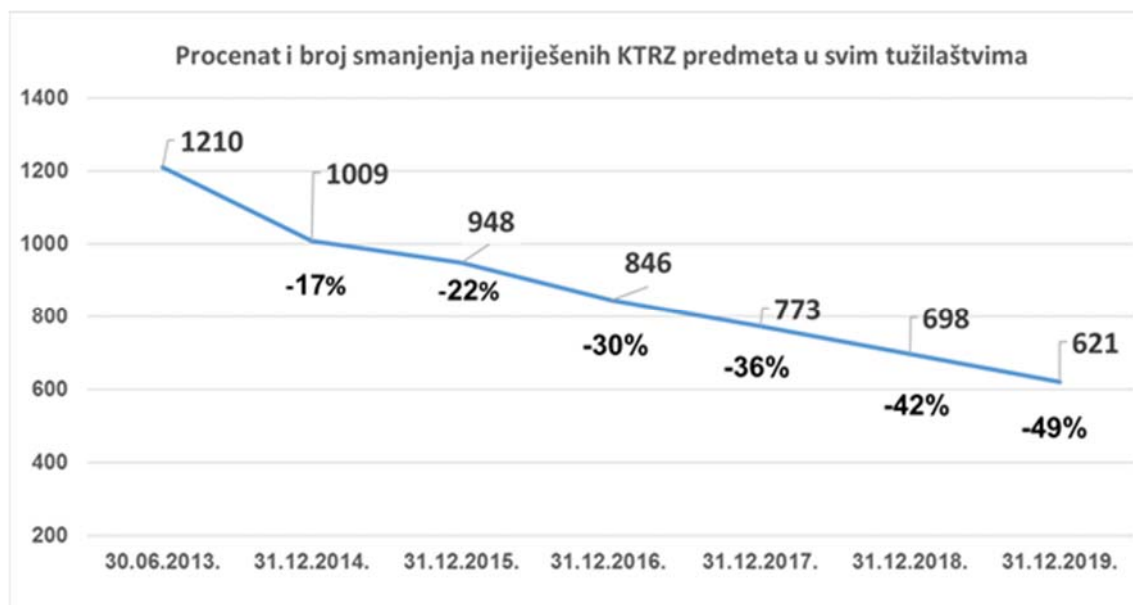
S ciljem pružanja odgovora realnim zahtjevima i očekivanjima medija i javnosti u transparentnom djelovanju tužilaštava, projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa” je izradio i distribuirao Priručnik za javni nastup u medijima za tužioce u tužilaštvima u BiH.

4.3 Informacije o aktivnostima na procesuiranju predmeta ratnih zločina

Kada je riječ o predmetima ratnih zločina, VSTV BiH je i tokom 2019. godine nastavio s provedbom aktivnosti projekta „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH”, faza IPA 2013 i IPA 2017, kako bi se unaprijedila efikasnost procesuiranja ovih predmeta. U okviru provedbe relevantnih aktivnosti, VSTV BiH je, uz pruženu stručnu i tehničku podršku Nadzornom tijelu za praćenje provođenja Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina, vršio kontinuirano praćenje implementacije Uputstva za izradu planova za rješavanje predmeta ratnih zločina u tužilaštvima u BiH i u okviru svojih nadležnosti poduzeo mjere usmjerene ka unapređenju dinamike procesuiranja. Tako je na kraju 2019. godine registrirano smanjenje broja neriješenih KTRZ predmeta za 49%³⁵. Naime, zaključno sa 31. 12. 2019. godine sva tužilaštva u BiH imaju u radu ukupno 621 neriješen KTRZ predmet. Kako je istaknuto ranije u Izvještaju, projektne aktivnosti su nastavljene u okviru paketa podrške IPA 2017.

³⁵ Iskazana vrijednost realizacije projektnog cilja ostvarena je u odnosu na polaznu osnovu od 1210 neriješenih KTRZ predmeta registriranih u julu 2013. godini. S obzirom na to da se smanjenje broja neriješenih KTRZ predmeta mjeri u okviru implementacije projekta „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH”, više informacija o ostvarenim rezultatima navedeno je u poglavlju 1. „Evropske integracije”, *Podrška Evropske unije pravosuđu BiH u implementaciji Državne strategije i procesuiranju predmeta ratnih zločina – realizacija i nastavak*.

Grafikon 10: Dinamika procesuiranja KTRZ predmeta ratnih zločina u periodu 30. 6. 2013 – 31. 12. 2019. godine

Poglavlje 5: KVALITET RADA PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA

5.1 Pokazatelji o kvalitetu rada sudova u 2019. godini

U ovom dijelu Godišnjeg izvještaja prikazani su podaci o ostvarenom kvalitetu odluka sudova, koji su za 2019. godinu obračunati prema kriterijima VSTV-a BiH³⁶. Pored navedenih podataka, u ovom dijelu Izvještaja posebno su prikazani i statistički pokazatelji o ishodu postupaka koji su tokom 2019. godine okončani po pravnom lijeku pred višestepenim sudovima (podaci o ožalbenim odlukama). Ovi pokazatelji o ožalbenim odlukama nisu dovoljni da se izvrši obračun kvaliteta rada sudova, ali oni omogućavaju čitaocu da dobije više informacija o procentu potvrđenih i ostalih odluka posmatrano u odnosu na one na koje su stranke u postupku uložile pravni lijek.

5.1.1 Kvalitet odluka i statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama

Kvalitet odluka u sudovima prema kriterijima VSTV-a BiH

Kvalitet odluka nosilaca pravosudne funkcije u sudu se obračunava na bazi procenta ukinutih odluka u odnosu na ukupan broj potvrđenih, preinačenih i ukinutih odluka od strane suda više instance, te procenta ukinutih i preinačenih odluka u odnosu na ukupan broj donesenih odluka na koje se može izjaviti pravni lijek. Pojedinačni rezultati nosilaca pravosudnih funkcija se koriste za izračunavanje kolektivnog kvaliteta odluka suda.

Sudovi u Bosni i Hercegovini u toku 2019. godine ostvarili su kvalitet rada kako slijedi:

Tabela 9: Kvalitet rada sudova

Sud ³⁷	Kvalitet rada u 2018. godini	Kvalitet rada u 2019. godini
Sud Bosne i Hercegovine	95%	95%
Viši privredni sud Banja Luka	88%	88%
Kantonalni sudovi	92%	91%
Okružni sudovi	90%	91%
Okružni privredni sudovi	90%	90%
Općinski sudovi	91%	90%
Osnovni sudovi	86%	85%
Osnovni sud Brčko distrikta BiH	90%	86%

Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama

U ovom dijelu Godišnjeg izvještaja prikazani su statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama (odlukama na koje je izjavljen pravni lijek).

Sud Bosne i Hercegovine

Potvrđeno je 988 ili 86% ožalbenih odluka, preinačeno je 87 ili 8%, ukinuto 49 ili 4%, a djelimično je ukinuto 29 ili 3% ožalbenih odluka. Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama, prema unutrašnjoj organizaciji Suda Bosne i Hercegovine, prikazani su u tabeli u nastavku:

³⁶ Član 16. Kriterija za ocjenjivanje rada sudija u Bosni i Hercegovini

³⁷ Za Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine, Vrhovni sud Republike Srpske, te Apelacioni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ne utvrđuje se kvalitet sudskih odluka.

Tabela 10: Sud Bosne i Hercegovine

Odjeljenje	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Krivično	89%	87%	7%	8%	3%	4%	1%	1%
Upravno	85%	85%	7%	8%	5%	4%	3%	3%
Apelaciono	87%	87%	4%	4%	3%	3%	6%	6%

Viši privredni sud u Banjoj Luci

Potvrđeno je 86 ili 74% ožalbenih odluka, preinačeno je 13 ili 11%, ukinuto 14 ili 12%, a djelimično su ukinute 4 ili 3% ožalbenih odluka. Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama prikazani su u tabeli u nastavku:

Tabela 11: Viši privredni sud u Banjoj Luci

Vrsta predmeta	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Građanski – PŽ	71%	74%	12%	11%	14%	12%	3%	3%

Kantonalni i okružni sudovi

Potvrđeno je 2.683 ili 80% ožalbenih odluka kantonalnih sudova, preinačeno je 312 ili 9%, ukinuto 315 ili 10%, a djelimično je ukinuto 35 ili 1% ožalbenih odluka.

Potvrđeno je 1.134 ili 70% ožalbenih odluka okružnih sudova, preinačeno je 318 ili 20%, ukinuto 154 ili 9%, a djelimično je ukinuta 21 ili 1% ožalbenih odluka.

Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama u kantonalnim i okružnim sudovima, prema vrstama predmeta, prikazani su u tabelama u nastavku:

Tabela 12: Kantonalni sudovi

Vrsta predmeta	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Građanski	84%	87%	8%	9%	4%	3%	4%	1%
Krivični	70%	68%	5%	6%	23%	24%	2%	2%
Upravni	78%	73%	16%	17%	6%	10%	0%	0%

Tabela 13: Okružni sudovi

Vrsta predmeta	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Građanski	65%	57%	15%	22%	16%	16%	4%	5%
Krivični	85%	84%	7%	3%	8%	12%	0%	1%
Upravni	71%	69%	23%	25%	6%	6%	0%	0%

Okružni privredni sudovi

Potvrđene su 833 ili 80% ožalbenih odluka okružnih privrednih sudova, preinačeno je 89 ili 9%, ukinuto 120 ili 11%, a djelimično su ukinute četiri ožalbene odluke. Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama, prema sudskim referatima, prikazani su u tabeli u nastavku:

Tabela 14: Okružni privredni sudovi

Referat	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Privredni referat	80%	80%	11%	10%	9%	10%	0%	0%
Izvršni referat	77%	79%	4%	2%	19%	19%	0%	0%
Vanparnični referat	56%	75%	11%	0%	33%	25%	0%	0%
Registracija poslovnih subjekata	86%	67%	0%	11%	14%	22%	0%	0%

Općinski i osnovni sudovi

Potvrđeno je 16.968 ili 77% ožalbenih odluka općinskih sudova, preinačeno je 2.459 ili 11%, ukinuto 2.377 ili 11%, a djelimično je ukinuto 241 ili 1% ožalbenih odluka.

Potvrđeno je 6.539 ili 70% ožalbenih odluka osnovnih sudova, preinačeno je 995 ili 11%, ukinuto 1.648 ili 18%, a djelimično je ukinuto 106 ili 1% ožalbenih odluka.

Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama, prema sudskim referatima, prikazani su u tabelama u nastavku:

Tabela 15: Općinski sudovi

Referat	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Parnični referat	74%	75%	15%	14%	9%	9%	2%	2%
Privredni referat	78%	78%	9%	11%	12%	10%	1%	1%
Krivični referat	71%	67%	13%	15%	15%	17%	1%	1%
Izvršni referat	81%	83%	5%	5%	13%	12%	1%	1%
Ostalo	81%	86%	10%	5%	9%	9%	0%	0%

Tabela 16: Osnovni sudovi

Referat	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Parnični referat	71%	68%	14%	14%	13%	16%	2%	2%
Krivični referat	59%	60%	21%	15%	20%	25%	0%	0%
Izvršni referat	74%	73%	7%	6%	18%	20%	1%	1%
Ostalo	71%	70%	9%	11%	19%	18%	1%	1%

Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Potvrđeno je 608 ili 74% ožalbenih odluka, preinačeno je 74 ili 9%, ukinuto 137 ili 17% i nije bilo djelimično ukinutih ožalbenih odluka. Statistički pokazatelji o ožalbenim odlukama, prema sudskim referatima, prikazani su u tabeli u nastavku:

Tabela 17: Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Referat	Procent potvrđenih odluka		Procent preinačenih odluka		Procent ukinutih odluka		Procent djelimično ukinutih odluka	
	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.	2018.	2019.
Parnični referat	76%	79%	9%	9%	15%	12%	0%	0%
Privredni referat	88%	69%	0%	6%	12%	25%	0%	0%
Krivični referat	70%	65%	20%	26%	10%	9%	0%	0%
Izvršni referat	83%	73%	1%	2%	16%	25%	0%	0%
Ostalo	76%	74%	12%	10%	12%	16%	0%	0%

5.1.2 Unapređenje kvaliteta sudskih postupaka i sudskih odluka

Ubrzanje i podizanje kvaliteta parničnog postupka kroz timski rad unutar suda i između sudova, uz standardizaciju postupanja primjenom Smjernica za upravljanje parničnim postupkom

Na osnovu dobrih rezultata prethodno provedenih aktivnosti u Općinskom sudu u Sarajevu i Osnovnom sudu u Banjoj Luci, VSTV je u 2019. godini započeo implementaciju II faze aktivnosti, koja se odnosi na unapređenje efikasnosti i kvaliteta parničnog postupka, razvijanja profesionalnog dijaloga između prvostepenih i drugostepenih sudova, te jačanja proaktivne uloge predsjednika sudskih odjeljenja i timskog rada.

Aktivnost se provodi u okviru Projekta unapređenja kvaliteta pravosuđa, u saradnji VSTV-a, Sudske administracije Norveške i Sudskog vijeća Nizozemske. U ovoj fazi projektne aktivnosti se implementiraju u 18 ciljnih sudova u BiH (9 prvostepenih i 9 nadležnih drugostepenih sudova). Prvim osmomjesečnim periodom implementacije obuhvaćeni su: Općinski i Kantonalni sud u Tuzli, Osnovni i Okružni sud u Bijeljini i Osnovni i Apelacioni sud Brčko distrikta, dok je implementacija u Osnovnom i Okružnom sudu u Doboju, Općinskom i Kantonalnom sudu u Zenici, Općinskom sudu u Travniku i Kantonalnom sudu u Novom Travniku započela u septembru 2019. godine. Šest posljednjih ciljnih sudova bit će uključeni u projekt tokom 2020. godine.

U saradnji s nadležnim drugostepenim sudom, svi prvostepeni ciljni sudovi su razvili i usvojili Smjernice za upravljanje parničnim postupkom. Smjernice se donose s ciljem usaglašavanja tumačenja odredbi zakonâ o parničnom postupku koje utiču na trajanje i kvalitet postupka (odlaganje i odgađanje ročišta, dokazivanje...), te su se, u ranijoj fazi, pokazale kao efikasan mehanizam za postizanje spomenutog cilja. One predstavljaju interne akte sudova i neobavezujuće stavove većine sudija konkretnih sudova i u konačnici utiču na pravnu sigurnost i jednakost građana pred zakonom.

Parnična/građanska odjeljenja ciljnih prvostepenih sudova su dalje radila na standardizaciji vlastitog postupanja. U tu svrhu usvojili su i počeli koristiti tzv. kontrolne liste za ispitivanje tužbe i odgovora na tužbu, te obrazac za pripremu i vođenje parničnog postupka. Spomenuti alati višestruko utiču na efikasnost postupaka pred sudom i bolju pripremu sudije za suđenje.

Projekt je inicirao i intenzivniji profesionalni dijalog između prvostepenog i nadležnog drugostepenog suda, koji je rezultirao izradom memorandumâ o saradnji, zaključenih između sudova. Njihovim potpisivanjem, sudovi su stvorili stalni mehanizam saradnje i obavezali se poduzimati kontinuirane aktivnosti na ujednačavanju sudske prakse u okviru svojih nadležnosti, jačanju autoriteta suda i procesne discipline, jačanju uloge predsjednika sudskih

odjeljenja, te unapređenju kvaliteta rada sudija u oba suda, uz puno poštivanje nezavisnosti suda i pojedinačnog sudije.

Slike 9 i 10: Projektne aktivnosti u Osnovnom sudu u Doboju i inicijalni sastanak predstavnika ciljnih sudova povodom početka implementacije projekta

Konačno, projekte aktivnosti su bile usmjerene na jačanje uprave suda – prioritarno uloge predsjednika suda i predsjednika sudskih odjeljenja, te izmjenu organizacione kulture u vidu razvijanja timskog rada. U saradnji s Nizozemskim centrom za obuku sudija, organizirane su specijalističke edukacije na ovu temu, koje je pohađao određeni broj sudija ciljnih sudova. Također, izvršena je analiza primjene Smjernica za imenovanje predsjednika sudskih odjeljenja, koje je VSTV usvojio 2018. godine.

Sačinjavanje priručnika za izradu presuda s obrascima u skladu s evropskim standardima koncepta metodologije izrade sudskih odluka i provođenje obuke za sudije

U okviru Projekta unapređenja kvaliteta pravosuđa i uspostavljene saradnje između VSTV-a, Sudske administracije Norveške i Sudskog vijeća Nizozemske provodi se i aktivnost koja se odnosi na unapređenje kvaliteta sudskih odluka. Navedena aktivnost podrazumijeva analizu presuda u parničnom postupku na nivou cijelog bh. pravosuđa, na osnovu koje će biti izdat priručnik za izradu presuda s obrascima. U kasnijoj fazi projekta, na osnovu spomenutog priručnika, bit će vršene edukacije sudija, u saradnji s entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca.

Cilj ove aktivnosti je identifikacija najčešćih nedostataka pri izradi sudskih odluka, te prepoznavanje i usvajanje najboljih praksi, kao i uspostavljanje standarda kvaliteta u ovoj oblasti. U konačnici, cilj je strankama u postupku osigurati konciznu i razumljivu sudsku odluku s obrazloženjem u skladu s evropskim standardima.

VSTV je, s tim u vezi, formirao panel stručnjaka koji će provoditi ovu aktivnost. Panel čine, pored Gorana Nežirovića, člana VSTV-a BiH i sudije Vrhovnog suda Federacije BiH, sudije Vrhovnog suda Federacije BiH, Vrhovnog suda Republike Srpske, Apelacionog odjeljenja Suda BiH, Kantonalnog suda u Bihaću, Okružnog suda u Banjoj Luci, Apelacionog suda Brčko distrikta, te eksperti odabrani ispred Sudskog vijeća Nizozemske, te Sudske administracije Kraljevine Norveške.

Analiza presuda u parničnom postupku bit će ograničena na tehniku i metodologiju izrade odluke i neće se upuštati u evaluaciju ispravnosti odlučivanja. U cilju sveobuhvatne analize, panel se izjasnio da je potrebno imati uvid u kompletan spis predmeta, a izuzetak su odluke koje će ocjenjivati međunarodni eksperti, koji će ograničiti svoju evaluaciju na segmente za koje će im biti dovoljan samo uvid u odluku.

Na osnovu izvršene stratifikacije uzorka, osoblje VSTV-a će, u konsultaciji sa stručnjacima, metodom slučajnog odabira, identificirati 100 predmeta, vodeći računa o činjenici da uzorak treba obuhvatiti što više većih sudova.

Odluke/spisi, koji će biti predmet analize, bit će anonimizirani, a odabranim odlukama za analizu bit će dodijeljena šifra, te će evaluatorima biti proslijeđen u rad anonimizirani materijal. Nakon evaluacije, VSTV će evaluacijski obrazac, zajedno s ocjenjivanom odlukom, dostaviti postupajućem sudiji u zatvorenoj koverti. Cilj takvog postupanja je postići specifični efekt analize na pojedinačnog sudiju, nasuprot generalnog efekta koji će biti postignut objavljivanjem rezultata analize u formi smjernica i priručnika.

Jačanje kapaciteta sudova za postupanje s fokusom na predmete stečaja i likvidacije, kao i jačanje kapaciteta sudija za rješavanje ove vrste predmeta

Broj neriješenih stečajnih predmeta pred sudovima u BiH nije problematičan u mjeri u kojoj se to može reći za trajanje istih, naročito imajući u vidu značaj rješavanja ovih predmeta. Tako je na dan 31. 12. 2019. godine trajanje predmeta stečaja bilo 980 dana, što je duže za 63 dana u odnosu na 2018. godinu.

Projekt izgradnje efikasnog pravosuđa u službi građana – IPA 2017, između ostalog, fokus stavlja i na jačanje kapaciteta sudija za rješavanje predmeta stečaja. S obzirom na specifičnost stečajnih predmeta u pogledu ekonomske problematike koju isti nužno uključuju, te najčešćeg nedostatka formalnog obrazovanja stečajnih sudija u tom segmentu, često se javljaju problemi koji utiču na dugotrajno rješavanje spomenutih predmeta. Imajući to u vidu, VSTV je angažirao pet ekonomskih stručnjaka, s teorijskim i praktičnim znanjem u pogledu stečajnog postupka, s ciljem jačanja kapaciteta sudova za postupanje u predmetima stečaja.

Naime, kroz angažman ekonomskih stručnjaka izvršena je analiza izabranih arhiviranih predmeta stečaja u pet pilot sudova (općinski sudovi u Sarajevu, Tuzli i Bihaću, te okružni privredni sudovi u Banjoj Luci i Bijeljini), te su identificirani značajni i učestali problemi iz oblasti ekonomije i finansija, s kojima se suočavaju sudije u ovim predmetima, što u konačnici utiče na sporu obradu i dugotrajnost istih.

Ekonomski stručnjaci su također započeli rad na razvijanju nastavnog plana obuke i modula za efikasno provođenje najkompleksnijih predmeta u sudovima s aspekta ekonomske problematike u njima.

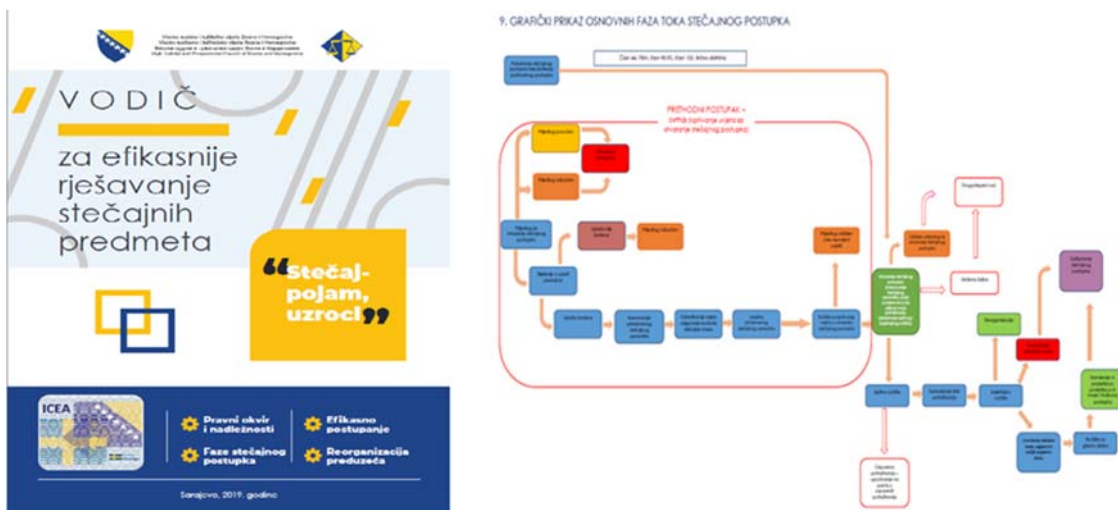
U posljednjoj fazi njihovog angažmana, izabrani ekonomski stručnjaci će, u saradnji s entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca, provesti odgovarajuću obuku trenera u pravosuđu, kako bi se osigurala održivost i kontinuitet tih aktivnosti.

Naravno, to nije jedina mjera koju je VSTV u ovom segmentu poduzeo u prethodnom periodu, budući da je još 2018. godine formirao Radnu grupu za unapređenje rješavanja predmeta stečaja i likvidacije, sa zadatkom iznalaženja modaliteta za unapređenje procesuiranja predmeta stečaja. Tokom 2019. godine Radna grupa je razmatrala plan promocije alternativnih načina rješavanja privrednih sporova, te moguće prednosti novih zakonskih rješenja u Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH, te se prema Parlamentu Federacije urgiralo za usvajanje novog Zakona o stečaju u FBiH, do čega, nažalost, još uvijek nije došlo.

Pored predmeta proizišlih iz stečaja, dodatne analize su ukazale i na činjenicu da je posebnu pažnju potrebno posvetiti i sudijama koje se tek susreću s radom na stečajnim predmetima, kao i drugim učesnicima u postupku, poput novih stečajnih upravnika, pa čak i šire javnosti.

Imajući to u vidu, VSTV je, u okviru projekta ICEA II, angažirao stručnjake na izradi Vodiča za efikasnije rješavanje stečajnih predmeta, namijenjenog primarno sudijama koji se prvi put susreću s vođenjem stečajnog postupka, koji na jednostavan i jasan način prikazuje stečajni postupak od početka do završetka.

Slika 11: Izgled naslovne strane Vodiča za efikasnije rješavanje stečajnih predmeta i prikaz sheme postupka koja je sadržana u Vodiču

Na promocijama spomenutog Vodiča, organiziranim u 2019. godini u Tesliću i Mostaru, učesnici okruglih stolova su iskazali veliko interesovanje za ovu publikaciju, te se s pravom očekuje da će u velikoj mjeri pomoći novoimenovanim sudijama, kao i sudijama koji su prvi put raspoređeni na stečajni referat.

5.1.3 Uvođenje sistema mentorstva za novoimenovane sudije i stručne saradnike

Na osnovu TAIEK stručne analize (*Peer Review*) početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini, provedene 2017. godine, VSTV je usvojio Akcioni plan za implementaciju preporuka, koji obuhvata i uvođenje mentorstva u sudove.

S obzirom da se radi o pitanju koje ima strateški značaj za pravosuđe, VSTV je od 2019. godine osigurao podršku ovom procesu putem Projekta unapređenja kvaliteta pravosuđa, koja podrazumijeva i vrijednu ekspertizu koja će doprinijeti kvalitetu uspostavljanja sistema. Naime, na sjednici u aprilu 2019. godine VSTV je oformio Radnu grupu za uvođenje sistema mentorstva u sudovima, sastavljenu od predstavnika pravosuđa iz Bosne i Hercegovine, VSTV-a te sudija iz Nizozemske i Norveške koji imaju značajno iskustvo u provođenju mentorstva (partnerske države na implementaciji projekta).

Ova Radna grupa je provela analizu zatečenog stanja i potreba za mentorstvom u bh. pravosuđu tako što je u oktobru 2019. godine održala niz fokus grupa radi sagledavanja postojećeg stanja podrške u sudovima. Rukovodeći se svim prethodnim aktivnostima i analizama urađenim u okviru Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a te rezultatima TAIEK radionice o sistemu početne obuke (januar, 2019. godina), Radna grupa je VSTV-u dala određene savjete za uvođenje mentorskog sistema.

Mentorstvo, u osnovi, treba omogućiti razvoj umijeća suđenja za novoimenovane sudije koje obuhvata sve što se ne može naći u pravnoj literaturi i odnosi se na način na koji sudije u praksi obavljaju svoju profesiju. Pravično postupanje i jednakost stranaka se nalaze u srži umijeća suđenja čega su nosioci sudijske funkcije svjesni i stoga program mentorstva neće biti koncipiran u svrhu podučavanja, nego jednostavno u svrhu davanja informacija, pružanja pomoći i usmjeravanja. Kroz mentorstvo se pruža profesionalna podrška i daju se smjernice i povratne informacije o radu, dijeli se iskustvo, a ne znanje o pravnoj nauci.

Sistemom mentorstva u sudovima će odlukom VSTV-a biti obuhvaćene kako novoimenovane sudije, tako i stručni saradnici imenovani od strane VSTV-a u sudovima u Federaciji BiH,

budući da samostalno postupaju u predmetima, za razliku od stručnih saradnika u Republici Srpskoj.

U skladu s mandatom Radne grupe, izrađen je i prijedlog okvirnog programa mentorstva, koji je u decembru 2019. godine odobrio VSTV i koji će se primijeniti u pilot fazi implementacije u 2020. godini, u dva ciljna suda: Općinskom sudu u Zenici i Osnovnom sudu u Banjoj Luci. Predviđeno je da mentorstvo obuhvati organizaciju rada, vještine vođenja ročišta/pretrisa i tehniku izrade sudskih odluka, dok će se individualni program mentorstva razraditi u zavisnosti od radnog iskustva novoimenovanog i potrebama referata na kojem će raditi.

5.1.4 Unapređenje rodne jednakosti u pravosuđu i pružanje podrške pripadnicima ranjivih grupa u ostvarenju njihovih prava

Iskazano opredjeljenje da radi na zaštiti i promociji ljudskih prava i osnovnih sloboda zagarantiranih Ustavom, te na iznalaženju i implementaciji adekvatnih mjera za postizanje ravnopravnosti spolova u pravosuđu BiH i unapređenja položaja ranjivih grupa u kontaktu s pravosuđem, VSTV je potvrdio i 2019. godine, poduzimanjem konkretnih aktivnosti u okviru projekta ICEA II.

S ciljem promjene svijesti u pravosuđu o ovoj temi, VSTV je organizirao obuke za nosioce pravosudnih funkcija, te za zaposlene u instituciji. U tom smislu, u organizaciji CEST-a FBiH, te u saradnji s Centrom ženskih prava iz Zenice, održan je seminar na temu „Rodna (ne)ravnopravnost: predrasude i stereotipi“, a na prijedlog VSTV-a, entitetski CEST-ovi su u programe obuke i stručnog usavršavanja centara za 2020. godinu uvrstili i odgovarajuće seminare/radionice na temu rodne ravnopravnosti. Pored toga, VSTV je, u saradnji s Udruženjem „Atlantska inicijativa“, organizirao dvije obuke za savjetnike i savjetnice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u BiH.

Slike 12 i 13: Početna i napredna obuka za savjetnike i savjetnice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u BiH

Također, izrađena je i distribuirana publikacija na temu predrasuda i stereotipa, namijenjena sudijama. Publikacija objašnjava pojmove stereotipa i predrasuda, te tretira pitanje posljedica takvih negativnih stavova, posebno u kontekstu provođenja zakona, kao i pitanje načina eliminacije predrasuda iz pravosudnog sistema.

Slika 14: Naslovna stranica publikacije namijenjene sudijama, na temu predrasuda i stereotipa

Pored toga, u okviru Međunarodne kampanje „16 dana aktivizma protiv rodno zasnovanog nasilja”, VSTV je, u partnerstvu s određenim profesionalnim udruženjima sudija i tužilaca u BiH, organizirao Okrugli sto na temu „Postupanje u predmetima rodno zasnovanog nasilja”.

Slika 15: Okrugli sto na temu „Postupanje u predmetima rodno zasnovanog nasilja”

Napori VSTV-a na jačanju mehanizama zaštite žrtava nasilja se ogledaju i u organizaciji TAIEX radionice na temu „Rodno zasnovano nasilje i jednak pristup pravdi”, na kojoj je razmijenjeno iskustvo i najbolje prakse u ovoj oblasti između zemalja članica EU i zemalja nečlanica EU iz regiona.

Slike 16 i 17: TAIEX radionica na temu „Rodno zasnovano nasilje i jednak pristup pravdi”

Kada je riječ o pružanju podrške ranjivim grupama (osobama s invaliditetom, Romima, LGBTI osobama, djeci i marginaliziranim kategorijama žena) u kontaktu s pravosuđem, bitno je

napomenuti da je VSTV pristupio realizaciji odgovarajućih aktivnosti, s dugoročnim ciljem osiguranja jednakog pristupa pravdi ovog dijela našeg društva.

Tako je, u cilju donošenja odgovarajućeg programa mjera za podršku osobama s invaliditetom, VSTV izvršio analizu u pogledu stepena arhitektonske i funkcionalne pristupačnosti objekata pravosudnih institucija osobama s invaliditetom, na osnovu koje će u narednom periodu biti kreiran prijedlog aktivnosti, usmjeren na uklanjanje utvrđenih barijera.

VSTV je također tokom 2019. godine proveo informativnu kampanju namijenjenu djeci žrtvama krivičnih djela, kao i njihovim roditeljima/starateljima, s ciljem upoznavanja ove ranjive grupe s pravima koja imaju tokom pokretanja i trajanja krivičnog postupka. Navedena kampanja predstavlja ilustriranu publikaciju, koja je izrađena u saradnji sa sudijom za maloljetnike i psihologom, koji imaju iskustvo u radu s djecom i maloljetnicima, te ilustratorom, koji je izradio vizuelni dio publikacije, a sadrži informacije o toku krivičnog postupka i ulogama učesnika u postupku, pripremljene na djeci prilagođen način.

5.1.5 Jačanje veza pravosuđa sa sektorom medija kako bi javnost i mediji bolje razumjeli ulogu, nadležnosti i procese rada sudova i kako bi se poboljšao ugled i povjerenje javnosti u pravosuđe

Zbog nedostatka finansijskih sredstava, veliki broj pravosudnih institucija u BiH nema glasnogovornike koji mogu odmah i adekvatno odgovoriti na pitanja medija koja se odnose na sudske postupke ili odluke u određenim sudskim predmetima. U praksi, poslove odnosa s javnošću obavljaju predsjednici sudova, sekretari suda ili drugo osoblje zaduženo za te poslove na *ad hoc* ili trajnoj osnovi.

Pružanje informacija medijima o pitanjima značajnim za javnost, kao i pristup sudskim predmetima, varira od suda do suda, od predmeta do predmeta i od pitanja do pitanja. Ta činjenica doprinosi percepciji novinara da VSTV i sudovi u BiH uskraćuju informacije iz organizacionih, političkih ili ličnih razloga.

Obuka predsjednika sudova i sudske uprave na temu odnosa s medijima i komunikacije je neophodna, stoga je VSTV u novembru 2019. godine, u okviru projekta IPA 2017, u saradnji s entitetskim CEST-ovima, organizirao seminare na temu „Savremeno komuniciranje s javnošću” za predsjednike sudova, glavne tužioce, sekretare sudova, glasnogovornike, te osoblje koje obavlja poslove odnosa s javnošću. Teme seminara su uključivale pitanja kao što su: kako komunicirati s javnošću, liderstvo i imidž predsjednika sudova i sudija, priprema za nastup u javnosti, krizno komuniciranje, ponašanje i etika, lobiranje i odnosi s javnošću, iskustva rada institucija s medijima. Također, spomenute obuke su obuhvatale i radionice o pisanju saopštenja, pripremi i održavanju konferencija za novinare i pripremi za javni nastup, te organiziranje intervjua, kao i nastupa u TV emisijama.

Aktivnosti na spomenutim obukama su planirane i tokom 2020. godine, čime VSTV nastoji izgraditi transparentno, odgovorno i javnosti dostupno pravosuđe.

5.2 Pokazatelji o kvalitetu rada tužilaštava u 2019. godini

U ovoj sekciji Godišnjeg izvještaja prikazani su podaci o ostvarenom kvalitetu odluka tužilaštava koji su za 2019. godinu obračunala tužilaštva prema kriterijima VSTV BiH³⁸. Pored navedenih podataka, u ovoj sekciji Izvještaja posebno su prikazani i statistički pokazatelji o pravosnažnim sudskim odlukama koje su sudovi donijeli tokom 2019. godine po optužnicama koje su podigla tužilaštva u Bosni i Hercegovini. Ti pokazatelji nisu dovoljni da se izvrši obračun kvaliteta rada tužilaštava, ali oni omogućavaju čitaocu da dobije više informacija o vrstama sudskih odluka po podignutim optužnicama.

³⁸ Član 19–21. Kriterija za ocjenjivanje rada tužilaca u Bosni i Hercegovini

5.2.1 Kvalitet odluka u tužilaštvima prema kriterijima VSTV-a BiH

Kriteriji za obračun kvaliteta rada tužilaštava

Kvalitet odluka u tužilaštvima obračunava se prema kriterijima VSTV-a BiH. Kvalitet optužnica tužioca utvrđuje se na osnovu ukupnog broja podignutih optužnica i ukupnog broja pravosnažnih presuda u kojima su odbijene optužbe, optuženi oslobođen od optužbe, te na osnovu broja pravosnažnih rješenja o odbijanju optužnica, srazmjerno ukupnom broju podignutih optužnica. Kvalitet optužnica u predmetima privrednog kriminala, organiziranog kriminala i ratnih zločina utvrđuje se na osnovu ukupnog broja podignutih optužnica i ukupnog broja pravosnažnih presuda u kojima su odbijene optužbe te optuženi oslobođen od optužbe, srazmjerno ukupnom broju podignutih optužnica. Kvalitet odluka tužioca koji radi na maloljetničkom referatu utvrđuje se na osnovu ukupnog broja podnesenih prijedloga za izricanje odgojnih mjera i maloljetničkog zatvora i ukupnog broja prihvaćenih odnosno neprihvaćenih prijedloga i obustavljenih postupaka od strane suda.

Kvalitet naredbi tužioca o neprovođenju istrage i naredbi o obustavi istrage utvrđuje se na osnovu ukupnog broja ovih odluka koje su donijete u izvještajnom periodu i ukupnog broja rješenja o uvažavanju pritužbi oštećenog ili podnosioca prijave na ove naredbe koje glavni tužilac donese u izvještajnom periodu.

U skladu s kriterijima, podaci o kvalitetu rada tužilaštava u izvještajnom periodu posebno su prikazani u odnosu na kvalitet optužnica i kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavljanju istrage.

Kvalitet optužnica

Tužilaštva u Bosni i Hercegovini su tokom 2019. godine ostvarila kvalitet optužnica kako je navedeno u tabeli u nastavku:

Tabela 18: Kvalitet optužnica u tužilaštvima

Tužilaštvo	Kvalitet optužnica 2018.	Kvalitet optužnica 2019.
Tužilaštvo BiH	93%	96%
Kantonalna tužilaštva	97%	95%
Okružna tužilaštva	95%	96%
Posebno odjeljenje RJT RS	91%	93%
Tužilaštvo Brčko distrikta BiH	96%	95%

Kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istraga

Tužilaštva u Bosni i Hercegovini su tokom 2019. godine ostvarila kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istrage kako je navedeno u tabeli u nastavku:

Tabela 19: Kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istrage

Tužilaštvo	Kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istrage 2018.	Kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istrage 2019.
Tužilaštvo BiH	100%	99%
Kantonalna tužilaštva	99%	100%
Okružna tužilaštva	100%	100%
Posebno odjeljenje RJT RS	99%	99%
Tužilaštvo Brčko distrikta BiH	100%	100%

5.2.2 Statistički pokazatelji o sudskim odlukama³⁹

U narednim tabelama prikazani su statistički pokazatelji o sudskim odlukama koje su postale pravosnažne u izvještajnom periodu.

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine

Od ukupnog broja pravosnažnih sudskih odluka tokom 2019. godine 178 odluka ili 93% bile su osuđujuće presude, dok su u 14 predmeta ili 7% donijete odbijajuće i oslobađajuće presude, rješenja o odbijanju optužnice. Struktura sudskih odluka, po vrstama predmeta u kojima je podignuta optužnica, prikazana je u tabeli u nastavku:

Tabela 20: Statistički pokazatelji o sudskim odlukama po optužnicama Tužilaštva Bosne i Hercegovine

Vrste predmeta	Ukupan broj presuda	Broj/procent osuđujućih presuda		Broj/procent odbijajućih presuda		Broj/procent oslobađajućih presuda		Broj/procent ostalih odluka	
KT	49	45	92%	1	2%	0	0%	3	6%
KTK	4	3	75%	0	0%	1	25%	0	0%
KTO	17	16	94%	0	0%	1	6%	0	0%
KTPO	91	89	98%	0	0%	2	2%	0	0%
KTRZ	29	23	79%	0	0%	6	21%	0	0%
KTT	2	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%

Kantonalna tužilaštva

Od ukupnog broja pravosnažnih sudskih odluka tokom 2019. godine 7.419 odluka ili 95% bile su osuđujuće presude. Sudovi su u 385 predmeta ili 5% donijeli odbijajuće i oslobađajuće presude, rješenja o odbijanju optužnice, odluke da se ne prihvataju prijedlozi za izricanje odgojnih mjera i maloljetničkog zatvora i obustavljeni KTM postupci. Struktura sudskih odluka, po vrstama predmeta u kojima je podignuta optužnica, prikazana je u tabeli u nastavku:

Tabela 21: Statistički pokazatelji o sudskim odlukama po optužnicama kantonalnih tužilaštava

Vrste predmeta	Ukupan broj presuda	Broj/procent osuđujućih presuda		Broj/procent odbijajućih presuda		Broj/procent oslobađajućih presuda		Broj/procent ostalih odluka	
KT	7.485	7.134	95%	30	0%	297	4%	24	0%
KTK	126	111	88%	1	1%	13	10%	1	1%
KTO	11	11	100%	0	0%	0	0%	0	0%
KTPO	171	153	89%	0	0%	18	11%	0	0%
KTRZ	11	10	91%	0	0%	1	9%	0	0%

Okružna tužilaštva

Od ukupnog broja pravosnažnih sudskih odluka tokom 2019. godine 2.728 odluka ili 93% bile su osuđujuće presude. Sudovi su u 206 predmeta ili 7% donijeli odbijajuće i oslobađajuće presude, rješenja o odbijanju optužnice, odluke da se ne prihvataju prijedlozi za izricanje odgojnih mjera i maloljetničkog zatvora i obustavljeni KTM postupci. Struktura sudskih odluka, po vrstama predmeta u kojima je podignuta optužnica, prikazana je u tabeli u nastavku:

³⁹ U predmetima protiv maloljetnih počinitelja krivičnih djela (KTM) 99% podnesenih prijedloga za izricanje odgojnih mjera i maloljetničkog zatvora je prihvaćeno od strane sudova.

Tabela 22: Statistički pokazatelji o sudskim odlukama po optužnicama okružnih tužilaštava

Vrste predmeta	Ukupan broj presuda	Broj/procent osuđujućih presuda		Broj/procent odbijajućih presuda		Broj/procent oslobađajućih presuda		Broj/procent ostalih odluka	
KT	2.792	2.596	93%	69	2%	122	4%	5	0%
KTK	41	35	85%	0	0%	6	15%	0	0%
KTPO	97	93	96%	1	1%	3	3%	0	0%
KTRZ	4	4	100%	0	0%	0	0%	0	0%

Posebni odjel Republičkog tužilaštva Republike Srpske

Od ukupnog broja pravosnažnih sudskih odluka tokom 2019. godine 5 odluka ili 83% bile su osuđujuće presude, dok je 1 odluka ili 17% bilo rješenje o odbijanju optužnice. Struktura sudskih odluka, po vrstama predmeta u kojima je podignuta optužnica, prikazana je u tabeli u nastavku:

Tabela 23: Statistički pokazatelji o sudskim odlukama po optužnicama Posebnog odjela Republičkog tužilaštva Republike Srpske

Vrste predmeta	Ukupan broj presuda	Broj/procent osuđujućih presuda		Broj/procent odbijajućih presuda		Broj/procent oslobađajućih presuda		Broj/procent ostalih odluka	
KT	2	2	100%	0	0%	0	0%	0	0%
KTK	3	2	67%	0	0%	0	0%	1	33%
KTO	1	1	100%	0	0%	0	0%	0	0%

Tužilaštvo Brčko distrikta BiH

Od ukupnog broja pravosnažnih sudskih odluka tokom 2019. godine 252 odluke ili 95% bile su osuđujuće presude. Sudovi su u 14 predmeta ili 5% donijeli oslobađajuće presude. Struktura sudskih odluka, po vrstama predmeta u kojima je podignuta optužnica, prikazana je u tabeli u nastavku:

Tabela 24: Statistički pokazatelji o sudskim odlukama po optužnicama Tužilaštva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine

Vrste predmeta	Ukupan broj presuda	Broj/procent osuđujućih presuda		Broj/procent odbijajućih presuda		Broj/procent oslobađajućih presuda		Broj/procent ostalih odluka	
KT	240	231	96%	0	0%	9	4%	0	0%
KTK	18	15	83%	0	0%	3	17%	0	0%
KTPO	8	6	75%	0	0%	2	25%	0	0%

5.3 Obuka nosilaca pravosudnih funkcija

Evropska komisija je u maju 2017. godine provela opsežne analize sistema edukacije sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini (*Peer review*), te VSTV-u dostavila niz preporuka za poboljšanje, preporučujući na prvom mjestu da se u pravosudne institucije uvede formalni mentorski sistem za novoimenovane sudije i tužioce. Tokom maja i juna 2019. godine predstavnik VSTV-a je, u saradnji s Holandskom pravosudnom akademijom i u organizaciji entitetskih centara za edukaciju, učestvovao u prikupljanju podataka o potrebama za edukacijom različitih ciljnih grupa u pravosuđu. Navedene aktivnosti su rezultirale brojnim preporukama za unapređenje sistema edukacije, koje je na sastanku u julu 2019. godine razmatrala Stalna komisija za edukaciju i Centar za sudsku dokumentaciju. Posjete, kao i EU misija ukazale su, između

ostalog, da se u Bosni i Hercegovini ne organizira dovoljno obuka za novoimenovane sudije i tužioce.

Već duži niz godina ovaj segment edukacije je i u fokusu VSTV-a s obzirom na njegovu zakonsku nadležnost da određuje obuku za novoimenovani kadar. S ciljem njenog unapređenja, već duži niz godina provodile su se brojne aktivnosti radi utvrđivanja stvarnih potreba novoimenovanih za obukom. U decembru 2013. godine VSTV je usvojio okvirni program za ovu kategoriju polaznika, koji u jednom svom segmentu predviđa pomoć novoimenovanim od strane iskusnijih kolega unutar pravosudne institucije. Tako je predviđeno prisustvo novoimenovanog na ročištima/suđenjima iskusnijeg kolege i prisustvo iskusnijeg kolege na ročištu/suđenju novoimenovanog u prvim danima nakon preuzimanja dužnosti. Prateći provedbu navedenog, ustanovljeno je da se ovaj vid podrške ne pruža u svim pravosudnim institucijama, odnosno da se provodi na različit način, što zbog činjenice da nije pravno reguliran, tako i zbog činjenice da nije metodološki i sadržajno dovoljno razrađen.

Uvođenje formalnog mentorskog sistema u tužilaštvima otpočelo je u novembru 2017. godine, kada je VSTV donio Pravilnik o načinu izbora i rada konsultativnih tužilaca s novoimenovanim tužiocima, čiju primjenu VSTV kontinuirano nadzire radi unapređenja uočenih nedostataka i poboljšanja sistema. S tim u vezi, nadležne stalne komisije VSTV-a su u novembru i decembru 2019. godine razmatrale probleme u radu konsultativnih tužilaca kao i prijedloge za poboljšanje sistema kroz izmjene Pravilnika. Te bi se izmjene trebale predložiti VSTV-u u prvoj polovini naredne godine radi usvajanja.

Radi uvođenja sistema mentorstva u sudove, dana 29. i 30. 1. 2019. godine u Sarajevu je održana dvodnevna TAIEX radionica o razvoju mentorskog programa za novoimenovane sudije, na kojoj je predstavljen model učenja uz rad u šest izabranih evropskih država⁴⁰. U radionici su učestvovali predstavnici pravosudne zajednice u Bosni i Hercegovini, predstavnici centara za edukaciju sudija i tužilaca, konsultativni tužioci, te predstavnici međunarodnih organizacija.

Slika 18: TAIEX radionica o uvođenju mentorstva u sudove (29. i 30. 1. 2019. godine u Sarajevu)

Uvažavajući razlike između Bosne i Hercegovine i država članica EU u pogledu pravosudnih sistema uopšteno, a posebno u pogledu nepostojanja sistematskog rješenja za prijenos znanja unutar pravosudnih institucija, data su sljedeća zapažanja:

⁴⁰ Švedska, Holandija, Francuska, Italija i Španija

- da Bosni i Hercegovini nedostaje strukturiran sistem obrazovanja i osposobljavanja, počevši od završetka studija prava i ulaska u pravosuđe, od statusa volontera ili pripravnika pa tokom cijele karijere u struci;
- evidentna je potreba za standardiziranom početnom obukom koja je prvenstveno usmjerena na razvoj praktičnih vještina;
- postoji potreba za stalnim obrazovanjem i usavršavanjem svih kadrova u pravosuđu;
- trenutnom sistemu obuke nedostaje nadzor i kontinuirano ocjenjivanje polaznika;
- postoji potreba da se uvede mentorski sistem za sudije, što pozdravljaju iskusni profesionalci, novoimenovane sudije, stručni saradnici i drugi koji teže karijeri u pravosuđu u BiH;
- kao prioritet potrebno je definirati mentorstvo, te posebno voditi računa o ulozi i dužnostima mentora propisivanjem smjernica i uputa, kao i o ciljevima i koristima od toga;
- potrebno je posebno regulirati pitanje motivacije za preuzimanje uloge mentora (smanjenje norme, dodatno plaćanje ili dodatni bodovi pri ocjenjivanju sudija kao mogući poticaji).

U vezi s navedenim, VSTV je na sjednici održanoj u aprilu 2019. godine oformio Radnu grupu za uvođenje sistema mentorstva u sudovima u Bosni i Hercegovini, dok je na decembarskoj sjednici usvojio Okvirni program mentorstva koji će se u 2020. godini pilotirati u dva prvostepena suda. Više o aktivnostima Radne grupe za uvođenje mentorstva u sudove može se vidjeti u prethodnom dijelu poglavlja pod nazivom „Uvođenje sistema mentorstva za novoimenovane sudije i stručne saradnike”.

U pogledu unapređenja početne obuke i stručnog usavršavanja sudija i tužilaca, VSTV BiH je tokom 2019. godine donio više odluka iz svoje nadležnosti, te entitetskim centrima za edukaciju sudija i tužilaca dao brojne preporuke za unapređenje sistema obuke.

Tako je na martovskoj sjednici VSTV razmatrao izmjene Pravilnika o edukatorima Centra za edukaciju sudija i javnih tužilaca Republike Srpske, te preporučio da se Pravilnik u određenoj mjeri doradi u pogledu kriterija za odabir edukatora, kao i da se ista preporuka dostavi CEST-u FBiH, na čiji Pravilnik je VSTV dao saglasnost u prethodnoj godini. Nadalje, na junskoj sjednici je razmatran godišnji izvještaj ovih javnih ustanova, kojom prilikom se povela diskusija o različitim trendovima u edukaciji i kada je zaključeno da je potrebno održati tematsku sjednicu na kojoj bi se detaljno raspravilo o svim pitanjima edukacije sudija i tužilaca, imajući u vidu i preporuke Evropske unije u ovoj oblasti.

U sklopu prve novembarske sjednice, VSTV je razmatrao brojne prijedloge Stalne komisije za edukaciju i Centra za sudsku dokumentaciju za unapređenje početne obuke i stručnog usavršavanja. Tom prilikom je usvojen zaključak da se prijedlog unapređenja početne obuke dodatno razmotri u okviru Stalne komisije za edukaciju i Centra za sudsku dokumentaciju. Također, zaključeno je da se za programe edukacije za 2020. godinu nominiraju sljedeće teme kao teme od posebnog interesa za pravosuđe:

1. integritet i etika,
2. obuka za rukovodni kadar,
3. specijalistička edukacija za sudije na temu organiziranog kriminala i korupcije,
4. druge obuke iz Akcionog plana *Peer review* za korupciju koje nisu do sada realizirane.

Pored toga, VSTV BiH preporučio je CEST-ovima da se, radi kontinuiranog razvoja znanja i vještina sudija i tužilaca iz određene oblasti, započne s praksom gradacije obuka na početni, srednji i napredni nivo. Nadalje, VSTV BiH zadužio je Stalnu komisiju za edukaciju i Centar za sudsku dokumentaciju da se, u saradnji s CEST-ovima, uključi u organizaciju povremenih koordinacionih sastanaka s međunarodnim organizacijama koje su aktivne na polju edukacije nosilaca pravosudne funkcije. Vijeće je donijelo i preporuku da CEST-ovi razvijaju standardiziranu edukaciju edukatora i da se održavaju redovne konferencije edukatora radi razgovora o najboljim praksama i metodama učenja odraslih, naročito iz tog razloga što su slični sastanci i konferencije ranije povremeno održavani.

Nadalje, na sjednici održanoj u decembru 2019. godine VSTV je donio odluku kojom odobrava programe rada Centra za edukaciju i Pravosudne komisije Brčko distrikta u dijelu koji se odnosi

na obuku sudija i tužilaca za 2020. godinu, uz zaključak da se sva otvorena pitanja razmatraju u okviru Stalne komisije za edukaciju i Centra za sudsku dokumentaciju u saradnji s Centrom za edukaciju sudija i tužilaca FBiH, Centrom za edukaciju sudija i javnih tužilaca RS i Pravosudnom komisijom Brčko distrikta BiH.

U cilju stvaranja održivosti provedenih edukacija te unapređenja vještina tužilaca koji rade na predmetima korupcije, VSTV je tokom 2019. godine u okviru aktivnosti projekta „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa” izradio i distribuirao edukativni priručnik pod nazivom „Priručnik za izradu pojedinih elemenata optužnica za koruptivna krivična djela”, i tokom 2019. godine održao pet praktičnih edukacija za tužioce koji rade na predmetima korupcije, a koje se odnose na kvalitet optužnice.

Kako bi se poboljšale vještine pisanja žalbi tužilaca, VSTV je u saradnji sa CEST-om RS i CEST-om FBiH tokom 2019. godine, a u okviru aktivnosti projekta „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa”, izradio i distribuirao edukativni materijal na temu „Unapređenje vještina pisanja žalbi” i u toku godine proveo dvije edukacije na temu unapređenja vještina pisanja žalbi.

S ciljem unapređenja informiranosti tužilaca o forenzičkim kapacitetima u BiH i edukaciji ovlaštenih službenih osoba, VSTV je u saradnji s institucijama koje djeluju u oblasti forenzičkih nauka i Centrom za edukaciju sudija i javnih tužilaca RS i Centrom za edukaciju sudija i tužilaca FBiH (CEST RS i CEST FBiH), a u okviru aktivnosti projekta „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa”, tokom 2019. godine održao dvije pokazne vježbe istraživanja lica mjesta i prikupljanja tragova za oko 60 tužilaca i ovlaštenih službenih osoba iz svih policijskih agencija.

Održane su dvije videokonferencije za razmjenu znanja na kojima su tužioci putem videolinka razmjenjivali svoja znanja i iskustva na teme: „Novine u Zakonu o oduzimanju imovine koja je proistekla izvršenjem krivičnog djela” i „Procesuiranje ratnih zločina u BiH s elementima seksualnog nasilja”. Ovaj način razmjene znanja odnosno edukacije postao je općeprihvatljiv među tužiocima, na kojem oni na neposredan način razmjenjuju znanja i iskustva u radu na specifičnim predmetima.

Na osnovu Memoranduma o saradnji između policijskih i pravosudnih institucija nadležnih za edukaciju u 2019. godini, nastavljeno je održavanje redovnih sastanaka edukaciono-koordinacionog foruma koji čine predstavnici: Centra za edukaciju sudija i tužilaca FBiH, Centra za edukaciju sudija i javnih tužilaca RS, Policijske akademije Federalnog ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave za policijsko obrazovanje MUP-a Republike Srpske, Agencije za školovanje i stručno usavršavanje kadrova Mostar, Centra za obuku Granične policije BiH, Policijske Brčko distrikta BiH, Direkcije za koordinaciju policijskih tijela BiH, Obavještajno-sigurnosne agencije i Oružanih snaga.

Zbog važnosti problema s kojim se BiH susreće u borbi s korupcijom i kao rezultat namjere da se unaprijedi zajednički rad i saradnja tužilaštava u BiH i agencija za provođenje zakona, VSTV je kroz projekt „Jačanje tužilačkih kapaciteta u sistemu krivičnog pravosuđa”, u saradnji s Centrom za obuku Obavještajno-sigurnosne agencije BiH i drugim učesnicima edukaciono-koordinacionog foruma za saradnju u oblasti edukacije, organizirao zajedničku međuagencijsku obuku: „Kriminalističko-obavještajni rad u podršci tužilaštvu na suzbijanju korupcije”. Takav pristup doveo je do uspješnog realiziranja višemodularne edukacije u čijoj realizaciji je učestvovalo 13 institucija. Kroz obuku je prošlo 17 polaznika i to: predstavnici 4 tužilaštva, Državna agencija za istrage i zaštitu, Federalno ministarstvo unutrašnjih poslova FBiH (FMUP), Ministarstvo unutrašnjih poslova RS (MUP RS), Obavještajno-sigurnosna agencija BiH (OSA BiH), Uprava za indirektno oporezivanje (UINO BiH), Oružane snage BiH (OS BiH), te dva kantonalna ministarstva unutrašnjih poslova. Centralni dio obuke bila je višednevna situaciona vježba koja se istovremeno održavala na tri lokacije u BiH.

5.4 Informacije o okruglim stolovima organiziranim u okviru projekta „Unapređenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH”

Kako je ranije istaknuto, u okviru implementacije podrške Evropske unije IPA 2013 pravosuđu BiH u unapređenju efikasnosti procesuiranja predmeta ratnih zločina, u periodu 2017–2019. godine održano je ukupno 7 stručnih skupova uz učešće preko 300 sudija, tužilaca i advokata koji rade na predmetima ratnih zločina. Učesnici stručnih skupova ocijenili su format i koncept učešća sve tri funkcije krivične procedure kao adekvatnu platformu koja pruža mogućnost sveobuhvatnog razmatranja ključnih materijalnih i procesnih pitanja primjene zakonskog okvira. Istovremeno, stručni skupovi tematizirali su i sistemska pitanja identificirana kao područja izazova za unapređenje efikasnosti rada pravosudnih institucija. Posebna pažnja je posvećena funkcioniranju regionale saradnje u predmetima ratnih zločina, te iznalaženju normativnih i praktičnih mogućnosti okončanja predmeta regionalnog karaktera u kojima je osumnjičena/optužena osoba nedostupna. Dodatno, kroz prizmu relevantnih odluka Ustavnog suda Bosne i Hercegovine razmatrana su pitanja tumačenja ključnih materijalno-pravnih i procesno-pravnih institutâ krivičnog zakonodavstva u pravcu harmonizirane primjene, dosljednosti pravne prakse i povećanja stepena pravne sigurnosti. Sva pitanja problematizirana su iz ugla sudske i tužilačke funkcije, te advokatske profesije kroz sve relevantne faze krivične procedure, počev od trenutka zaprimanja prijave o počinjenju krivičnih djela ratnih zločina u tužilaštvima do pravosnažnosti sudske odluke, uz komplementarni fokus na odbranu. Relevantne informacije sa skupova i usvojeni zaključci dostavljeni su profesionalnoj zajednici, te su objavljeni na web-stranici VSTV-a BiH, čime su učinjeni dostupnim široj javnosti.

5.5 Informacioni sistem Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a

Od maja 2008. godine Centar za sudsku dokumentaciju VSTV-a u kontinuitetu ažurira elektronsku bazu odlukama koje dostavljaju najviši sudovi u Bosni i Hercegovini. U 2019. godini baza je obogaćena sa 561 odlukom, tako da zaključno sa 31. 12. 2019. godine sadrži ukupno 12.623 odluke, pretražive po pravnom institutu, pravnoj oblasti, broju predmeta, primijenjenom propisu, ali i po principu slobodne pretrage teksta. Baza je dostupna svim sudijama i tužiocima, kao i ostalom osoblju pravosudnih institucija bez naknade, dok je Odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine od septembra 2012. godine pristup omogućen advokatima sa sjedištem u Bosni i Hercegovini i to uz godišnju pretplatu, a od februara 2014. godine pod istim uvjetima i svim zainteresiranim osobama. U bazi se primarno objavljuju integralne anonimizirane odluke koje su interesantne kako zbog pravnih, tako i zbog činjeničnih pitanja, s povezanim nižestepenim odlukama u istom predmetu. Zastupljene su odluke iz svih oblasti, dok je u skorije vrijeme naročit fokus na odlukama iz oblasti ratnih zločina, diskriminacije, terorizma, organiziranog kriminala i korupcije. Za pojedine odluke objavljuju se i sentence definirane od strane sudija, te odabrane optužnice u predmetima ratnih zločina.

Kroz informacioni sistem Centra za sudsku dokumentaciju redovno se objavljuju i druge pravne informacije, prije svega oficijelne informacije o novousvojenim zakonima na državnom nivou, nivou entiteta i Brčko distrikta BiH. Redovno se prate i objavljuju informacije o radu Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Evropskog suda za ljudska prava, različite pravne publikacije i edukativni moduli. Na kraju 2019. godine ukupno je dostupno 2.212 različitih informacija od koristi za pravnu zajednicu. Svi korisnici se redovno obavještavaju putem elektronskog letka o novim odlukama u bazi i drugim sadržajima objavljenim na web-stranici www.csd/pravosudje.ba.

Bazu sudskih odluka i dalje redovno koristi dio pravosudne zajednice, dok su sve učestaliji zahtjevi za korištenje od strane advokata, osiguravajućih kuća, pravnih fakulteta, banaka, itd. Do kraja 2019. godine zabilježeno je 127.713 posjeta bazi, te 611.526 posjeta web-stranici Centra za sudsku dokumentaciju. Promocija baze sudskih odluka i njene efikasne pretrage vrši se redovno putem obuka u okviru centara za edukaciju, kao i na druge pogodne načine.

Nastavljene su aktivnosti VSTV-a i najviših sudova na jačanju odjeljenja za sudsku praksu započete u septembru 2018. godine u okviru projekta „Izgradnja efikasnog pravosuđa u službi građana” (IPA 2017), koji finansira Evropska unija. Međusobna prava i obaveze na implementaciji komponente 1.3.1 ovog projekta pod nazivom „Jačanje odjeljenja za sudsku praksu / evidenciju sudske prakse” regulirana su Sporazumom o saradnji koji je potpisan na XV. konferenciji predsjednika sudova i glavnih tužilaca (Neum, 24 – 25. 4. 2019. godine).

Slika 19: Predsjednici Damjan Kaurinović, Milan Tegeltija, Vesna Antonić i Ranko Debevec prilikom potpisivanja Sporazuma o saradnji VSTV-a s najvišim sudovima (Neum, 24. 4. 2019. godine)

U skladu s tim sporazumom, u aprilu 2019. godine zaposleni su viši savjetnici za sudsku praksu u Centru za sudsku dokumentaciju VSTV-a, dok je proces zapošljavanja u najvišim sudovima djelimično okončan. Naime, u periodu novembar-decembar 2019. godine uspješno je okončan proces odabira najboljih kandidata za Vrhovni sud Federacije BiH, Apelacioni sud Brčko distrikta, te Sud Bosne i Hercegovine, dok je u Vrhovnom sudu Republike Srpske završen prijem jednog savjetnika. Konkurs za odabir drugog savjetnika je više puta obnavljan zbog nedostatka prijavljenih kandidata.

Savjetnici će tokom trajanja projekta pomagati u specijaliziranim odjeljenjima pri evidentiranju odluka, te u konačnici doprinijeti boljem pristupu sudskim odlukama. Pored toga, uvažavajući potrebe najviših sudova za sistematičnim pristupom u pogledu njihove sudske prakse i stavova, u okviru istog projekta i u saradnji sa AIRE centrom, VSTV je inicirao izradu baze koja će biti komplementarna s bazom sudskih odluka (E-sentence). Sve navedeno vodi ka postizanju boljeg standarda objave sudskih odluka kako je naglašeno u Mišljenju Evropskog konsultativnog vijeća sudija (CCJE) broj 20 iz 2017. godine.⁴¹

⁴¹ „Odgovarajući sistem izvještavanja o sudskoj praksi neophodan je za osiguravanje jedinstvene primjene prava. Ako ništa drugo, morale bi se objavljivati presude vrhovnih i žalbenih sudova, i to ne kako bi se s njima upoznale samo stranke u pojedinom predmetu, već i sudovi, advokati, tužioci, akademski krugovi i najšira javnost, a kako bi im se omogućilo da se na te presude pozivaju u budućim predmetima. Kada vrhovni ili žalbeni sudovi stvaraju veliku količinu sudske prakse, njeno puko objavljivanje neće biti dostatno kako bi se sudijama, advokatima i akademskim krugovima omogućilo da je primjereno prate. CCJE smatra kako bi u takvim okolnostima koristan bio sistem gdje bi se u

Od aprila 2019. godine intenzivirana je objava informacija o radu međunarodnih sudova, prije svega Evropskog suda za ljudska prava, s obzirom da stavovi ovog suda imaju značajan uticaj na razvoj sudske prakse u Bosni i Hercegovini. Informacije su dostupne u formi sedmičnih tabelarnih pregleda i sadrže prijevode sažetaka o 280 najvažnijih predmeta tog suda. Sažeci su prilagođeni stručnoj ali i široj bh. javnosti i obuhvataju period od juna 2018. godine do novembra 2019. godine i dostupni su na web-stranici Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a putem linka: <http://csd.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=80830>.

Dana 9. 12. 2019. godine potpisan je sporazum između predsjednika VSTV-a, Milana Tegeltije i šefa Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini, ambasadorice Kathleen Kavalec o preuzimanju Mape ratnih zločina, koja će se nastaviti redovno ažurirati sažecima pravosnažno okončanih predmeta na svim sudovima u Bosni i Hercegovini u okviru Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a.

Slika 20: Ambasadorica Kathleen Kavalec, predsjednik VSTV-a BiH Milan Tegeltija i potpredsjednica VSTV-a BiH Ružica Jukić prilikom potpisivanja Memoranduma o prijenosu Mape ratnih zločina

Misija OSCE-a u BiH smatra da ključnu ulogu u prikupljanju i distribuciji sudskih odluka i pravnih mišljenja ima Centar za sudsku dokumentaciju VSTV-a.

„Da bi se osigurala dugoročna održivost Mape procesuiranih ratnih zločina u BiH, Misija je identificirala ovaj centar kao najprikladniju organizacionu jedinicu koja će upravljati informacijama prikazanim na Mapi i ažurirati ih. Misija čvrsto vjeruje da VSTV treba da pruži daljnju podršku Centru za sudsku dokumentaciju kroz jačanje kako njegovog kapaciteta, tako i uloge unutar Vijeća”, rekla je Kavalec.

Krajnji cilj Mape je povećanje transparentnosti procesuiranja predmeta ratnih zločina u BiH i omogućavanje javnosti da bolje razumije rad pravosuđa prilikom procesuiranja predmeta ratnih zločina. Mapa dakle ima za cilj da premosti jaz između pravosuđa koje vodi istrage i procesuiranja predmeta ratnog zločina s jedne, i javnosti koja ima potrebu za pristupom vjerodostojnim informacijama o okončanim predmetima, s druge strane.

određenom obliku (npr. kao 'zbirka najvažnijih odluka') objavljivao izbor odluka kojima se postavljaju važne norme kojih bi se valjalo držati u budućim predmetima, a sve kako bi se što bolje osiguralo da se o njima vodi računa.”

5.6 Koordinacija rada panela za ujednačavanje sudske prakse u BiH

Na sastancima panela za ujednačavanje sudske prakse sudije najviših instanci u Bosni i Hercegovini razmatraju pitanja neujednačenog postupanja sudova entiteta, državnog nivoa i Brčko distrikta⁴². Na sastanku održanom u decembru 2018. godine krivična odjeljenja najviših sudova vodila su stručne diskusije na teme: „Odmjeravanje kazne” i „Princip *ne bis in idem* u predmetima ratnih zločina”. Sastanak panela je održan u Tesliću pod okriljem Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine, uz podršku Misije OSCE-a u Bosni i Hercegovini⁴³.

Na sastanku su usvojeni zaključci koji su u periodu od januara do juna 2019. godine bili predmet verifikacije na odjeljenjima sudova – članova panela, u skladu s Pravilima o radu panela⁴⁴.

Panel iz krivične oblasti je usaglasio sljedeće zaključke:

- kada je u pitanju odmjerenje kazne u predmetima ratnih zločina:
 1. Ratno stanje i oružani sukob kao element krivičnog djela se ne može cijeliti ni kao otežavajuća, ni kao olakšavajuća okolnost jer predstavlja bitno obilježje krivičnog djela ratnog zločina.
 2. Olakšavajuće okolnosti bi se trebale cijeliti u odnosu na utvrđene otežavajuće okolnosti (analitičko-sintetička metoda), imajući u vidu način počinjenja djela, odnosno radnju počinjenja i težinu krivičnog djela.
 3. Protek vremena nakon počinjenja krivičnog djela sam po sebi se ne može smatrati olakšavajućom okolnošću u predmetima ratnih zločina.
 4. Uobičajeno korektno držanje pred sudom se ne može cijeliti kao olakšavajuća okolnost.

Prijedlog zaključka da se bračno stanje ne uzima kao olakšavajuća okolnost u predmetima ratnih zločina nije prihvaćen zbog rezerve koju su predstavnici jednog suda iskazali na panelu i koju su zadržali i poslije naknadnog razmatranja argumentacije članova panela na krivičnom odjeljenju suda. Zaključci s obrazloženjem su dostupni na web-stranici Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a putem linka: <http://csd.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=81094>

- kada je u pitanju tumačenje i primjena principa *ne bis in idem* u predmetima ratnih zločina:
 1. Da se element *idem* ocjenjuje na osnovu činjeničnog supstrata okončanog predmeta i predmeta u toku i da je isti zadovoljen ako su oba predmeta zasnovana na identičnim ili bitno sličnim činjenicama, u svjetlu presude Evropskog suda za ljudska prava u predmetu Zolotukhin protiv Rusije.
 2. Da karakter presuđene stvari mogu imati samo odluke u meritumu. Procesne odluke nemaju karakter presuđene stvari.

Zaključci s obrazloženjem dostupni su na web-stranici Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a putem linka: <http://csd.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=81094>

U decembru 2019. godine održan je pripremni sastanak panela iz krivične oblasti radi razmatranja mogućnosti ujednačenog postupanja sudova na teme komandne odgovornosti i zamjene kazne zatvora novčanom kaznom u predmetima ratnih zločina. Paneli iz građanske i upravne oblasti nisu održavani zbog nedostatka tema za ujednačavanje. Rad panela se redovno promovira i putem časopisa *Pravna hronika*, čiji je VSTV saizdavač. Publikacije se mogu preuzeti na linku: <http://csd.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=65295>

⁴² U radu panela učestvuju sudije Vrhovnog suda Republike Srpske, Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine i Apelacionog odjeljenja Suda Bosne i Hercegovine.

⁴³ VSTV je, na inicijativu Nadzornog tijela za praćenje i provođenje Državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina u BiH, donio odluku da se u rad panela za ujednačavanje sudske prakse uključi Misija OSCE-a u BiH, imajući u vidu da Misija godinama prati procesuiranje ratnih zločina na prostoru čitave BiH. Ovu odluku su podržali i predstavnici najviših sudova – članova panela.

⁴⁴ <http://www.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=50694>

Poglavlje 6: INTEGRITET I ODGOVORNOST

6.1 Integritet

U svrhu jačanja integriteta i odgovornosti u pravosuđu BiH, imajući u vidu preuzete obaveze iz Reformske agende Evropske unije (EU), Strukturiranog dijaloga između EU i BiH i utvrđene ciljeve od važnosti za daljnji proces integracije BiH u EU istaknute u preporukama Stručne analize ekspertne misije Evropske komisije (EK) - *Peer Review* (PR), VSTV je nastavio s realizacijom planiranih prioritetnih aktivnosti usmjerenih ka izgradnji kapaciteta za prevenciju i otkrivanje korupcije i sukoba interesa u pravosuđu.

Aktivnosti su provedene u oblasti unapređenja postupka finansijskog izvještavanja i poštivanja standarda profesionalne etike, integriteta i odgovornosti nosilaca pravosudne funkcije, koje su realizirane u okviru zadataka Radne grupe za unapređenje integriteta i odgovornosti nosilaca pravosudne funkcije i uz stručnu podršku USAID-ovog projekta pravosuđa u BiH.

S obzirom da je u upravnom postupku, pokrenutom po zahtjevu udruženja sudija u BiH, Agencija za zaštitu ličnih/osobnih podataka u BiH (AZLP) zabranila VSTV-u da vrši obradu ličnih podataka na način propisan Pravilnikom o podnošenju, provjeri i obradi finansijskih izvještaja sudija i tužilaca koji je VSTV usvojio u septembru 2018. godine, VSTV je na sjednicama održanim u martu i aprilu 2019. godine donio odluke prema kojima je primjena tog pravilnika odgođena do okončanja upravnog spora koji je pokrenut tužbom VSTV-a pred Sudom BiH protiv rješenja AZLP, a da se, u cilju postupanja u zakonom određenim vremenskim okvirima, finansijsko izvještavanje sudija i tužilaca za prethodnu 2018. godinu vrši na ranije korištenom obrascu finansijskog izvještaja. U međuvremenu, u okviru realizacije zaključaka sjednice VSTV-a održane u decembru 2019. godine koji su doneseni u pogledu preporuka Izvještaja grupe eksperata Evropske komisije o pitanjima vladavine prava u BiH, VSTV je pokrenuo postupak pripreme i usvajanja novog pravilnika. U svrhu njegove primjene, finalizirane su aktivnosti na izgradnji elektronskog sistema za podnošenje, obradu i objavljivanje finansijskih izvještaja, te je u toku formiranje posebnog odjela Sekretarijata VSTV-a koji bi, uz osiguranje odgovarajućih ljudskih resursa, obavljao ove poslove i zadatke.

U okviru aktivnosti na unapređenju poštivanja standarda profesionalne etike, integriteta i odgovornosti nosilaca pravosudne funkcije, VSTV je nastavio kontinuirane aktivnosti na osiguranju funkcionalnog praćenja primjene Smjernica za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu, u koju svrhu je na sjednici održanoj u septembru 2019. godine usvojio dokument „Institucionalni mehanizmi i evidencija za provedbu Instrumenata za praćenje primjene Smjernica za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu”.

Implementacija planova integriteta u pravosudnim institucijama u BiH je započela u 2018. godini. Tokom 2019. godine pravosudne institucije su podnijele izvještaje o implementaciji planova integriteta za navedenu prethodnu godinu, te je na osnovu pojedinačnih izvještaja institucija sačinjen sveobuhvatan Godišnji izvještaj o implementaciji planova integriteta u pravosudnim institucijama u 2018. godini. VSTV je ovaj izvještaj usvojio na sjednici održanoj u septembru 2019. godine, te su kao sastavni dio ovog izvještaja usvojene i Preporuke pravosudnim institucijama za daljnji proces implementacije planova integriteta.

VSTV je na navedenoj sjednici usvojio i zaključak kojim je pozvao tijela izvršne i zakonodavne vlasti na svim nivoima u BiH da iskažu razumijevanje i spremnost na saradnju s pravosudnim institucijama u svrhu omogućavanja realizacije mjera iz planova integriteta čija implementacija zavisi od saradnje s ovim tijelima.

VSTV je tokom 2019. godine nastavio saradnju s Regionalnom antikorupcijskom inicijativom (RAI) na razvoju IT alata za izradu i praćenje provođenja planova integriteta u svrhu olakšavanja njihove izrade i procesa izvještavanja o njihovom provođenju u narednom ciklusu, kao i pojednostavljivanja nadzora nad njihovom implementacijom i izvještavanjem za VSTV kao instituciju koja, u skladu sa Smjernicama za izradu i provođenje planova integriteta u pravosudnim institucijama u BiH, ima obavezu nadzora nad ovim procesom.

6.2 Disciplinski postupci

U svrhu unapređenja disciplinskog postupka i dosadašnje prakse VSTV-a, finaliziran je rad na izradi Priručnika za vođenje disciplinskog postupka koji je usvojen na sjednici u septembru 2019. godine. Priručnik je objavljen na pravosudnom portalu i web-stranicama VSTV-a, te je u svrhu njegovog korištenja na obukama iz oblasti disciplinske odgovornosti dostavljen CEST-ovima FBiH i RS, te PK BDBiH.

Aktivnosti na realizaciji PR preporuka koje se odnose na informiranje javnosti o disciplinskim predmetima su finalizirane na taj način da se na web-stranici VSTV-a objavljuju anonimizirane konačne odluke, a u pripremi je izrada i donošenje posebnih pravila kojima će se detaljno urediti pitanje objavljivanja odluka disciplinskog postupka.

6.2.1 Pritužbe na povredu dužnosti nosilaca pravosudnih funkcija

Ured disciplinskog tužioca (UDT) je tokom 2019. godine ukupno primio 843 pritužbe, odnosno 5,8% manje pritužbi nego u 2018. godini. Tokom 2019. godine UDT je riješio 1.036 pritužbi, što je manje za 9,5% u odnosu na broj riješenih pritužbi u 2018. godini (1.145 pritužbi).

Najčešći razlozi za podnošenje pritužbi su nezadovoljstvo dužinom trajanja sudskih i tužilačkih postupaka, odnosno donesenim sudskim i tužilačkim odlukama.

Najveći udio pritužbi odnosi se na dužinu trajanja postupka: 29% pritužbi se odnosi na dužinu trajanja postupka pred sudom, a 13% pritužbi se odnosi na dužinu trajanja postupka pred tužilaštvom. Također, u 14,5% pritužbi podnosioci su se žalili na nemarno ili nepažljivo vršenje službenih dužnosti sudija, a u 14% pritužbi su izrazili svoje nezadovoljstvo sudskim i tužilačkim odlukama.

Prilikom razmatranja pritužbi na dužinu trajanja postupka UDT, pored objektivne dužine trajanja postupka, mora dokazati i subjektivne propuste u radu sudija ili tužilaca, koji su prouzrokovali odugovlačenje postupka. Imajući u vidu pokazatelje o radu sudija i tužilaca, koji se, između ostalih, odnose i na broj predmeta u radu, ostvarenu orijentacionu normu, plan rješavanja predmeta, hronološko postupanje itd., UDT je u mnogim predmetima utvrdio da, uprkos objektivnoj dužini trajanja postupaka, ne postoji dovoljno dokaza o povredi dužnosti postupajućih sudija/tužilaca.

Članom 87. Zakona o VSTV-u propisano je da sudija odnosno tužilac ne odgovara u građanskom postupku za odluku koju donese u okviru vršenja svojih službenih dužnosti. Ipak, ovaj imunitet ne odnosi se na disciplinsku odgovornost sudija (i stručnih saradnika sa sudijskim ovlaštenjima) za izvršeni disciplinski prekršaj koji je propisan članom 56. tačka 9. Zakona o VSTV-u: „donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka”.

Potrebno je napomenuti i da je 21% pritužbi podneseno zbog disciplinskog prekršaja sudija propisanog članom 56. tačka 9. Zakona o VSTV-u: „donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka”, a navodi pritužbe se u određenoj mjeri odnose i na odluku kojom je okončan sudski postupak, pa i dio ovih pritužbi treba posmatrati u širem kontekstu nezadovoljstva donesenim odlukama.

Smatramo da je neophodno izdvojiti i podatak da se gotovo svaka deseta pritužba ili 8% odnosi na ispoljeno ponašanje ili postupanje sudija prema učesnicima u postupku.

Prosječno vrijeme rješavanja pritužbi u 2019. godini iznosilo je 307 dana, što je znatno manje od zakonskog roka prema kojem je UDT dužan riješiti pritužbe, a to je dvije godine od dana zaprimanja.

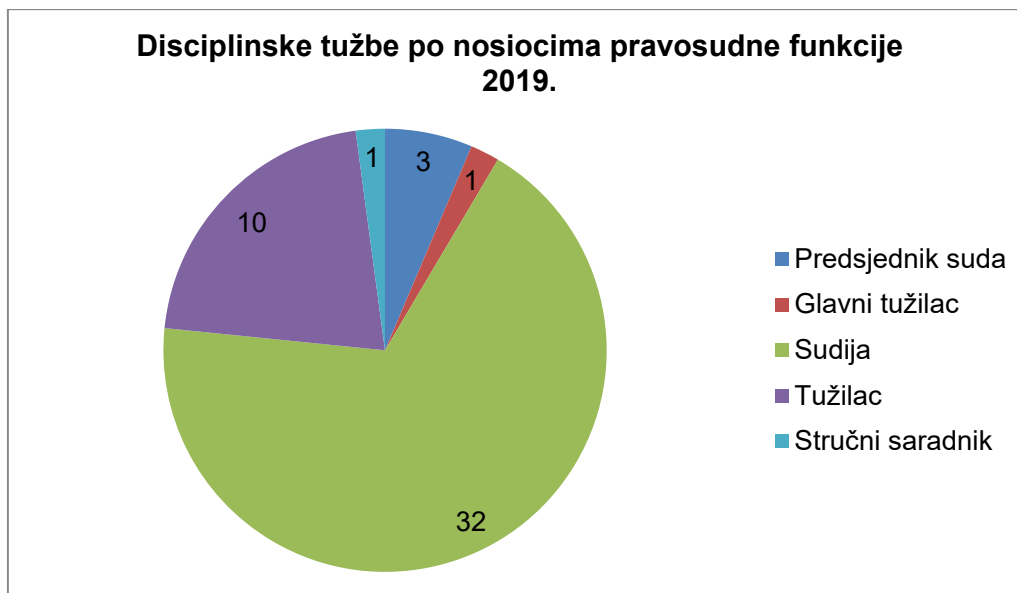
6.2.2 Pokrenuti disciplinski postupci

UDT je tokom 2019. godine pokrenuo 46 disciplinskih postupaka protiv 47 nosilaca pravosudne funkcije, što predstavlja najveći broj postupaka pokrenutih u jednoj godini.

U dvije disciplinske tužbe UDT je zatražio da disciplinske komisije izreknu mjeru razrješenja od dužnosti.

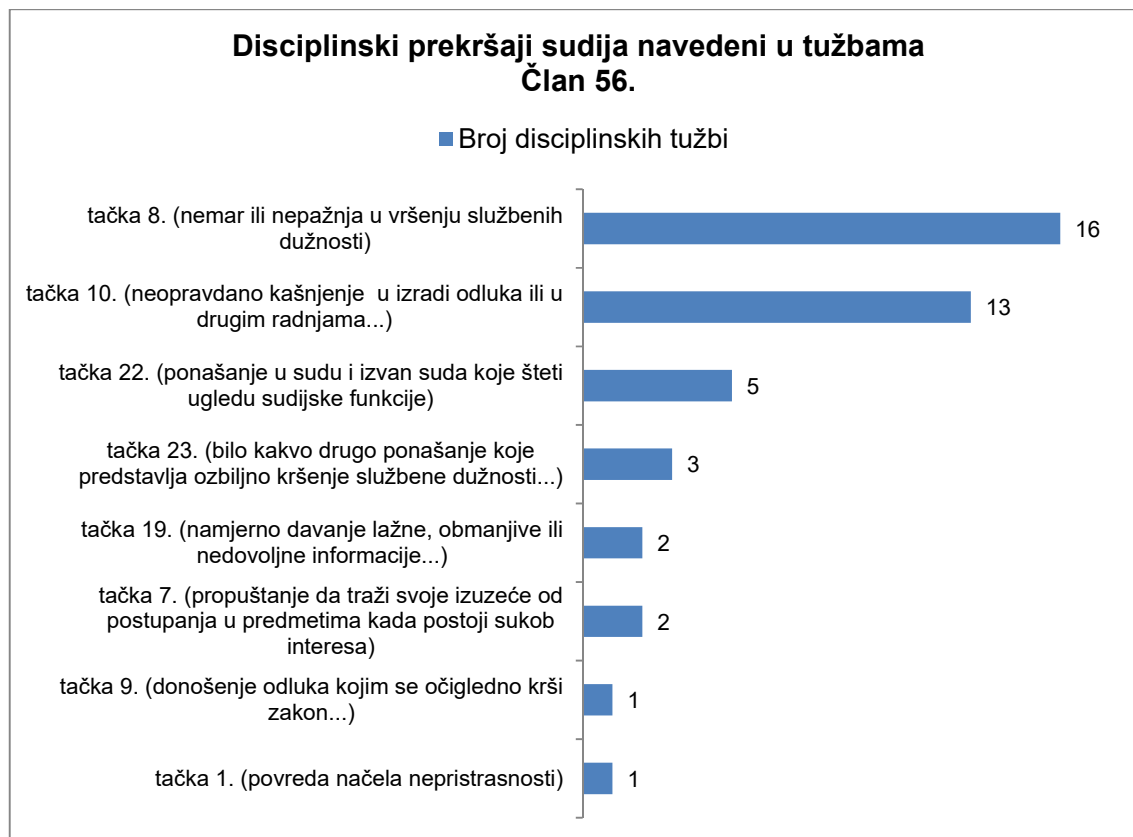
Najviše postupaka pokrenuto je protiv sudija (32). Protiv tužilaca je pokrenuto 10 postupaka. Također su pokrenuti i postupci protiv predsjednika sudova (2 predsjednika općinskih sudova i 1 predsjednik osnovnog suda), protiv 1 glavnog tužioca kantonalnog tužilaštva, te 1 stručnog saradnika općinskog suda.

Grafikon 11: Disciplinske tužbe po nosiocima pravosudne funkcije

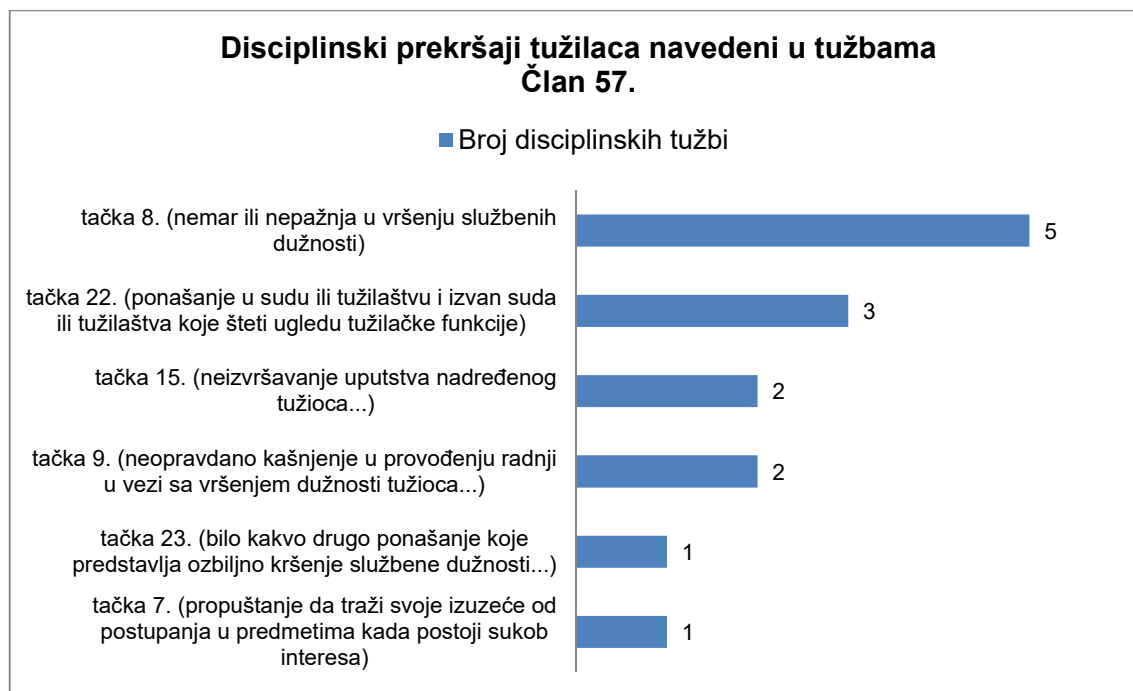

Najviše disciplinskih postupaka protiv sudija pokrenuto je zbog disciplinskog prekršaja propisanog članom 56. tačka 8. Zakona o VSTV-u: „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti” (16 tužbi). Slijedi prekršaj propisan tačkom 10. „neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi s obavljanjem dužnosti sudije ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudija” (13 tužbi).

Zbog prekršaja iz tačke 22. „ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu sudijske funkcije” podneseno je 5 tužbi, a zbog prekršaja iz tačke 23. „bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost ili kredibilitet sudstva” podnesene su 3 tužbe.

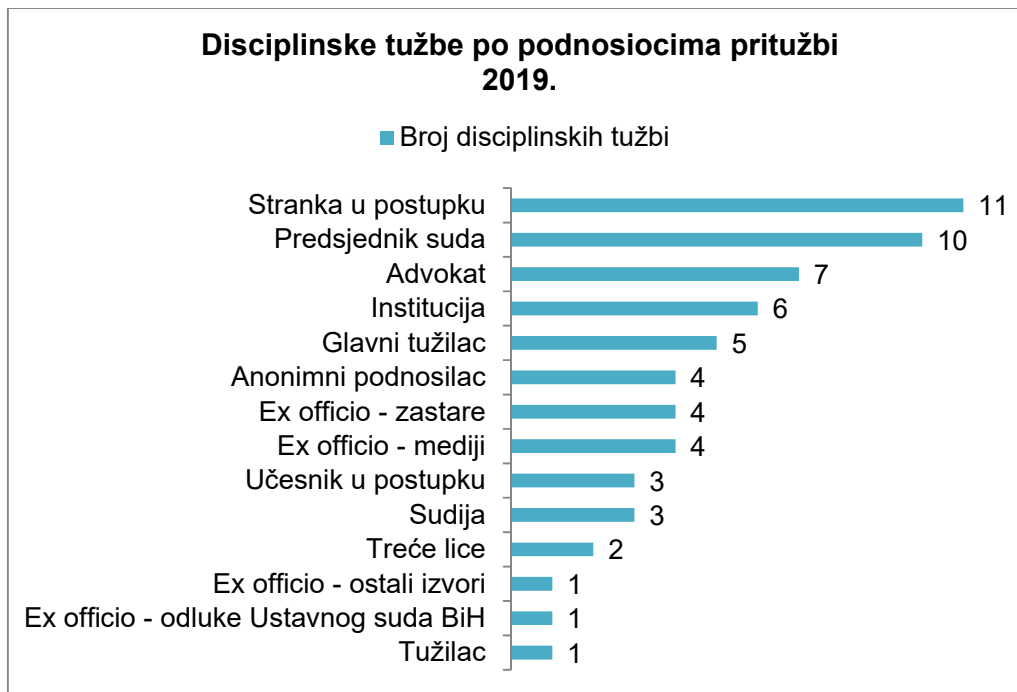
Grafikon 12: Disciplinski prekršaji sudija navedeni u tužbama

Kada su u pitanju disciplinski postupci pokrenuti protiv tužilaca, najviše tužbi se odnosilo na disciplinski prekršaj iz člana 57. tačka 8. Zakona o VSTV-u „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti” (5 tužbi) te na prekršaj iz tačke 22. „ponašanje u sudu ili tužilaštvu i izvan suda ili tužilaštva koje šteti ugledu tužilačke funkcije” (3 tužbe).

Grafikon 13: Disciplinski prekršaji tužilaca navedeni u tužbama

Najveći broj disciplinskih postupaka pokrenut je na osnovu pritužbi koje su podnijeli rukovodioci pravosudnih institucija (15 tužbi); zatim slijede stranke u postupku (11 tužbi), po službenoj dužnosti (10 tužbi) i advokati (7 tužbi). Treba napomenuti da zbir ne odgovara ukupnom broju podnesenih disciplinskih tužbi (46) jer su neke disciplinske tužbe podnesene na osnovu više pritužbi koje su dostavile različite kategorije podnosioca pritužbi.

Grafikon 14: Disciplinske tužbe po podnosiocima pritužbi

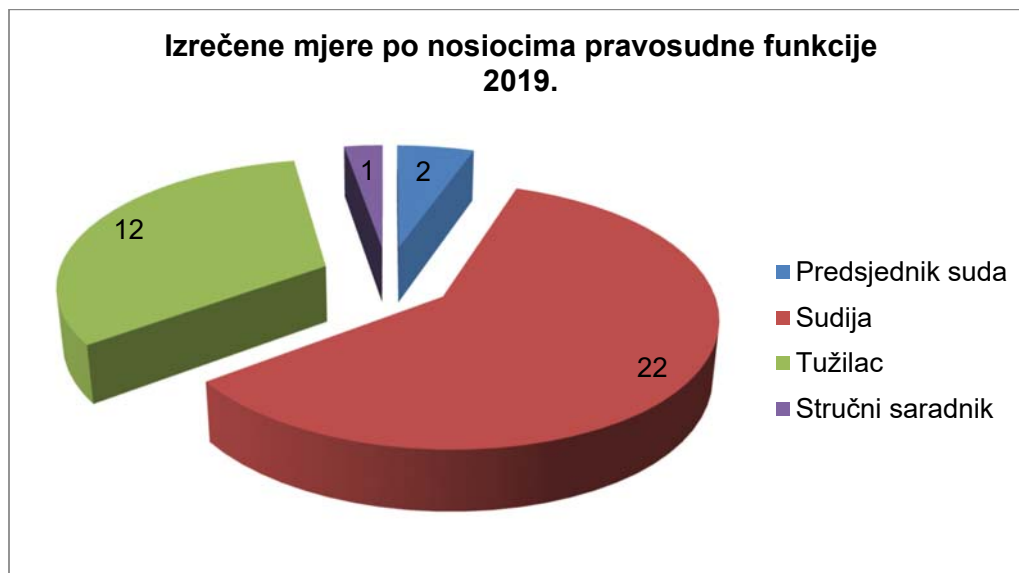

6.2.3 Okončani disciplinski postupci

Tokom 2019. godine okončana su 42 disciplinska postupka. Struktura okončanih postupaka prema godini pokretanja postupka je sljedeća: 17 okončanih postupaka je pokrenuto 2018. godine i 25 okončanih postupaka je pokrenuto 2019. godine.

U 37 postupaka je utvrđena disciplinska odgovornost, u jednom postupku je disciplinska tužba odbačena kao nedopuštena, u tri postupka je disciplinska tužba odbijena a jedan postupak je obustavljen zbog smrti sudije tokom disciplinskog postupka.

Disciplinska odgovornost utvrđena je za 37 nosilaca pravosudne funkcije. Disciplinske mjere su izrečene za jednog predsjednika osnovnog suda i jednog predsjednika okružnog privrednog suda, 22 sudije (9 sudija osnovnih sudova, 7 sudija općinskih sudova, 3 sudije kantonalnih sudova, 2 sudije okružnih privrednih sudova i jedan sudija okružnog suda), 12 tužilaca (5 tužilaca kantonalnih tužilaštava, 4 tužioca okružnih javnih tužilaštava i po jedan tužilac Tužilaštva Brčko distrikta BiH, Republičkog javnog tužilaštva RS i Tužilaštva BiH) te jednog stručnog saradnika općinskog suda.

Grafikon 15: Izrečene mjere po nosiocima pravosudne funkcije

Disciplinska odgovornost sudija najčešće je utvrđena za disciplinski prekršaj iz člana 56. Zakona o VSTV-u tačka 8. „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti“, (12 sudija) i tačka 10. „neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi s obavljanjem dužnosti sudije ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudija“ (10 sudija).

Disciplinska odgovornost tužilaca najčešće je utvrđena za disciplinski prekršaj naveden u članu 57. tačka 8. „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti“ (6 tužilaca) i tačka 15. „neizvršavanje uputstva nadređenog tužioca, osim ako bi izvršavanje takvog uputstva značilo kršenje zakona ili odredbi ovog člana“ (3 tužioca).

U 37 disciplinskih postupaka pravosnažnim odlukama izrečeno je 37 disciplinskih mjera. Struktura svih pravosnažno izrečenih mjera je sljedeća: pismena opomena koja se javno ne objavljuje (10), javna opomena (15), smanjenje plaće (10) i razrješenje (2).

Grafikon 16: Pravosnažno izrečene disciplinske mjere

Disciplinska mjera razrješenja od dužnosti izrečena je jednom sudiji osnovnog suda i jednom tužiocu okružnog javnog tužilaštva.

Sudija osnovnog suda razriješen je dužnosti zbog sljedećih disciplinskih prekršaja iz člana 56. Zakona o VSTV-u: tačke 8. „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti”, tačke 9. „donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka”, tačke 10. „neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u vezi sa obavljanjem dužnosti sudije ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudije”, tačke 17. „propuštanje, iz neopravdanih razloga, da postupi u skladu s odlukama, naredbama ili zahtjevima Vijeća” i tačke 23. „bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristrasnost i kredibilitet sudstva”.

Tužilac okružnog javnog tužilaštva razriješen je dužnosti zbog disciplinskog prekršaja iz člana 57. tačke 19. Zakona o VSTV-u „namjerno davanje lažne, obmanjive ili nedovoljne informacije u vezi s prijavama za radno mjesto, disciplinskim stvarima, pitanjima unapređenja i napredovanja u službi ili bilo kojim drugim pitanjima koja su u nadležnosti Vijeća”.

UDT je izjavio četiri žalbe na izrečene mjere u prvostepenom postupku, dvije žalbe na prvostepenu odluku o odbijanju tužbe, te jednu žalbu na prvostepenu odluku o odbačaju tužbe kao nedopuštene. U drugostepenom postupku UDT je izjavio jednu žalbu na izrečenu mjeru.

Žalbe UDT-a su uvažene u dva predmeta, u kojima su izrečene strožije disciplinske mjere, uključujući i jedno razrješenje od vršenja dužnosti.

6.2.4 Privremena udaljenja od vršenja dužnosti

UDT je u toku 2019. godine podnio dva zahtjeva za privremeno udaljenje od vršenja dužnosti. Jedan zahtjev je podnesen zbog pokretanja disciplinskog postupka protiv sudije osnovnog suda. Ovaj zahtjev je odbijen. Drugi zahtjev je podnesen zbog potvrđivanja optužnice protiv stručnog saradnika općinskog suda. Ovaj zahtjev je prihvaćen.

Također treba navesti da je Prvostepena disciplinska komisija po službenoj dužnosti privremeno udaljila od vršenja dužnosti jednog sudiju kantonalnog suda zbog pokrenutog postupka razrješenja.

Tokom 2019. godine ukupno 11 nosilaca pravosudne funkcije imalo je status privremeno udaljenih s obzirom na to da su i dalje trajala udaljenja nosilaca pravosudne funkcije iz prethodnih godina – jedno iz 2015. godine, tri iz 2016. godine, četiri iz 2017. godine i jedno iz 2018. godine. Privremeno udaljenje jednog sudije okončano je u septembru 2019. godine jer je sudija oslobođen odgovornosti u krivičnom postupku.

Na kraju 2019. godine bilo je privremeno udaljenih 10 nosilaca pravosudne funkcije: jedan predsjednik suda, tri sudije, pet tužilaca i jedan stručni saradnik općinskog suda.

Poglavlje 7: DIGITALNA TRANSFORMACIJA PRAVOSUĐA BiH

7.1 Modul za evidentiranje oduzete imovine stečene izvršenjem krivičnog djela

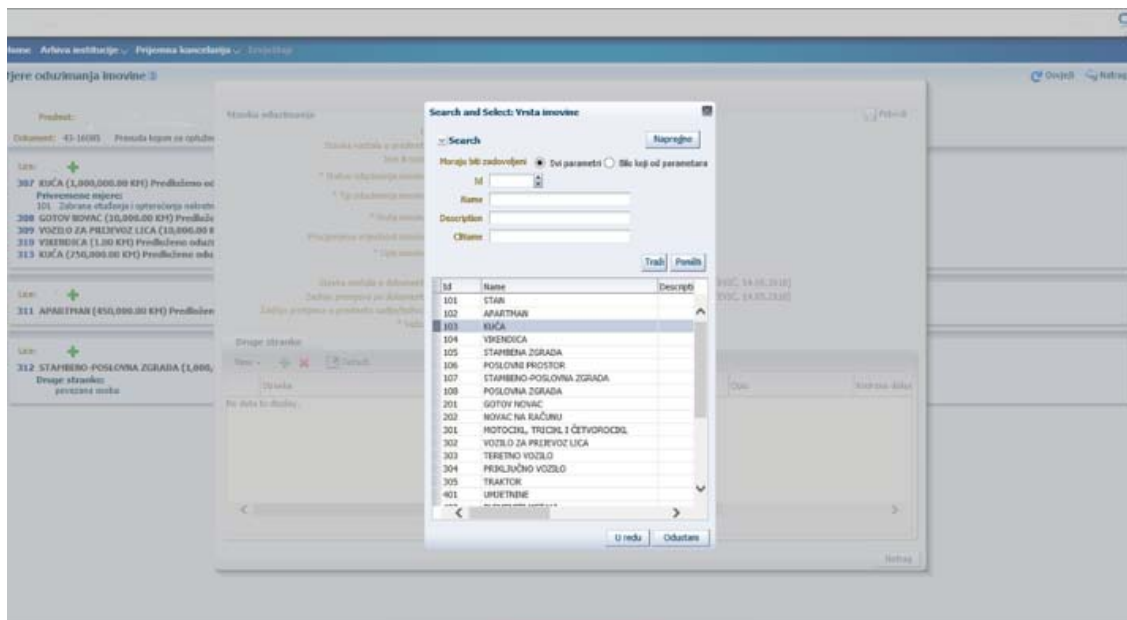
VSTV je u toku 2019. godine, u sklopu provođenja projekta „Izgradnja efikasnog pravosuđa u službi građana” - IPA 2017, završio izradu posebnog Modula za evidentiranje oduzete imovine stečene izvršenjem krivičnog djela (u daljnjem tekstu: Modul). Modul je izrađen kao nova funkcionalnost nove generacije Sistema za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima (CMS/TCMS v2). U cilju implementacije Modula pripremljeni su priručnici za korištenje Modula i dostavljeni korisnicima putem Help portala pravosudnog informacionog sistema BiH. Početkom 2020. godine provest će se obuke korisnika za korištenje ovog modula.

Iako je pravni okvir koji regulira ovo pitanje davno unaprijeđen, pitanje oduzimanja nezakonito stečene imovine pribavljene krivičnim djelom bilo je stavljeno po strani sve do donošenja posebnih zakona koji reguliraju pitanje oduzimanja nezakonito stečene imovine pribavljene krivičnim djelom te formiranja agencija nadležnih za upravljanje oduzetom imovinom koja je pribavljena krivičnim djelom. Aktueliziranjem spomenutog pitanja sudovi i tužilaštva u Bosni i Hercegovini počinju se susretati sa sve većim brojem zahtjeva za dostavljanje statističkih izvještaja o realizaciji postupaka oduzimanja imovinske koristi proistekle iz izvršenog krivičnog djela.

Zbog navedenih razloga Modul se sastoji od dva dijela:

- tužilačkog putem kojeg se evidentiraju ključne informacije iz tužilačke odluke kojom se predlaže oduzimanje imovinske koristi i
- sudskog putem kojeg se evidentiraju ključne informacije iz sudske odluke.

Slika 21: Prikaz postupka evidentiranja oduzimanja imovine stečene izvršenjem krivičnog djela u Modulu

Slika 22: Pregled evidentiranog oduzimanja imovine stečene izvršenjem krivičnog djela

Lice:	+
307 KUĆA (1,000,000.00 KM) Predloženo oduzimanje (Privremeno) Kuća se nalazi u	
Privremene mjere:	
101 Zabrana otuđenja i opterećenja nekretnosti i stvarnih prava upisanih na nekretnosti, uz zabilježbu zabrane u zemljišnim knjigama	
308 GOTOV NOVAC (10,000.00 KM) Predloženo oduzimanje (Trajno) Na računu u banci.	
309 VOZILO ZA PRIJEVOZ LICA (10,000.00 KM) Predloženo oduzimanje (Trajno) Vozilo marke audi Q5, proizvedeno 2013.	
310 VIKENDICA () Predloženo oduzimanje (Privremeno) 111	
313 KUĆA (750,000.00 KM) Predloženo oduzimanje (Trajno)	
Lice:	+
311 APARTMAN (450,000.00 KM) Predloženo oduzimanje (Trajno) Apartman se nalazi u	
Lice:	+
312 STAMBENO-POSLOVNA ZGRADA (1,000,000.00 KM) Predloženo oduzimanje (Privremeno) Poslovna zgrada se nalazi u	
Druge stranke:	
povezana osoba	

Na osnovu tako evidentiranih informacija moguće je hronološki pratiti postupak oduzimanja imovine te napraviti pregled imovine koju je tužilaštvo predložilo za oduzimanje i pregled imovine koju je sud oduzeo svojom odlukom. Evidentiranjem ključnih informacija koje se javljaju u postupku izvršenja odluke o oduzimanju imovine moguće je dobiti potpunu sliku o stvarno oduzetoj imovini stečenoj izvršenjem krivičnog djela. Uspostavljanjem centraliziranog načina evidentiranja podataka od strane VSTV-a garantira se jednoobraznost u prikupljanju podataka o oduzetoj imovini stečenoj krivičnim djelom te neophodan nivo transparentnosti u ovim postupanjima.

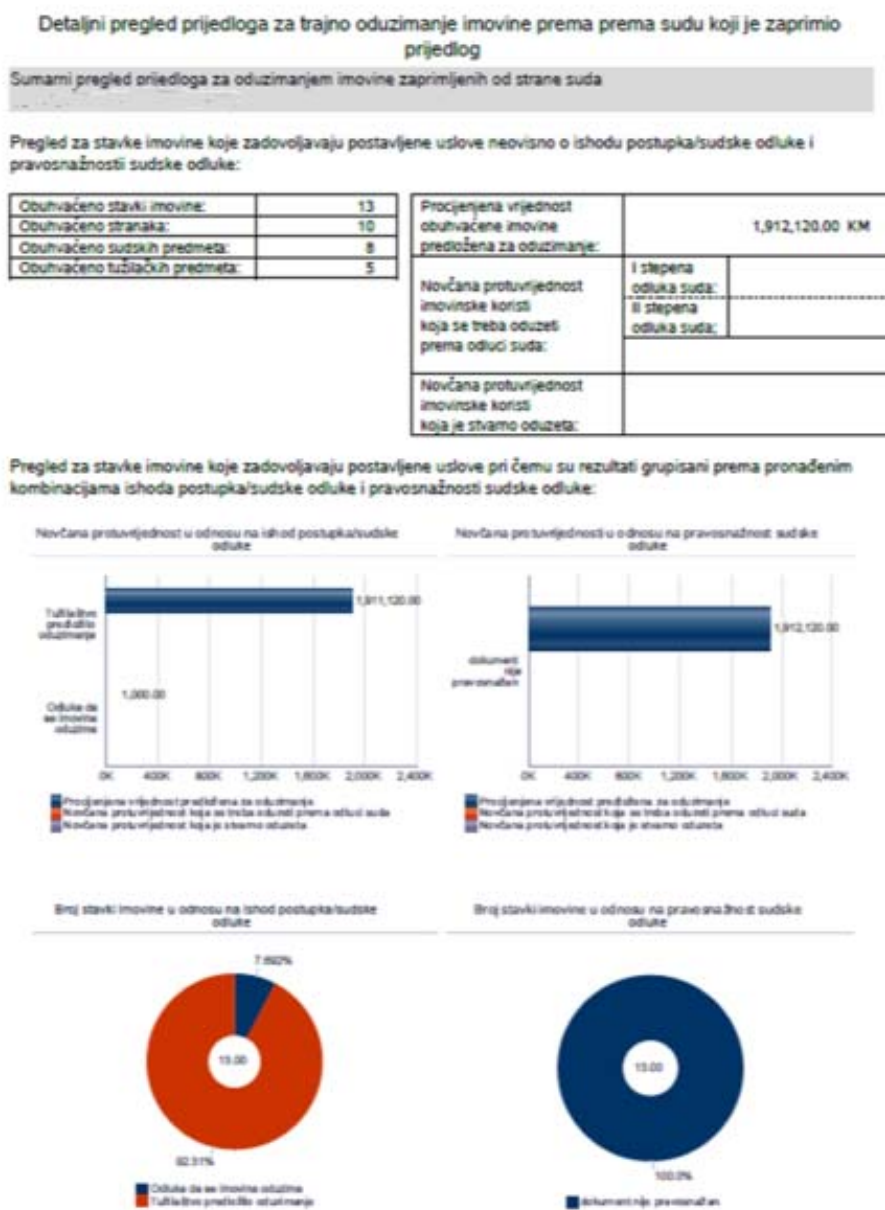
U sklopu razvoja Modula napravljeni su izvještaji koji daju prikaz svih relevantnih informacija vezanih za oduzimanje imovine a koje se evidentiraju u Modulu.

Slika 23: Prikaz izvještaja o evidentiranom oduzimanju imovine stečene izvršenjem krivičnog djela

Detaljni pregled prijedloga za trajno oduzimanje imovine prema sudu koji je zaprimio prijedlog

12.	Ime i prezime stranke / TICMS ID stranke	Način oduzimanja / TICMS ID stranke	PRILOG ZA ODUZIMANJE Datum prijedloga / Tužilački predmet / Sudski predmet	POSUD. SUDSKA ODLUKA Ishod odluke / Datum odluke / Pravosnažnost	Klasa imovine / Opis imovine	Procijenjena vrijednost obuhvaćene imovine predložena za oduzimanje:	450,000.00 KM
		Trajno	14.05.2018	Tužilaštvo predložilo oduzimanje	[102] - apartman	Novčana protuvrijednost imovinske koristi koja se treba oduzeti prema odluci suda:	I stepena odluka suda: II stepena odluka suda:
		[111]			Apartman se nalazi na	Novčana protuvrijednost imovinske koristi koja je stvarno oduzeta:	
	Pravni osnov vezan uz lice:		BHG218/17 - Kojumčarenje iz člana 214/1 KZ BiH				
13.	Ime i prezime stranke / TICMS ID stranke	Način oduzimanja / TICMS ID stranke	PRILOG ZA ODUZIMANJE Datum prijedloga / Tužilački predmet / Sudski predmet	POSUD. SUDSKA ODLUKA Ishod odluke / Datum odluke / Pravosnažnost	Klasa imovine / Opis imovine	Procijenjena vrijednost obuhvaćene imovine predložena za oduzimanje:	750,000.00 KM
		Trajno	14.05.2018	Tužilaštvo predložilo oduzimanje	[102] - kuća	Novčana protuvrijednost imovinske koristi koja se treba oduzeti prema odluci suda:	I stepena odluka suda: II stepena odluka suda:
		[113]				Novčana protuvrijednost imovinske koristi koja je stvarno oduzeta:	
	Pravni osnov vezan uz lice:		BHG218/17 - Kojumčarenje iz člana 214/1 KZ BiH				

Slika 24: Prikaz izvještaja o evidentiranom oduzimanju imovine stečene izvršenjem krivičnog djela

7.2 Razvoj i implementacija Sistema za automatsko upravljanje predmetima u radu disciplinskih komisija VSTV-a BiH (DKCMS)

Jedna od *Peer Review* preporuka Evropske komisije upućena VTSV-u je bilo i uvođenje sistema nasumične automatske dodjele predmeta disciplinskim komisijama VSTV-a.

Na sjednici VSTV-a održanoj 6. 9. 2018. donesen je zaključak da se ova preporuka u potpunosti treba realizirati do kraja februara 2019. godine. U skladu sa zaključkom, Odjel za informaciono-komunikacione tehnologije VSTV-a proveo je detaljnu analizu radnih procesa disciplinskih komisija VSTV-a. Ova analiza je provedena u saradnji s Odjelom za imenovanja VSTV-a, koji pruža stručnu podršku disciplinskim komisijama u njihovom radu. Nakon

provedene analize, pristupilo se razvoju i implementaciji Sistema za automatsko upravljanje predmetima u radu disciplinskih komisija VSTV-a (DKCMS).

Pored nasumične automatske dodjele predmeta disciplinskim komisijama, razvoj ovog modula podrazumijevao je i prilagođavanje ostalih funkcionalnosti koje su neophodne kako bi se postupak pred disciplinskim komisijama digitalizirao, automatizirao i evidentirao u bazu podataka, te povezivanje DKCMS-a s postojećim Sistemom za automatsko upravljanje predmetima u Uredu disciplinskog tužioca VSTV-a (DCMS).

Odjel za IKT je u predviđenom roku razvio i implementirao Sistem za automatsko upravljanje predmetima disciplinskih komisija VSTV-a, te obučio zaposlenike Odjela za imenovanja VSTV-a za upotrebu DKCMS-a.

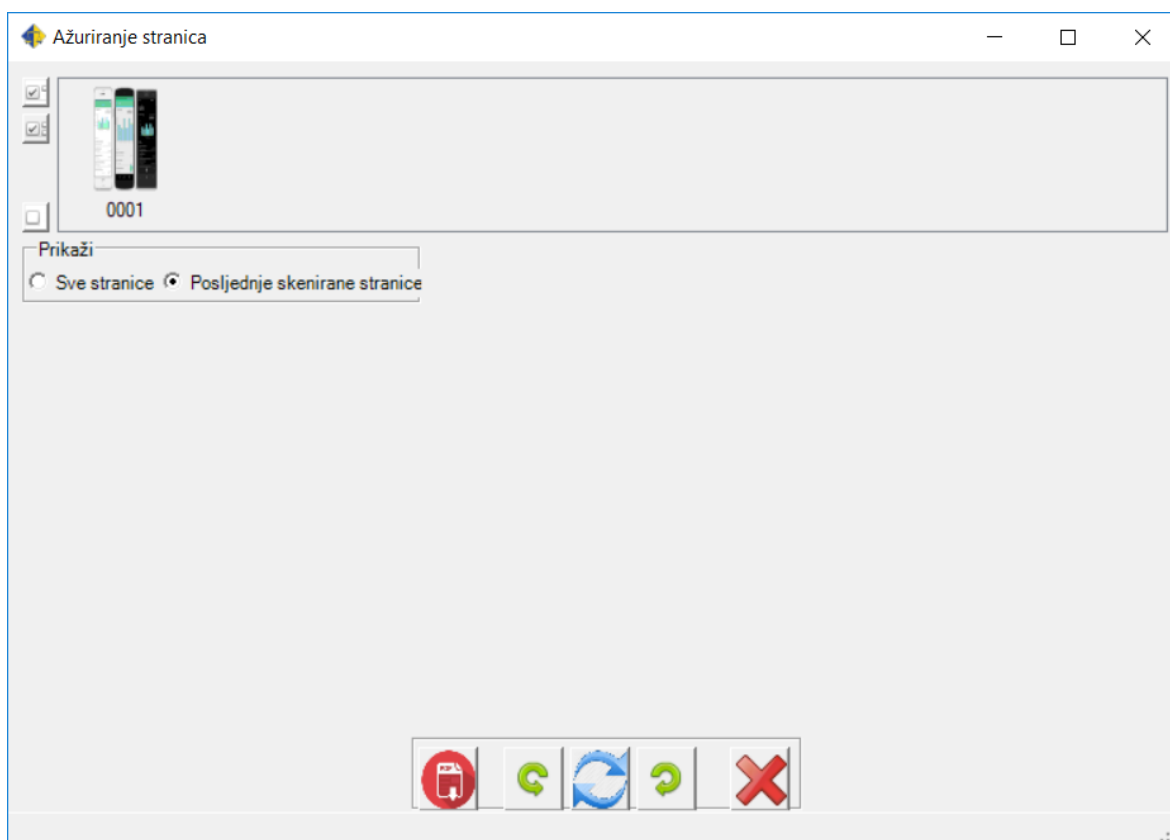
Nasumična automatska dodjela predmeta disciplinskim komisijama VSTV-a počela se koristiti nakon donošenja Odluke o imenovanju i formiranju novih disciplinskih komisija VSTV-a u aprilu 2019. godine. Predmeti disciplinskih komisija VSTV-a zaprimljeni prije implementacije nasumične automatske dodjele također su evidentirani u DKCMS bazi podataka.

7.3 Digitalizacija arhiva pravosudnih institucija

U 2019. godini nastavljen je proces implementacije Modula za digitalizaciju arhiva u pravosudnim institucijama BiH. U cilju poboljšanja i pojednostavljenja indeksacije skeniranog materijala unaprijeđene su funkcionalnosti Modula, čime se olakšala mogućnost pretraživanja i korištenja digitaliziranog sadržaja pohranjenog u Alfresco koji se koristi kao besplatni alat za upravljanje sadržajem (CMS). Nakon uspješno implementiranog pilot projekta u 2018. godini u Općinskom sudu u Visokom, završena je njegova implementacija i u Okružnom tužilaštvu u Istočnom Sarajevu, Okružnom privrednom sudu Istočno Sarajevo i Općinskom sudu u Kaknju.

Uspostavljeni su opći i posebni standardi za digitalizaciju arhivske građe u sudovima i tužilaštvima koji će se u budućnosti primjenjivati u svim ostalim institucijama. Dinamika uspostavljanja digitalne arhive u pravosudnim institucijama će umnogome zavisiti i od planirane nabavke opreme kroz budžet IPA 2017. Ovdje se prvenstveno radi o nabavci skenera potrebnih za realizaciju ove aktivnosti kao i servera koji će se koristiti za pohranu digitaliziranih materijala.

Slika 25: Prikaz Modula za digitalizaciju arhiva

A

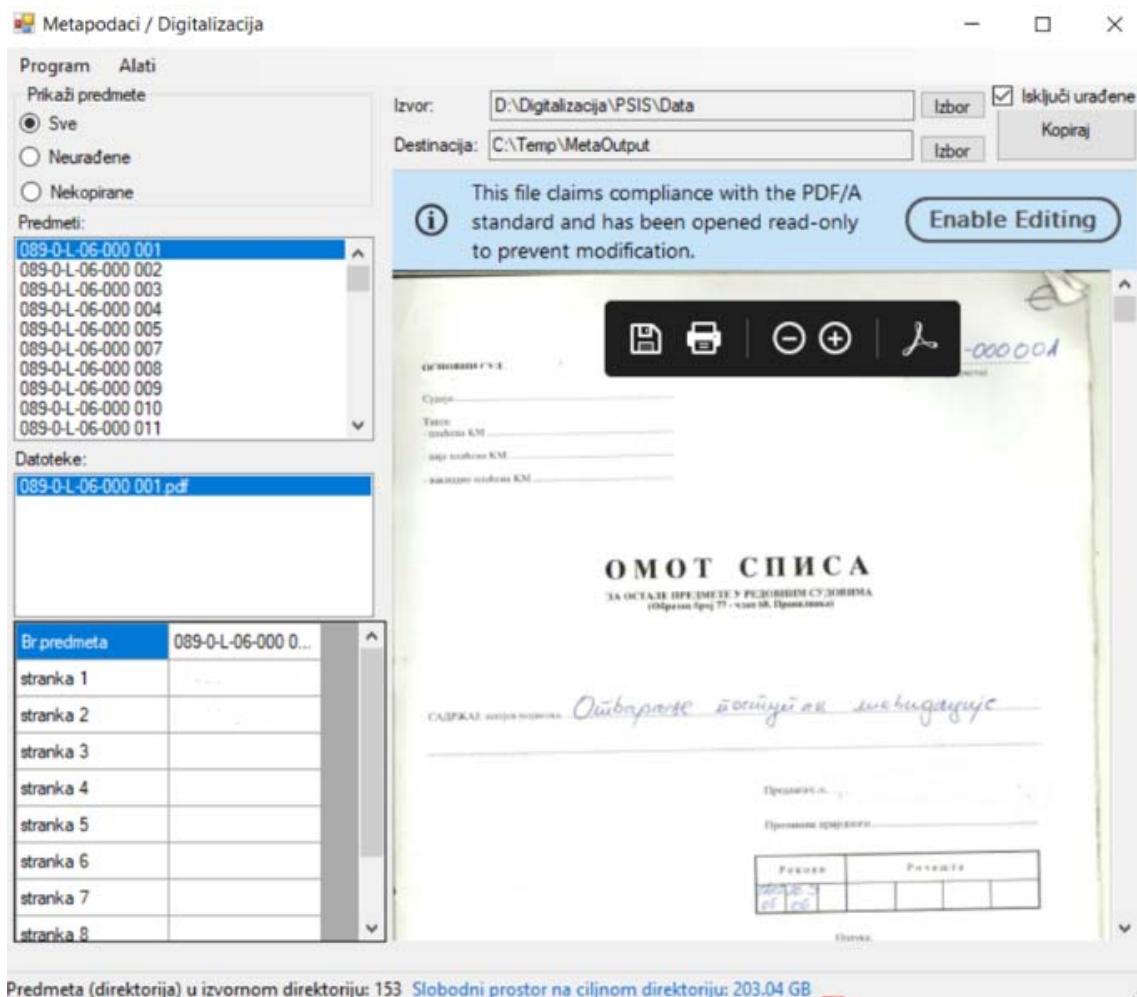
☐ oznaka institucije:

A 23 95
vrsta R.Br. godina

Broj predmeta	A-23-95
stranica 1	Ime Stranke
stranica 2	
stranica 3	
stranica 4	
stranica 5	
stranica 6	
stranica 7	
stranica 8	
stranica 9	
stranica 10	

Otkazi OK

Slika 26: Prikaz aplikacije za ažuriranje metapodataka

7.4 Aktivnosti Radne grupe za strateško planiranje i razvoj Sistema za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima u BiH (CMS/TCMS)

Na sastanku Radne grupe za strateško planiranje i razvoj Sistema za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužilaštvima (u daljnjem tekstu: Radna grupa za CMS/TCMS), održanom u februaru 2019. godine, diskutirano je o aktivnostima Radne podgrupe za izradu smjernica za provođenje kontrole tačnosti i ažurnosti podataka u CMS/TCMS sistemu (u daljnjem tekstu: Radna podgrupa) koja je pripremila Nacrt Smjernica za provođenje kontrole tačnosti i ažurnosti podataka u CMS/TCMS sistemu, što je u vezi sa *Peer Review* preporukom Evropske komisije upućenom VTSV-u u kojoj se predlaže podizanje nivoa kvaliteta podataka evidentiranih u CMS/TCMS-u.

U skladu s gore spomenutom preporukom *Peer Reviewa*, Radna grupa za CMS/TCMS je usvojila tekst Prijedloga pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o CMS-u i tekst Prijedloga pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o TCMS-u, Smjernica za provođenje provjere tačnosti i ažurnosti unosa podataka u CMS-u, Smjernica za provođenje provjere tačnosti i ažurnosti unosa podataka u TCMS-u, Obrazac izvještaja o provedenoj provjeri tačnosti i ažurnosti unosa podataka u CMS i Obrazac izvještaja o provedenoj provjeri tačnosti i ažurnosti unosa podataka u TCMS-u koje je predložila Radna podgrupa, te proslijedila materijal VSTV-u na usvajanje.

VSTV je na sjednici održanoj 27. i 28. marta 2019. godine, na osnovu prijedloga Radne grupe za CMS/TCMS, usvojio Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o CMS-u i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o TCMS-u. Navedenim izmjenama Pravilnika dodano je

novo poglavlje XIIIa. *Provjera tačnosti i ažurnosti unosa podataka u CMS*, odnosno poglavlje XIIIa. *Provjera tačnosti i ažurnosti unosa podataka u TCMS*. Tim izmjenama uređuje se način vršenja provjere tačnosti i ažurnosti unosa podataka u CMS/TCMS, utvrđuju rezultati provjere i postupak poduzimanja mjera u cilju otklanjanja utvrđenih nepravilnosti u radu te utvrđuje postupak izrade izvještaja o izvršenoj provjeri. Ovim poglavljem također je regulirano da provjeru vrši predsjednik suda odnosno glavni tužilac, najmanje dva puta godišnje i da se provjera vrši uvidom u određeni broj nasumično odabranih predmeta sudije i tužioca u CMS/TCMS-u, te uvidom u izvještaj o radu sudije odnosno tužioca. Provjera se vrši u skladu sa Smjernicama za provođenje provjere tačnosti i ažurnosti unosa podataka, koje su sastavni dio Pravilnika.

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o CMS-u i Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o TCMS-u objavljeni su u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, broj 34/19 od 23. 4. 2019. godine.

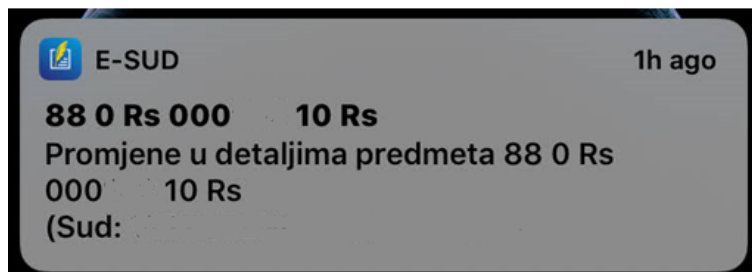
Na sastanku Radne grupe za CMS/TCMS održanom u septembru 2019. godine diskutirano je, između ostalog, i o analizi za unapređenje CMS/TCMS i SIPO sistema koju je uradilo projektno osoblje IPA 2017. Radna grupa za CMS/TCMS primila je k znanju prezentirane planove te dala podršku realizaciji predloženih izmjena. Povodom preporuke Ureda za reviziju institucija BiH za 2018. godinu koja se tiče CMS/TCMS sistema, Radna grupa za CMS/TCMS usvojila je zaključak kojim se zadužuje Odjel za IKT VSTV-a da provede detaljnu analizu evidentiranja troškova krivičnog postupka, te da pripremljenu analizu dostavi Radnoj grupi za CMS/TCMS na usvajanje i donošenje daljnjih provedbenih odluka. Na održanom sastanku usvojen je i prijedlog za izmjenu člana 77. (Faze predmeta), stav 13. (Upravni spor), te člana 117. (Modul za pristup predmetima putem interneta) stav 4. Pravilnika o CMS-u, te su ovi prijedlozi proslijeđeni VSTV-u na usvajanje.

VSTV je na sjednici održanoj 16. oktobra 2019. godine, na osnovu prijedloga Radne grupe za CMS/TCMS, usvojio Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o CMS-u, a izmjene su objavljene u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, broj 73/19 od 18. 10. 2019. godine.

7.5 Savremeni način pristupa pravdi - mobilne aplikacije za pristup sudskim predmetima

U cilju unapređenja sistema za pristup sudskim predmetima pomoću interneta razvijena je i testirana mobilna aplikacija „E-SUD”, koja strankama u postupku omogućava uvid u sudske predmete pomoću mobilnih uređaja (telefona, tableta). U toku 2019. godine nastavljen je razvoj mobilne aplikacije za pristup sudskim predmetima. Daljnji razvoj se prije svega odnosio na doradu odnosno izmjenu grafičkog sučelja i optimizaciju odnosno ubrzavanje rada postojećih funkcionalnosti mobilne aplikacije za pristup sudskim predmetima. Navedene dorade urađene su na osnovu zahtjeva i prijedloga korisnika. Pored toga, uvedena je i funkcionalnost slanja notifikacije (*push notifications*) koja obavještava korisnika o nastalim promjenama informacija u predmetu i omogućava mu da vidi detalje u predmetu u kojem je došlo do promjene. Zbog toga korisnik nema potrebu da periodično provjerava promjene na predmetima, nego dobije informaciju o promjeni na mobilni uređaj.

Slika 27: Nova notifikacija

Nova verzija mobilne aplikacije za pristup sudskim predmetima predstavljena je 25. aprila za korisnike iOS operativnog sistema (iPhone), a 22. maja 2019. godine za Android uređaje. U svrhu promocije nove verzije mobilne aplikacije za pristup sudskim predmetima napravljene

su objave promotivnih sadržaja u štampanim medijima te promocije kroz socijalne mreže. Pored toga, snimljen je promotivni spot za mobilnu aplikaciju za pristup sudskim predmetima koji se nalazi na linku (<https://youtu.be/1hNdglJJzs8>).

Slika 28: Promotivni plakat mobilne aplikacije za pristup sudskim predmetima

Dobar prijem aplikacije kod korisnika se dokazuje i odgovarajućim statističkim podacima: u toku 2019. godine ukupan broj zahtjeva prema bazi iznosio je 513.982 odnosno 1408 dnevno, dok je ukupan broj pregledanih dokumenata iznosio 77.502 odnosno 212 dnevno. Ukupan upit o promjenama u predmetu iznosio je 5.199.627, dok je ukupan broj prijavljenih predmeta za slanje notifikacije iznosio 5.123. Broj poslanih notifikacija u toku 2019. godine iznosio je 47.748.

7.6 Daljnji razvoj Sistema za izvještavanje i podršku odlučivanju

Sistem za izvještavanje i podršku odlučivanju (SIPO) predstavlja spoj teorije, procesa, arhitektura i tehnologija koje transformiraju sirove podatke koje pravosuđe svakodnevno proizvodi u praktične informacije ključne za donošenje odluka zasnovanih na činjenicama i efektivno upravljanje sudovima i tužilaštvima. Putem ovog sistema se mogu na jednostavan način izraditi statistički izvještaji koji kombiniraju podatke iz različitih aplikativnih sistema koji se koriste u pravosuđu Bosne i Hercegovine (CMS/TCMS, HRMIS i SOKOP-Mal).

U toku 2019. godine izvršeno je daljnje unapređenje SIPO sistema razvojem novih izvještaja te uvođenjem jedinstvene terminologije naziva i označavanja. Pored toga, usklađeni su principi izrade izvještaja odnosno pokretanje i izrada izvještaja po utvrđenoj matrici nakon postavljanja parametara za njihovu izradu. U SIPO-u su na zahtjev korisnika urađene određene dopune vezano za informacije o izradi izvještaja kao i dopune sadržaja postojećih izvještaja. Na osnovu ukazanih potreba pravosuđa te zahtjeva Radnog tijela za izradu Uputstva za sačinjavanje statističkih izvještaja o radu tužilaštava izrađeni su novi izvještaji tako da su na kraju 2019. godine u SIPO-u bila ukupno 53 izvještaja. Na osnovu navedene dopune izvještaja SIPO-a, VSTV BiH je usvojio Uputstvo za sačinjavanje statističkih izvještaja o radu tužilaštava u Bosni i Hercegovini korištenjem Sistema za izvještavanje i podršku odlučivanju (SIPO). Prilikom realizacije navedenih aktivnosti vodilo se računa i o budućim potrebama pravosudnih institucija čime su stvoreni preduvjeti za daljnje unapređenje SIPO sistema.

Slika 29: Prikaz različitih tipova izvještaja dostupnih korisnicima

7.7 Podrška upravljanju ljudskim resursima u pravosuđu i procesu imenovanja nosilaca pravosudne funkcije - Informacioni sistem za upravljanje ljudskim resursima u pravosuđu BiH (HRMIS)

U 2019. godini uspješno je nastavljena implementacija Modula za evidenciju ličnih podataka (MELP) njegovom implementacijom u Općinskom sudu u Žepču, te stvoreni infrastrukturni preduvjeti za nastavak implementacije u 2020. godini u novim institucijama.

Krajem 2019. godine završen je razvoj Modula za imovinske kartone kao rezultat aktivnosti na projektu „Unapređenje efikasnosti sudova i odgovornosti sudija i tužilaca u BiH” (ICEA) koji je započeo u martu 2017. godine. Modul treba pružiti aplikativnu podršku aktivnostima koje će voditi unapređenju integriteta i odgovornosti nosilaca pravosudnih funkcija, što je u vezi s jednom od *Peer Review* preporuka Evropske komisije upućene VSTV-u.

Modul za *online* apliciranje (MOA) instaliran je u produkcijsko okruženje. Ovaj aplikativni sistem je razvijen u svrhu unapređenja kolaboracije kandidata za pozicije nosilaca pravosudnih funkcija i Odjela za imenovanja VSTV-a koji provodi konkursne procedure. Očekuje se da će se u prvoj polovini 2020. omogućiti unos prvih prijava putem ovog aplikativnog sistema.

Nastavljeno je unapređenje Modula za finansije i računovodstvo putem kojeg se upravlja postupcima provođenja javnih nabavki, službenih putovanja, te prate finansijski tokovi unutar VSTV-a.

Putem Modula za imenovanje i Modula za *online* testiranje kandidata na otvorene pozicije u 2019. godini, provedeno je kvalifikaciono testiranje za 144 kandidata, a detaljniji statistički podaci su prikazani u narednoj tabeli:

Tabela 25: Statistički pokazatelji kvalifikacionih testiranja provedenih u 2019. godini

Ukupan broj testiranih kandidata	144
Za tužilačke funkcije	20
Za sudijske funkcije	124
Ukupan broj kandidata koji su položili	
Sudije	94
Sudije kvalifikaciono	54
Sudije pismeno	40
Tužioci	14
Tužioci kvalifikaciono	8
Tužioci pismeno	6
Ukupan broj kandidata koji su položili (postotak)	75 %
Prosječno vrijeme rješavanja kvalifikacionog testa u minutama	73
Najveći postignuti broj bodova	96
Najmanji postignuti broj bodova	39
Broj imenovanih nosilaca pravosudnih funkcija na bazi testiranja provedenih u 2019. godini	34

Tabela 26: Broj kvalifikacionih testiranja po konkursu

Konkurs	Datum objave konkursa	Broj testiranja
924	16. 7. 2018.	1
964	24. 9. 2018.	12
944	16. 8. 2018.	4
1064	13. 6. 2019.	1
Ukupno		18

7.8 Osiguravanje dugoročne održivosti i sigurnosti pravosudnog informacionog sistema

Tokom 2019. godine na osnovu iskazanih potreba pravosudnih institucija izrađena je detaljna tehnička dokumentacija za nabavku softverske i hardverske opreme u sklopu aktivnosti „Jačanje infrastrukture pravosudnog informacionog sistema” na projektu IPA 2017 i u planiranim rokovima isporučena Delegaciji EU koja će provesti postupak nabavke.

Imajući u vidu trend smanjenja raspoloživosti donatorskih sredstava koja se mogu iskoristiti za nabavku licenci i nemogućnost obezbjeđivanja sredstava za nabavku licenci koje koriste pravosudne institucije na nižim administrativnim nivoima iz budžeta Bosne i Hercegovine putem Dokumenta okvirnog budžeta VSTV-a, pokrenuta je inicijativa za osiguravanje nedostajućih licenci za korisnike pravosudnog informacionog sistema na osnovu ugovornih aranžmana između poznatih tehnoloških kompanija i vlasti na svim nivoima u Bosni i Hercegovini.

Kada se govori o Microsoft licencama, VSTV je imenovanjem državnog službenika za kontakt s Ministarstvom komunikacija i transporta Bosne i Hercegovine, a na osnovu procedure koju je uspostavila ta institucija, ušao u program osiguravanja Microsoft licenci potrebnih za data centre i osoblje VSTV-a. Na isti način licence osiguravaju Sud Bosne i Hercegovine i Tužilaštvo Bosne i Hercegovine. Pravosudne institucije na entitetskom nivou su upućene na ugovore koji se realiziraju putem nadležnih organizacionih jedinica generalnih sekretarijata Vlade Federacije Bosne i Hercegovine i Vlade Republike Srpske. Institucije na nižim nivoima vlasti su upućene na budžete izvršne vlasti.

Izvršena je nadogradnja postojećih, te nabavka novih licenci za Oracle baze podataka, licenci za virtuelizaciju, te licenci za softverska rješenja za upravljanje rezervnim kopijama u virtueliziranom okruženju čime je omogućena maksimalna iskoristivost hardverske infrastrukture u data centrima VSTV-a.

Provedena je procjena rizika pravosudnog informacionog sistema koja je rezultirala preporukama koje ukazuju na potrebu zauzimanja strateškog pristupa u domenu održavanja, razvoja i upravljanja ovim sistemom, a koji se ne može utvrditi bez niza regulatornih intervencija i kontinuiranog osiguravanja neophodnih resursa za održavanje i razvoj ovog sistema.

PRILOG 1: PREPORUKE

Imenovanja i ocjenjivanje

– VSTV će kroz nadzor i saradnju sa sudovima i tužilaštvima osigurati njihovo ujednačeno postupanje u okviru postupka provođenja ocjenjivanja rada nosilaca pravosudnih funkcija za 2019. godinu. VSTV će pripremiti analizu primjene novih kriterija i razmotriti će potrebu za njihovim daljnjim unapređenjima.

Efikasnost pravosuđa i kvalitet rada pravosudnih institucija

Preporuke u pogledu povećanja efikasnosti i kvaliteta rada sudova:

- Insistirati na reformi izvršnog postupka, posebno faze provođenja izvršenja, u smjeru uvođenja profesionalnih izvršilaca u postupak izvršenja u Bosni i Hercegovini, u skladu s dobrom uporednom praksom i preporukama Evropske komisije.
- Implementirati primjenu SOKOP-Mal sistema u svim sudovima u Bosni i Hercegovini, te nastaviti širiti korisničku mrežu pokretača (tražioci izvršenja/tužioci) izvršnog odnosno parničnog postupka.
- Osigurati budžetsku podršku za nastavak rada na unapređenju arhivskog poslovanja u sudovima i kreiranju uvjeta za digitalizaciju sudskih arhiva.
- Neophodno je, u koordinaciji s nadležnim ministarstvima u BiH, izraditi strateški okvir za razvoj alternativnih načina rješavanja sporova u BiH.
- Potrebno je iskoristiti sve potencijale alternativnih načina rješavanja sporova, kroz sinhronizirani rad pravosuđa, privrednih komora, Udruženja medijatora u BiH, te stručne javnosti, kako bi se privrednim subjektima u BiH približile prednosti svih dostupnih alternativnih metoda za rješavanje sporova.
- Insistirati na stručnom usavršavanju stečajnih sudija u segmentu ekonomskih aspekata stečaja, s ciljem skraćivanja trajanja postupka i povećanja stepena naplativosti stečajnih povjerilaca.
- Neophodno je da VSTV BiH uspostavi jaču i kontinuiranu saradnju s ministarstvima pravde i upravama sudova s ciljem unapređenja procesa rada u sudovima, te unutrašnje organizacije sudova, što bi, između ostalog, obuhvatilo i:
 - unapređenje upravljanja ljudskim resursima;
 - razmatranje neophodnih legislativnih izmjena koje se odnose na rad nesudskog osoblja i njihovu edukaciju;
 - razmatranje mogućnosti uvođenja nove kategorije osoblja u sudovima;
 - jačanje i ujednačavanje statusa pripravnika-volontera u sudovima;
 - uticaj na izgradnju kadra potencijalnih nosilaca pravosudnih funkcija;
 - omogućavanje veće posvećenosti kvalitetu rada delegiranjem zadataka i jačanjem osjećaja odgovornosti za njihovu realizaciju.
- Iskoristiti nalaze iz Izvještaja o stanju pravosuđa u Bosni i Hercegovini kada je u pitanju rješavanje upravnih sporova s preporukama za unapređenje njihovog rješavanja, te pokrenuti inicijativu za donošenje novih relevantnih zakona na svim nivoima vlasti koji reguliraju procesuiranje predmeta upravnih sporova.
- Potrebno je unaprijediti regionalnu saradnju u oblasti procesuiranja ratnih zločina, kao i saradnju tužilaštava i agencija za provođenje zakona, te usvojiti Revidiranu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina, radi postavljanja novih vremenskih rokova za okončanje svih predmeta ratnih zločina do 2023. godine.
- Neophodno je da sudovi, tužilaštva i agencije za provođenje zakona unaprijede operativnu efikasnost, a VSTV BiH da pojača odgovornost i primjenu najviših etičkih standarda nosilaca pravosudnih funkcija, kako bi efikasnije i u većem obimu procesuirali predmete krivičnog djela

korupcije s ciljem jačanja vladavine prava i povećanja povjerenja građana u pravosudni sistem BiH.

- Neophodno je da sudovi jačaju procesnu disciplinu u svrhu jačanja integriteta sudija i efikasnosti sudskih postupaka razvojem adekvatnih instrumenata kao što su smjernice za postupanje u parničnom postupku, uspostava saradnje između sudova prve i druge instance, izrada planova pripremnog ročišta, kontrolnih listi za prethodno ispitivanje tužbe, i sl.
- Revidirati pojam i upotrebu strateškog planiranja kao multidisciplinarnog segmenta kvalitetnog upravljanja radnim procesima, ljudskim i finansijskim resursima, usmjerenog na unapređenje rada sudova.
- Unaprijediti upravljanje sudovima u smislu vertikalne i horizontalne koordinacije rada i izvršavanja obaveza, kao bitnog segmenta organizacije rada sudova, te jačati komunikaciju i timski rad unutar sudskih odjela.
- Insistirati na iznalaženju finansijskih sredstava za poboljšanje uvjeta rada u pravosudnim institucijama u BiH u svrhu pružanja boljih usluga građanima. U tom smislu potrebno je nastaviti aktivnosti na unapređenju infrastrukture i opremljenosti zgrada pravosudnih institucija, te posebnu pažnju usmjeriti na segment poboljšanja energetske efikasnosti objekata pravosudnih institucija u cilju smanjenja emisije štetnih gasova, uklanjanja arhitektonskih barijera, te poboljšanja stepena sigurnosti unutar pravosudnih institucija.
- S ciljem povećanja kvaliteta pravosuđa, te uspostavljanja kontinuiranog i organiziranog transfera znanja i praktičnih vještina sa iskusnih na novoimenovane sudije, predlaže se uvođenje u sudove inoviranog sistema mentorstva, kako bi se omogućilo efikasnije i kvalitetnije postupanje, naročito u oblasti organizacije rada, vođenja postupka i tehnika izrade sudske odluke.
- U svrhu unapređenja kvaliteta izrade sudskih odluka u parničnim postupcima, potrebno je izraditi odgovarajuće smjernice i priručnik za izradu sudskih odluka u parničnom postupku, koje bi obuhvatale najbolja rješenja do kojih je došla pravna teorija i sudska praksa.

Preporuke u pogledu rodne ravnopravnosti i ranjivih grupa:

- Neophodno je izraditi strategiju za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH, na osnovu koje će pojedine pravosudne institucije donijeti i provoditi vlastite akcijske planove, a koja bi podrazumijevala i poduzimanje aktivnosti na podizanju svijesti nosilaca pravosudnih funkcija o rodnim pitanjima, te specifičnim potrebama ranjivih grupa u kontaktu s pravosuđem.
- Neophodno je poduzimati adekvatne aktivnosti kako bi se osigurao jednak pristup pravdi za sve osobe, bez diskriminacije, odnosno kako bi se pružila potrebna podrška ranjivim grupama u ostvarivanju njihovih prava.

U segmentu edukacije sudija i tužilaca:

- Da VSTV u saradnji s pravosudnom zajednicom i entitetskim centrima za edukaciju uvede adekvatan sistem mentorstva i osigura sistematičan način prijenosa znanja unutar pravosudnih institucija;
- Da se intenziviraju aktivnosti VSTV-a radi unapređenja sistema početne obuke za novoimenovane nosioce pravosudnih funkcija;
- Da se provedu mjere definirane radi unapređenja kontinuiranog stručnog usavršavanja sudija i tužilaca u Bosni i Hercegovini;
- Da se sva otvorena pitanja u sistemu edukacije redovno razmatraju u okviru Stalne komisije za edukaciju i Centra za sudsku dokumentaciju u saradnji s Centrom za edukaciju sudija i tužilaca FBiH, Centrom za edukaciju sudija i javnih tužilaca RS i Pravosudnom komisijom Brčko distrikta BiH.

U segmentu poboljšanja transparentnosti rada pravosudnih institucija:

- Da se redovno objavljuju sudske odluke putem elektronske baze sudskih odluka Centra za sudsku dokumentaciju VSTV-a, a naročito sve pravosnažne odluke iz oblasti organiziranog kriminala, korupcije i ratnih zločina;
- Da se dosljedno provode aktivnosti predviđene Sporazumom o saradnji između VSTV-a i najviših sudova u Bosni i Hercegovini u pogledu jačanja odjeljenja za evidenciju sudske prakse / sudsku praksu (IPA 2017);
- Da se redovno vrši ažuriranje Mape ratnih zločina.

U segmentu ujednačavanja sudske prakse:

- Da VSTV provede aktivnosti koje će doprinijeti boljoj identifikaciji tema za ujednačavanje sudske prakse;
- Da VSTV poduzme mjere za unapređenje rada panela za ujednačavanje sudske prakse.
- Potrebno je da sve nadležne institucije koordinirano pristupe implementaciji preporuka iz *Peer Review* izvještaja i Izvještaja o pitanjima vladavine prava u BiH.
- Potrebno je intenzivirati rad tužilaštava na predmetima korupcije na visokom nivou.
- Potrebno je nastaviti s aktivnim korištenjem uspostavljenih formi za saradnju tužilaca i policije na strateškom i operativnom nivou.
- Potrebno je nastaviti s praksom identificiranja i prikupljanja dobrih praksi postupanja i rada tužilaštava i omogućiti dijeljenje takvih praksi.
- Potrebno je insistirati na proširenju i poboljšanju sistematizacije u tužilaštvima na taj način da se predvide nove kategorije zaposlenih koje bi pružale stručnu pomoć tužiocima poput pozicije savjetnika ekonomske struke u svrhu efikasnijeg rješavanja predmeta korupcije i privrednog kriminala.
- Nastaviti s implementacijom Strategije za postupanje s osobama koje dolaze u kontakt s tužilaštvima, naročito u dijelu koji se odnosi na motiviranje građana za učestvovanje u krivičnim postupcima.

Integritet i odgovornost

- Dosljedno primijeniti sve još neimplementirane preporuke Stručne analize disciplinskih postupaka u pravosuđu Bosne i Hercegovine (*Peer Review*), naročito u pogledu povećanja broja zaposlenih u UDT-u.

Digitalna transformacija pravosuđa BiH

- Opredjeljuje se VSTV za osiguravanje neophodnih preduvjeta za omogućavanje srednjoročne i dugoročne održivosti i sigurnosti PIS-a.
- Inicirati razvoj i usvojiti srednjoročnu strategiju razvoja PIS-a, koja treba biti usklađena s relevantnim strateškim dokumentima VSTV-a i pravosuđa BiH, te za čiju implementaciju trebaju biti planirana i osigurana neophodna sredstva.

PRILOG 2: IZVJEŠTAJ O RADU SUDOVA

Analiza rada sudova

U ovoj sekciji Izvještaja predstavljen je rad redovnih sudova u 2019. godini kroz analizu zbirnih statističkih podataka o radu redovnih sudova u odnosu na: protok predmeta, kvalitet i kvantitet rada sudova, nastupanje zastarjelosti u krivičnim i prekršajnim predmetima, kao i u predmetima izvršenja krivičnih sankcija. Podaci za 2019. godinu su komparirani s podacima u prethodnoj, odnosno 2018. godini. Podaci o radu pojedinačnih sudova dostupni su na web-portalu vstv.pravosudje.ba.

Napominjemo da se prikazani statistički podaci ne odnose na rad sudova po tzv. „komunalnim” predmetima - predmetima naplate potraživanja za pružene komunalne usluge i predmetima naplate takse u kojima su povjerenici javni radio-televizijski servisi.⁴⁵

Također, potrebno je napomenuti da je za potpunu informaciju o protoku predmeta u sudovima potrebno sagledati statističke tabele: neriješeni predmeti u sudovima, priliv predmeta, kao i broj riješenih predmeta u sudovima.

Protok predmeta – po nivoima

Neriješeni predmeti u sudovima

Ukupan broj neriješenih predmeta u 2019. godini je smanjen za 10.791 predmet ili 3,6%, što pokazuje da je nastavljen trend pada broja neriješenih predmeta u sudovima i u 2019. godini. Smanjenje broja neriješenih predmeta je zabilježeno na svim nivoima sudova, osim u Višem privrednom sudu u Banjoj Luci gdje je zabilježeno povećanje broja neriješenih predmeta za 226 predmeta ili 71,7% i općinskim sudovima gdje je zabilježeno povećanje broja neriješenih predmeta za 3.570 predmeta ili 2,2%. Najveće apsolutno smanjenje broja neriješenih predmeta je zabilježeno u osnovnim sudovima (7.367 predmeta ili 12,2%).

Tabela 27: Neriješeni predmeti u sudovima

SUDOVİ	Broj neriješenih predmeta		Promjena broja neriješenih predmeta	Procentualna promjena broja neriješenih predmeta
	1. 1. 2019.	31. 12. 2019.		
	I	II		
Sud Bosne i Hercegovine	2.654	2.502	-152	-5,7%
Vrhovni sud Federacije BiH	6.302	5.483	-819	-13,0%
Vrhovni sud Republike Srpske	2.132	1.810	-322	-15,1%
Apelacioni sud Brčko distrikta BiH	133	55	-78	-58,6%
Viši privredni sud Banja Luka	315	541	226	71,7%
Kantonalni sudovi	48.356	44.712	-3.644	-7,5%
Okružni sudovi	5.271	5.104	-167	-3,2%
Okružni privredni sudovi	6.237	4.503	-1.734	-27,8%
Općinski sudovi	163.112	166.682	3.570	2,2%
Osnovni sudovi	60.179	52.812	-7.367	-12,2%

⁴⁵ Također, podaci u ovoj sekciji Izvještaja ne uključuju podatke o predmetima: sudske uprave, registracije poslovnih subjekata, faze pripreme u predmetima upravnih sporova, izvršenja prekršajnih sankcija, brisanja sankcija i zaštitnih mjera u raznim krivičnim predmetima, lišenja i izvršenja lišenja slobode u prekršajnim predmetima, kao i podatke o prekršajnim predmetima za zamjenu neplaćenih novčanih kazni zatvorskom kaznom.

Osnovni sud Brčko distrikta BiH	4.190	3.886	-304	-7,3%
UKUPNO	298.881	288.090	-10.791	-3,6%

Priliv predmeta u sudovima

U odnosu na 2018. godinu ukupan priliv predmeta u 2019. godini je povećan za 4.817 predmeta ili 1,3%. Povećanje broja primljenih predmeta za 14.879 predmeta ili 7,8% zabilježeno je u općinskim sudovima, Vrhovnom sudu Federacije BiH za 425 predmeta ili 8,8%, kao i Višem privrednom sudu u Banjoj Luci za 72 predmeta ili 5,5%. U ostalim nivoima sudova zabilježen je pad priliva predmeta od 2% do 27%. Najveće apsolutno smanjenje broja primljenih predmeta zabilježeno je u kantonalnim sudovima za 3.991 ili 10,9% i osnovnim sudovima za 3.615 predmeta ili 3,9%.

Tabela 28: Priliv predmeta u sudovima

SUDOVI	Broj primljenih predmeta		Promjena broja primljenih predmeta	Procentualna promjena broja primljenih predmeta
	2018. ⁴⁶ godina	2019. godina		
	I	II		
Sud Bosne i Hercegovine	7.104	5.732	-1.372	-19,3%
Vrhovni sud Federacije BiH	4.807	5.232	425	8,8%
Vrhovni sud Republike Srpske	2.343	2.297	-46	-2,0%
Apelacioni sud Brčko distrikta BiH	1.125	824	-301	-26,8%
Viši privredni sud Banja Luka	1.318	1.390	72	5,5%
Kantonalni sudovi	36.678	32.687	-3.991	-10,9%
Okružni sudovi	16.092	15.544	-548	-3,4%
Okružni privredni sudovi	7.921	7.454	-467	-5,9%
Općinski sudovi	190.674	205.553	14.879	7,8%
Osnovni sudovi	92.380	88.765	-3.615	-3,9%
Osnovni sud Brčko distrikta BiH	6.221	6.002	-219	-3,5%
UKUPNO	366.663	371.480	4.817	1,3%

⁴⁶ U skladu sa zaključkom sa sjednice VSTV-a BiH održane 4 – 5. 3. 2020. godine, iz statističkog dijela Godišnjeg izvještaja VSTV-a BiH, počevši od Godišnjeg izvještaja za 2019. godinu, izostavljeni su prekršajni predmeti za zamjenu neplaćenih novčanih kazni zatvorskom kaznom. S obzirom na to da se u Godišnjem izvještaju vrši komparacija statističkih podataka tekuće u odnosu na prethodnu godinu, u ovom Godišnjem izvještaju su korigirani podaci za 2018. godinu u odnosu na ovu vrstu predmeta.

Promjena broja neriješenih predmeta i promjena priliva predmeta

Komparacijom promjene broja neriješenih predmeta (Tabela 1) i promjene priliva predmeta (Tabela 2) može se utvrditi da li je promjena broja neriješenih predmeta uzrokovana promjenom priliva ili aktivnostima unutar sudova⁴⁷. Ta komparacija navodi na sljedeće zaključke:

- Izuzetno pozitivan trend (smanjenje broja neriješenih predmeta, uprkos povećanju priliva) zabilježen je u Vrhovnom sudu Federacije BiH.
- Pozitivan trend (smanjenje broja neriješenih predmeta je znatno veće od smanjenja priliva) zabilježen je u Vrhovnom sudu Republike Srpske, Apelacionom sudu Brčko distrikta, okružnim privrednim sudovima, Osnovnom sudu Brčko distrikta i osnovnim sudovima.
- Negativan trend (povećanje broja neriješenih predmeta, ali to povećanje je znatno manje od povećanja priliva) zabilježen je u općinskim sudovima.
- Izuzetno negativan trend (povećanje broja neriješenih predmeta je znatno veće od povećanja priliva) zabilježen je u Višem privrednom sudu u Banjoj Luci.
- Promjena broja neriješenih predmeta srazmjerna promjeni priliva (smanjenje broja neriješenih predmeta je srazmjerno smanjenju priliva) zabilježena je u Sudu Bosne i Hercegovine, kantonalnim i okružnim sudovima.

Riješeni predmeti u sudovima

U odnosu na 2018. godinu ukupan broj riješenih predmeta u 2019. godini je manji, odnosno sudovi su manje riješili 6.905 ili 1,8% predmeta. Smanjenje broja riješenih predmeta je zabilježeno na svim nivoima sudova, osim u Vrhovnom sudu Republike Srpske, gdje je zabilježeno povećanje broja riješenih predmeta za 138 ili 5,6%.

Značajno procentualno smanjenje broja riješenih predmeta evidentirano je u Sudu Bosne i Hercegovine gdje je broj riješenih predmeta u 2019. godini u odnosu na broj riješenih predmeta tokom 2018. godine manji za 1.068 predmeta ili 15,4%, kao i u Apelacionom sudu Brčko distrikta u kojem je riješeno manje 295 predmeta ili 24,6%. Smanjenje broja riješenih predmeta (od 0,7% do 6,9%) zabilježeno je u osnovnim sudovima, općinskim sudovima, okružnim sudovima, kantonalnim sudovima, Vrhovnom sudu Federacije BiH, okružnim privrednim sudovima, Višem privrednom sudu u Banjoj Luci i Osnovnom sudu Brčko distrikta.

Tabela 29: Broj riješenih predmeta u sudovima

SUDOVI	Broj riješenih predmeta		Promjena broja riješenih predmeta	Procentualna promjena broja riješenih predmeta
	2018. godina	2019. godina		
	I	II		
Sud Bosne i Hercegovine	6.952	5.884	-1.068	-15,4%
Vrhovni sud Federacije BiH	6.272	6.051	-221	-3,5%
Vrhovni sud Republike Srpske	2.481	2.619	138	5,6%
Apelacioni sud Brčko distrikta BiH	1.197	902	-295	-24,6%

⁴⁷ Promjena broja neriješenih predmeta može biti uzrokovana promjenom priliva ili promjenom broja riješenih predmeta u sudovima ili kombinacijom ta dva faktora. Tako, naprimjer, povećanje priliva predmeta za 10% može prouzrokovati povećanje broja neriješenih predmeta za 10%, iz čega bi se moglo zaključiti da je povećanje broja neriješenih predmeta uzrokovano povećanjem priliva.

Ukoliko ulaganjem dodatnog napora sudovi uspiju riješiti dio povećanog priliva predmeta, tada će povećanje broja neriješenih predmeta biti manje od povećanja priliva. Naprimjer, priliv predmeta može biti povećan za 10%, a broj neriješenih predmeta za 5%, što bi se moglo definirati kao pozitivan rezultat. Suprotno gore navedenom, povećanje broja neriješenih predmeta može biti veće od povećanja priliva. Naprimjer, priliv predmeta može biti povećan za 10% a broj neriješenih predmeta za 15%, što bi se moglo definirati kao negativan rezultat.

Viši privredni sud Banja Luka	1.218	1.164	-54	-4,4%
Kantonalni sudovi	37.449	36.331	-1.118	-3,0%
Okružni sudovi	16.069	15.711	-358	-2,2%
Okružni privredni sudovi	9.591	9.188	-403	-4,2%
Općinski sudovi	204.393	201.983	-2.410	-1,2%
Osnovni sudovi	96.781	96.132	-649	-0,7%
Osnovni sud Brčko distrikta BiH	6.773	6.306	-467	-6,9%
UKUPNO	389.176	382.271	-6.905	-1,8%

Protok predmeta – po vrstama predmeta

Neriješeni predmeti po vrstama

Broj neriješenih predmeta na svim referatima je smanjen, izuzev prekršajnog gdje je zabilježeno značajno povećanje broja neriješenih predmeta za 6.885 predmeta ili 25,8%, i upravnog referata na kojem je broj neriješenih predmeta na kraju 2019. godine za 249 predmeta ili 1,7% veći u odnosu na broj neriješenih predmeta na početku 2019. godine. Smanjenje broja neriješenih predmeta je zabilježeno na: građanskom (9,1%), izvršnom (8,6%), privrednom (6,1%), krivičnom (5,8%) i vanparničnom referatu (2,2%).

Tabela 30: Neriješeni predmeti u sudovima - po vrstama predmeta

VRSTA PREDMETA	Broj neriješenih predmeta		Promjena broja neriješenih predmeta	Procentualna promjena broja neriješenih predmeta
	1. 1. 2019.	31. 12. 2019.		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Građanski predmeti	97.450	88.617	-8.833	-9,1%
Izvršni predmeti	64.082	58.565	-5.517	-8,6%
Krivični predmeti	19.718	18.569	-1.149	-5,8%
Prekršajni predmeti	26.721	33.606	6.885	25,8%
Privredni predmeti	18.920	17.757	-1.163	-6,1%
Upravni predmeti	14.519	14.768	249	1,7%
Vanparnični predmeti	57.471	56.208	-1.263	-2,2%
UKUPNO	298.881	288.090	-10.791	-3,6%

Priliv predmeta po vrstama

Tokom 2019. godine zabilježen je blagi rast priliva predmeta od 1,3%. Najveće povećanje priliva zabilježeno je na prekršajnim predmetima. Naime, tokom 2019. godine primljena su 6.963 prekršajna predmeta ili 14% više nego u toku prethodne godine. Također, zabilježen je rast priliva izvršnih predmeta za 1.832 predmeta ili 2,7%, kao i građanskih predmeta za 1.002 predmeta ili 1,3%. Na ostalim referatima je, u odnosu na 2018. godinu, zabilježen smanjen priliv predmeta od 0,5% do 3,4%. Najveće smanjenje priliva, i apsolutno i procentualno, zabilježeno je kod krivičnih predmeta za 2.305 predmeta ili 3,4% i vanparničnih za 2.276 predmeta ili 3,1%. Zabilježen je smanjen priliv i privrednih predmeta za 2%, kao i upravnih predmeta za 0,5%.

Tabela 31: Priliv predmeta u sudovima - po vrstama predmeta

VRSTA PREDMETA	Broj primljenih predmeta		Promjena broja primljenih predmeta	Procentualna promjena broja primljenih predmeta
	2018. godina	2019. godina		
	II	II	III = II - I	IV = II / I
Građanski predmeti	79.807	80.809	1.002	1,3%
Izvršni predmeti	68.125	69.957	1.832	2,7%
Krivični predmeti	67.436	65.131	-2.305	-3,4%
Prekršajni predmeti	49.740	56.703	6.963	14,0%
Privredni predmeti	16.736	16.402	-334	-2,0%
Upravni predmeti	12.474	12.409	-65	-0,5%
Vanparnični predmeti	72.345	70.069	-2.276	-3,1%
UKUPNO	366.663	371.480	4.817	1,3%

Analizom priliva prekršajnih predmeta došlo se do zaključka da je najveće povećanje broja primljenih predmeta na prekršajnom referatu zabilježeno u općinskim sudovima, posebno u općinskim sudovima s područja Srednjobosanskog kantona. U izjašnjenjima općinskih sudova s ovog područja stoji da je do povećanog priliva prekršajnih predmeta došlo usljed toga što su nadležni ovlašteni organi (tj. policijske stanice u nadležnom kantonalnom ministarstvu unutrašnjih poslova) izdali značajno veći broj prekršajnih naloga za počinjenje prekršaja saobraćajnih propisa, koji su utvrđeni tako što je na području navedenih sudova povećan broj instaliranih tehničkih instrumenata (tzv. saobraćajnih kamera).

Riješeni predmeti po vrstama

U odnosu na 2018. godinu, sudovi su tokom 2019. godine manje riješili predmeta svih vrsta, osim prekršajnih i vanparničnih. Tokom 2019. godine više je riješeno 2.788 vanparničnih predmeta ili 4,1%. Također, više je riješeno i prekršajnih predmeta za 1.245 ili 2,6%. Najveće smanjenje broja riješenih predmeta zabilježeno je kod građanskih predmeta za 3.856 predmeta ili 4,1% i izvršnih predmeta za 3.490 ili 4,4%. Broj riješenih krivičnih predmeta je manji za 2.347 ili 3,4%, kao i privrednih predmeta za 946 ili 5,1% i upravnih predmeta za 299 ili 2,4%.

Tabela 32: Broj riješenih predmeta u sudovima - po vrstama predmeta

VRSTA PREDMETA	Broj riješenih predmeta		Promjena broja riješenih predmeta	Procentualna promjena broja riješenih predmeta
	2018. godina	2019. godina		
	II	II	III = II - I	IV = II / I
Građanski predmeti	93.498	89.642	-3.856	-4,1%
Izvršni predmeti	78.964	75.474	-3.490	-4,4%
Krivični predmeti	68.627	66.280	-2.347	-3,4%
Prekršajni predmeti	48.573	49.818	1.245	2,6%
Privredni predmeti	18.511	17.565	-946	-5,1%
Upravni predmeti	12.459	12.160	-299	-2,4%
Vanparnični predmeti	68.544	71.332	2.788	4,1%

UKUPNO	389.176	382.271	-6.905	-1,8%
---------------	----------------	----------------	---------------	--------------

Kvalitet i kvantitet rada

Kvantitet rada sudova izražava se kroz kolektivnu normu ostvarenu tokom jedne kalendarske godine, s tim da VSTV utvrđuje kriterije za njeno računanje. Ostvarena kolektivna norma suda računa se tako što se zbir procentualno ostvarenih normi svakog sudije, predsjednika suda, te stručnih saradnika na općinskim sudovima, podijeli s brojem sudija i stručnih saradnika koji su imenovani u određeni sud. U Tabeli 7. prikazana je ostvarena kolektivna norma za sve nivoe sudova za koje je VSTV predvidio kriterije na osnovu kojih sudovi obračunavaju ovaj pokazatelj o rezultatima svog rada.

Prosječan kvalitet sudskih odluka u svim redovnim sudovima u BiH tokom 2019. godine iznosio je 88%, dok je u 2018. godini iznosio 90%. Prosječno ostvarena kolektivna norma sudova u 2019. godini je 112%, dok je u 2018. godini iznosila 113%.

Tabela 33: Kvalitet i kvantitet rada sudova

Sudovi	Kvalitet rada	Kvantitet rada - prosječna ostvarena kolektivna norma
Sud Bosne i Hercegovine	95%	142%
Vrhovni sud Federacije BiH	-	126%
Vrhovni sud Republike Srpske	-	128%
Apelacioni sud Brčko distrikta BiH	-	138%
Viši gospodarski sud Banja Luka	88%	90%
Kantonalni sudovi	90%	104%
Okružni sudovi	89%	105%
Okružni privredni sudovi	87%	143%
Općinski sudovi	89%	110%
Osnovni sudovi	84%	106%
Osnovni sud Brčko distrikta BiH	86%	138%

Nastupanje zastarjelosti

Sudovi su tokom 2019. godine evidentirali u CMS-u da je u 175 predmeta došlo do zastarjelosti krivičnog gonjenja i u 61 predmetu je nastupila zastarjelost u postupku izvršenja krivičnih sankcija. U poređenju sa 2018. godinom, ukupan broj predmeta u kojima je došlo do zastarjelosti krivičnog gonjenja (nakon podizanja optužnice) i postupka izvršenja krivičnih sankcija je manji za 105 predmeta, s obzirom na to da su sudovi tokom 2018. godine iskazali završenim zbog zastarjelosti ukupno 236 predmeta, dok je tako postupljeno u 341 predmetu tokom 2018. godine.

Kao i u prethodnom periodu, sudovi su u krivičnim predmetima najčešće evidentirali da su predmete iskazali završenim zbog zastarjelosti krivičnog gonjenja usljed nedostupnosti optuženog (131 predmet ili 56%), a u određenom broju predmeta evidentirano je da su takve odluke donijete jer je utvrđeno da su predmeti zaprimljeni u sudovima nakon što su protekli zakonski rokovi za nastupanje zastarjelosti (15 predmeta ili 6%).

Sudovi su tokom 2019. godine evidentirali u CMS-u da su predmete iskazali završenim zbog protoka zakonom predviđenih rokova za zastarjelost pokretanja ili vođenja postupka u prekršajnim predmetima u 116 predmeta, što je za 41 predmet ili 55% više nego u 2018. godini. Nastupanje relativne zastarjelosti je utvrđeno u 63 prekršajna predmeta, od kojih je u 40 predmeta evidentirano da je predmet zaprimljen u sud nakon nastupanja zastare pokretanja i vođenja prekršajnog postupka. Apsolutna zastarjelost je utvrđena u 53 prekršajna predmeta,

a od toga je u 33 ili 62% predmeta evidentirano da je predmet zaprimljen nakon nastupanja zastare pokretanja i vođenja prekršajnog postupka.

Sudske odluke kojima se okončava postupak zbog isteka zakonskih rokova za zastarjelost krivičnog gonjenja i prekršajnog postupka dostavljaju se Uredu disciplinskog tužioca radi utvrđivanja eventualne odgovornosti sudija za takav način završetka ovih predmeta.

Tabela 34: Nastupanje zastarjelosti

Referat	Vrsta predmeta	Relativna zastara	Apsolutna zastara	Ukupno
Krivični	Iks	2	59	61
	K	2	72	74
	Kpp	0	2	2
	Kps	1	52	53
	Kv	1	33	34
	Kž	1	8	9
	Kžk	0	1	1
	Kžž	0	2	2
Ukupno krivični		7	229	236
Prekršajni	Pr	61	26	87
	Prm	1	1	2
	Pžp	1	22	23
	Pžpr	0	4	4
Ukupno prekršajni		63	53	116
UKUPNO		70	282	352

PRILOG 3: IZVJEŠTAJ O RADU TUŽILAŠTAVA

Analiza rada tužilaštava

Ovo poglavlje predstavlja rad tužilaštava u 2019. godini kroz zbirne izvještaje o radu tužilaštava o: prijavama, istragama, podignutim optužnicama i presudama u KT predmetima⁴⁸, KT predmetima u kojima je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja kao i ostvarenim rezultatima u pogledu kvaliteta i kvantiteta rada u skladu s važećim općim aktima VSTV-a.

Podaci o radu pojedinačnih tužilaštava su dostupni na web-portalu vstv.pravosudje.ba.

Prijave

U toku 2019. godine u tužilaštvima su bile 30.882 prijave u radu posmatrano po predmetima u odnosu na 49.458 osoba. U odnosu na 2018. godinu neznatno je povećan priliv prijava za 0,33%, ali je, s obzirom na to da je broj neriješenih prijava na početku 2019. godine za 733 prijave ili 7,52% manji u odnosu na početak 2018. godine, ukupan broj prijava u radu po predmetima manji za 661 ili 2%, odnosno prijavljeno je manje 2.215 ili 4% osoba. U odnosu na 2018. godinu ukupan broj riješenih prijava po predmetima je u 2019. godini manji za 1.285 ili 6%, odnosno riješeno je manje prijava protiv 2.567 ili 8% osoba. Tokom 2019. godine riješeno je manje prijava nego što je zaprimljeno tokom godine te je došlo do povećanja broja neriješenih prijava posmatrano po predmetima na kraju godine za 596 prijava ili 7%, odnosno posmatrano po licima za 213 ili 1% prijava.

Od ukupnog broja prijava u radu, posmatrano po predmetima, riješeno je 69% prijava, što je u odnosu na 2018. godinu manje za 2%, odnosno ostalo je neriješenih 31% prijava.

Tokom 2019. godine riješeno je ukupno 21.227 prijava posmatrano po predmetima protiv 29.977 osoba. Iz strukture riješenih prijava, koja je predstavljena u narednoj tabeli, vidljivo je da je najviše prijava riješeno naredbom o provođenju istrage, odnosno 72% prijava posmatrano po predmetima u odnosu na 65% prijavljenih osoba. Značajan broj prijava je riješen i naredbom o nepokretanju istrage, odnosno na taj način je riješeno 24% prijava posmatrano po predmetima u odnosu na 28% osoba.

Tabela 35: Protok prijava i struktura riješenih prijava

Tužilaštva	Ukupan broj prijava u radu u 2019. godini		Riješene prijave u 2019. godini						Neriješene prijave na 31. 12. 2019.	
			naredbom o nepokretanju istrage		naredbom o provođenju istrage		na drugi način			
	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe
BiH	1.449	6.893	203	578	305	773	73	372	863	5.156
			35%	33%	52%	45%	13%	22%		
FBiH	18.913	28.691	3.604	5.910	9.179	11.864	562	1.027	5.535	9.837
			27%	32%	69%	63%	4%	5%		
RS	10.173	13.395	1.302	2.001	5.395	6.504	257	469	3.211	4.412
			19%	22%	77%	73%	4%	5%		
BD BiH	347	479	1	1	337	445	9	33	0	0
			0%	0%	97%	93%	3%	7%		
UKUPNO	30.882	49.458	5.110	8.490	15.216	19.586	901	1.901	9.609	19.405
			24%	28%	72%	65%	4%	7%		

⁴⁸ KT predmeti su predmeti u tužilaštvima koji se iniciraju protiv poznatih lica kad postoje osnovi sumnje da su počinili krivično djelo. KT oznaka za potrebe ovog izvještaja obuhvata podatke za sve vrste predmeta protiv poznatih počinilaca: KT, KTRZ, KTK, KTPO, KTO, KTT, itd.

Istrage

Tokom 2019. godine u tužilaštvima je bilo 19.013 istraga u radu posmatrano po predmetima protiv 27.197 lica. U odnosu na 2018. godinu, doneseno je manje naredbi o provođenju istrage, te je ukupan broj istraga u radu, posmatrano po predmetima, manji za 863 ili 4%, odnosno posmatrano po licima za 1.242 ili 4%. U odnosu na 2018. godinu ukupan broj riješenih istraga u 2019. godini, posmatrano po predmetima, manji je za 651 ili 4%, odnosno riješeno je manje istraga protiv 891 ili 4% lica. Ipak, tokom 2019. godine riješene su 253 istrage ili 2% više nego što je naređeno, te je došlo i do smanjenja broja neriješenih istraga na kraju godine za 7%.

Kao i prethodne godine, od ukupnog broja istraga u radu, posmatrano po predmetima, riješeno je 81% istraga, odnosno ostalo je neriješenih 19% istraga.

Tokom 2019. godine riješeno je ukupno 15.469 istraga, posmatrano po predmetima, protiv 20.026 lica. Iz strukture riješenih istraga, koja je predstavljena u narednoj tabeli, vidljivo je da je najviše istraga riješeno podizanjem optužnice, odnosno 74% istraga posmatrano po predmetima protiv 68% procesuiranih lica. Značajan broj istraga je riješen i naredbom o obustavi istrage, odnosno na taj način je riješeno 24% istraga posmatrano po predmetima u odnosu na 26% procesuiranih lica.

Tabela 36: Protok istraga i struktura riješenih istraga

Tužilaštva	Ukupan broj istraga u radu u 2019. godini		Riješene istrage u 2019. godini						Neriješene istrage na 31. 12. 2019.	
			Naredbom o obustavi istrage		Podizanjem optužnice		Na drugi način			
	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe
BiH	727	2.788	138	423	172	328	28	153	389	1.879
			41%	47%	51%	36%	8%	17%		
FBiH	10.953	15.115	1.503	2.278	7.563	8.911	175	725	1.712	3.199
			16%	19%	82%	75%	2%	6%		
RS	6.937	8.764	2.005	2.523	3.488	4.064	66	184	1.378	1.993
			36%	37%	63%	60%	1%	3%		
BD BiH	396	530	48	70	262	308	21	59	65	93
			15%	16%	79%	70%	6%	14%		
UKUPNO	19.013	27.197	3.694	5.294	11.485	13.611	290	1.121	3.544	7.164
			24%	26%	74%	68%	2%	6%		

Podignute optužnice

Tokom 2019. godine tužilaštva su podigla 11.485 optužnica protiv 13.611 osoba. U odnosu na 2018. godinu, ukupan broj podignutih optužnica je smanjen za 721 ili 6%, odnosno tokom 2019. godine je optuženo manje 1.100 ili 7% osoba. Smanjenje broja podignutih optužnica je zabilježeno u kantonalnim i okružnim tužilaštvima, kao i u Tužilaštvu Brčko distrikta, dok je broj podignutih optužnica u Tužilaštvu BiH isti kao i u prethodnoj godini.

Tabela 37: Podignute optužnice

Tužilaštva	Podignute optužnice u 2018. godini		Podignute optužnice u 2019. godini		Promjena broja podignutih optužnica			
	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe
BiH	171	336	172	328	1	1%	-8	-2%
FBiH	8.066	9.655	7.563	8.911	-503	-6%	-744	-8%
RS	3.655	4.332	3.488	4.064	-167	-5%	-268	-6%
Brčko distrikt BiH	314	388	262	308	-52	-17%	-80	-21%

UKUPNO	12.206	14.711	11.485	13.611	-721	-6%	-1.100	-7%
---------------	---------------	---------------	---------------	---------------	-------------	------------	---------------	------------

Donesene presude⁴⁹

Tokom 2019. godine doneseno je ukupno 12.310 presuda što je za 456 ili 4% presuda manje u odnosu na 2018. godinu. Broj donesenih osuđujućih presuda u 2019. godini je u odnosu na 2018. godinu manji za 445 ili 4% presuda, dok je u 2019. godini doneseno više oslobađajućih presuda za 18 ili 2%, odnosno manje odbijajućih presuda za 29 ili 15%.

Postupajući po podignutim optužnicama, sudovi su tokom 2019. godine donijeli 11.296 ili 92% osuđujućih presuda kojima su osudili 13.447 osoba. U 853 predmeta ili 7% su donesene oslobađajuće presude u odnosu na 1.174 osobe. Odbijajuće presude su donesene u 161 ili 1% predmeta od ukupno donesenih presuda.

Tabela 38: Donesene presude

Tužilaštva	Osuđujuće presude		Oslobađajuće presude		Odbijajuće presude		UKUPNO	
	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe
BiH	161	298	16	59	0	1	177	358
FBiH	7.785	9.267	515	720	76	118	8.376	10.105
RS	3.112	3.611	311	383	85	110	3.508	4.104
Brčko distrikt	238	271	11	12	0	1	249	284
UKUPNO	11.296	13.447	853	1.174	161	230	12.310	14.851

U odnosu na 2018. godinu broj osuđujućih presuda je manji za 445 ili 4%. Smanjenje broja osuđujućih presuda je zabilježeno u kantonalnim i okružnim tužilaštvima, kao i Tužilaštvu Brčko distrikta, dok je u Tužilaštvu BiH tokom 2019. godine doneseno više osuđujućih presuda za 17 ili 12%.

Tabela 39: Osuđujuće presude

Tužilaštva	Osuđujuće presude u 2018. godini		Osuđujuće presude u 2019. godini		Promjena broja osuđujućih presuda			
	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti		osobe	
BiH	144	266	161	298	17	12%	32	12%
FBiH	7.977	9.747	7.785	9.267	-192	-2%	-480	-5%
RS	3.358	3.953	3.112	3.611	-246	-7%	-342	-9%
Brčko distrikt BiH	262	299	238	271	-24	-9%	-28	-9%
UKUPNO	11.741	14.265	11.296	13.447	-445	-4%	-818	-6%

U 2019. godini u 65% osuđujućih presuda izrečene su uvjetne presude, u 21% osuđujućih presuda izrečena je kazna zatvora i u 14% osuđujućih presuda izrečena je novčana kazna. Na taj način je za 2% smanjen procent osuđujućih presuda sa izrečenom uvjetnom presudom, dok je broj osuđujućih presuda sa izrečenom kaznom zatvora, kao i osuđujućih presuda sa izrečenom novčanom kaznom povećan za po 1% u odnosu na prethodnu godinu.

⁴⁹ Podaci o presudama uključuju sve presude bez obzira na to da li su postale pravosnažne u izvještajnom periodu.

Tabela 40: Struktura krivičnopравnih sankcija izrečenih osuđujućim presudama

Tužilaštva	Kazna zatvora		Novčana kazna		Uvjetna presuda	
	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe
BiH	70	152	2	11	89	133
FBiH	1.786	2.213	462	533	5.464	6.442
RS	471	578	1.020	1.176	1.614	1.850
Brčko distrikt BiH	72	84	34	37	132	150
UKUPNO	2.399	3.027	1.518	1.757	7.299	8.575

Analizom uvjetnih osuda došlo se do zaključka da je preko 80% uvjetnih osuda izrečeno za sljedeća krivična djela: posjedovanje, promet i omogućavanje uživanja opojnih droga (17%), krađa i teška krađa (12%), ugrožavanje javnog prometa (11%), nanošenje tjelesnih ozljeda (9%), nasilje u porodici (8%), oštećenje tuđe stvari (6%), krivotvorenje isprava (5%), ugrožavanje sigurnosti (4%), šumska krađa (3%), nasilničko ponašanje (3%), nedozvoljeno držanje, proizvodnja i promet oružja ili eksplozivnih materija (2%), kao i utaja (2%). Za ostala krivična djela procent izrečenih uvjetnih osuda, po krivičnom djelu, manji je od 1% od ukupnog broja izrečenih uvjetnih osuda.

Neriješeni predmeti⁵⁰

Ukupan broj neriješenih KT predmeta (neriješenih prijava i istraga) protiv poznatih osoba koje su osumnjičene za izvršenje krivičnih djela je tokom 2019. godine povećan za 414 predmeta ili 3%, pri čemu je broj osumnjičenih osoba u neriješenim predmetima smanjen za 6 osoba ili 0%. Povećanje broja neriješenih predmeta je zabilježeno na svim nivoima tužilaštava, osim u Tužilaštvu BiH gdje je broj neriješenih predmeta manji za 60 predmeta ili 5%.

Tabela 41: Neriješeni predmeti

Tužilaštva	Broj neriješenih predmeta na dan 31. 12. 2019.		Promjena broja neriješenih predmeta u odnosu na dan 31. 12. 2018.			
	predmeti	osobe	predmeti		osobe	
BiH	1.252	7.035	-60	-5%	-256	-4%
FBiH	7.247	13.036	284	4%	104	1%
RS	4.589	6.405	183	4%	137	2%
Brčko distrikt	65	93	7	12%	9	11%
UKUPNO	13.153	26.569	414	3%	-6	0%

Zastarjelost krivičnog gonjenja

Tužilaštva su u TCMS-u tokom 2019. godine evidentirala da su donijela odluke o obustavi postupka zbog nastupanja zastarjelosti krivičnog gonjenja do podizanja optužnice u 77 predmeta protiv 116 osoba. Tokom 2018. godine tužilaštva su evidentirala ove odluke u ukupno 137 predmeta, iz čega proizilazi da je u 2019. godini smanjen broj tužilačkih odluka o završetku predmeta zbog nastupanja zastarjelosti za 60 predmeta ili 44%. Kao i u prethodnom periodu, tužilačke odluke o nastupanju zastarjelosti su se donosile u fazi rješavanja prijave (odluke o neprovođenju istrage u 40 predmeta ili 52%) i u fazi vođenja istrage (odluke o obustavljanju istrage u 37 predmeta ili 48%).

⁵⁰ Pored neriješenih KT predmeta protiv poznatih počinitelja koji su prikazani u Tabeli 7., u tužilaštvima je na 31. 12. 2019. godine bilo neriješeno 248 KTM predmeta protiv 337 maloljetnih osoba.

Tužilačke odluke o obustavi postupka zbog isteka zakonskih rokova za zastarjelost krivičnog gonjenja dostavljaju se Uredu disciplinskog tužioca radi utvrđivanja eventualne odgovornosti tužioca za takav način završetka ovih predmeta.

Tabela 42: Zastarjelost krivičnog gonjenja do podizanja optužnice

Tužilaštva	Relativna zastarjelost		Apsolutna zastarjelost		UKUPNO	
	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe
BiH	0	0	1	3	1	3
FBiH	0	0	29	48	29	48
RS	3	4	42	58	45	62
Brčko distrikt BiH	1	1	1	2	2	3
UKUPNO	4	5	73	111	77	116

Struktura kriminala

U narednoj tabeli su predstavljeni podaci o broju podignutih optužnica za glave krivičnih zakona u BiH, jer je za krivična djela iz tih glava podignuto najviše optužnica u 2019. godini. Kao i u 2018. godini, krivična djela navedena u tabeli obuhvataju skoro 80% od ukupnog broja podignutih optužnica tokom 2019. godine.

Kompletni podaci o strukturi kriminala, odnosno podaci po svim glavama i članovima krivičnih zakona su dostupni na web-portalu vstv.pravosudje.ba

Tabela 43: Struktura kriminala

Zakon	Glava	Opis	Podignute optužnice u 2018. godini		Podignute optužnice u 2019. godini	
			predmeti	osobe	predmeti	osobe
Krivični zakon BiH	KZ BiH GLAVA XVIII	Krivična djela protiv privrede i jedinstva tržišta te krivična djela iz oblasti carina	94	106	85	116
	KZ BiH GLAVA XVII	Krivična djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom	68	109	55	93
Krivični zakon FBiH	KZ FBiH GLAVA XXV	Krivična djela protiv imovine	2.144	2.623	1.958	2.368
	KZ FBiH GLAVA XXI	Krivična djela protiv zdravlja ljudi	1.703	1.919	1.672	1.828
	KZ FBiH GLAVA XXX	Krivična djela protiv javnog reda i pravnog prometa	903	1.156	806	1.034
	KZ FBiH GLAVA XXVIII	Krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa	603	795	636	640

	KZ FBiH GLAVA XVI	Krivična djela protiv života i tijela	757	762	619	747
	KZ FBiH GLAVA XX	Krivična djela protiv braka, porodice i mladeži	617	644	612	628
Krivični zakon RS	KZ RS GLAVA XX	Krivična djela protiv imovine	1.219	1.493	1.109	1.329
	KZ RS GLAVA XII	Krivična djela protiv života i tijela	463	593	463	604
	KZ RS GLAVA XVI	Krivična djela protiv braka i porodice	303	312	324	331
	KZ RS GLAVA XXXI	Krivična djela protiv pravnog saobraćaja	290	313	216	234
	KZ RS GLAVA XXVIII	Krivična djela protiv javnog reda i mira	265	343	215	265
	KZ NRS GLAVA XIII	Krivična djela protiv sloboda i prava građana	164	175	215	229
Krivični zakon BD BiH	KZ BD GLAVA XXV	Krivična djela protiv imovine	104	125	90	105
	KZ BD GLAVA XVI	Krivična djela protiv života i tijela	47	62	28	34
	KZ BD GLAVA XXXI	Krivična djela podmićivanja i krivična djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti	15	29	26	29
	KZ BD GLAVA XX	Krivična djela protiv braka, porodice i omladine	31	34	24	24
	KZ BD GLAVA XXVIII	Krivična djela protiv sigurnosti javnog prometa	22	22	21	21
UKUPNO ZA NAVEDENE GLAVE KRIVIČNIH ZAKONA			9.812	11.615	9.174	10.659
UKUPNO ZA SVE GLAVE KRIVIČNIH ZAKONA			12.206	14.711	11.485	13.611

Kvalitet i kvantitet rada

Tužilaštva su u 2019. godini u prosjeku ostvarila kolektivnu normu od 102% što je, u odnosu na 2018. godinu, smanjenje za 8%. U skladu s kriterijima za ocjenjivanje rada tužilaca i glavnih tužilaca⁵¹, kvalitet tužilačkih odluka se izražava kroz dva parametra: kvalitet optužnica i kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istraga. Tužilaštva su u 2019. godini u prosjeku ostvarila kvalitet optužnica u vrijednosti od 95%, što predstavlja smanjenje od 1% u odnosu na 2018. godinu. Prosječan rezultat tužilaštava prema parametru kvaliteta naredbi o neprovođenju i obustavi istraga u 2019. godini iznosi 99,5%, što predstavlja povećanje od 0,5% u odnosu na prethodnu godinu.

Tabela 44: Kvalitet i kvantitet rada tužilaštava

Tužilaštva	Kvalitet rada		Kvantitet rada - prosječna ostvarena kolektivna norma ⁵²
	Kvalitet optužnica	Kvalitet naredbi o neprovođenju i obustavi istraga	
Tužilaštvo BiH	96%	99%	132%
Kantonalna tužilaštva	95%	100%	89%
Okružna tužilaštva	96%	100%	121%
Posebno odjeljenje RJT RS	93%	99%	115%
Tužilaštvo Brčko distrikta BiH	95%	100%	80%

⁵¹ VSTV je na sjednici održanoj 7. 7. 2016. godine usvojio Kriterije za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH. Također, VSTV je na sjednici održanoj 29. 11. 2016. godine usvojio Kriterije za ocjenjivanje rada glavnih tužilaca, zamjenika glavnih tužilaca i šefova odjela/odsjeka u tužilaštvima u BiH, koji su usklađeni s Kriterijima za ocjenjivanje rada tužilaca u BiH. U 2017. godini VSTV je na sjednici održanoj 25. i 26. 10. 2017. godine usvojio izmjene i dopune spomenutih kriterija.

⁵² Svi ili pojedini tužioci jednog broja kantonalnih i okružnih javnih tužilaštava odnosno Tužilaštva Brčko distrikta BiH nisu bili u mogućnosti ostvariti pojedinačnu normu u visini od 100% zbog nedovoljnog broja predmeta u radu. Nedovoljan broj predmeta u radu je posljedica nedovoljnog priliva predmeta.

